

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

วิทยานิพนธ์

ของ

กิตติพันธ์ นาพงษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

กรกฎาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

วิทยานิพนธ์

ของ

กิตติพันธ์ นาทพงษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

กรกฎาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

FACTORS AFFECTING EFFECTIVENESS IN DRUG PREVENTION AND PROBLEM SOLVING
PRACTICES OF THE VILLAGE HEADMAN IN THE AREA OF KUSUMAN DISTRICT
SAKON NAKHON PROVINCE

BY
KITTIPAN NAPONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
The Master of Public Administration Degree in Public Administration
at Sakon Nakhon Rajabhat University

July 2023

All Rights Reserved by Sakon Nakhon Rajabhat University

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ บัณฑิตที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ กิตติพันธ์ นาพงษ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิธิ การสมดี) และผู้ทรงคุณวุฒิ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล) ประธานที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

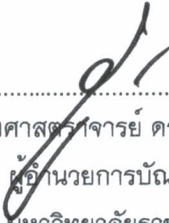
 กรรมการสอบ กรรมการสอบและ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น) แต่งตั้งเพิ่มเติม (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร) กรรมการที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

 กรรมการสอบ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง) แต่งตั้งเพิ่มเติม

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรรับรองแล้ว

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร)
ประธานหลักสูตร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เมื่อวันที่ 19 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2566
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างดีด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือ เป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล ประธานกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาทร อัยกร กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำ เสนอแนะ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบ ขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์และ สอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พร้อมให้คำแนะนำการพัฒนาวิธีดำเนินการวิจัยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งบุคคลที่ ผู้วิจัยได้อ้างอิงทางวิชาการตามที่ปรากฏในบรรณานุกรม

ขอขอบพระคุณ นายอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ที่ให้ความอนุเคราะห์และ ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ตลอดจนประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ใน เขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา และญาติพี่น้องทุกท่านที่คอยช่วยเหลือสนับสนุน ทั้งด้านกำลังใจและกำลังทรัพย์ด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโททุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ และคอยให้กำลังใจตลอดมา นอกจากนี้ยังมีผู้ที่มีความร่วมมือช่วยเหลืออีกหลายท่าน ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถกล่าวชื่อนามในที่นี้ได้หมด จึงขอขอบคุณทุกท่านเหล่านั้นไว้ ณ โอกาสนี้ ด้วย

คุณค่าและประโยชน์จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแต่บิดา มารดาของ ผู้วิจัย และบูรพาจารย์ทุกท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนจนผู้วิจัยสามารถดำรงตนและบรรลุผล สำเร็จในปัจจุบัน

กิตติพันธ์ นาพงษ์

ชื่อเรื่อง	ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
ผู้วิจัย	กิตติพันธ์ นาพงษ์
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุตมกิจมงคล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร
ปริญญา	รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)
สถาบัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ 2) อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านและปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จำนวน 397 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.77$) ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.29$) ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$)

2. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta=.195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ร้อยละ 59.70

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta=.224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$)

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, การมีส่วนร่วมของประชาชน, ประสิทธิภาพ, การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด, กำนันผู้ใหญ่บ้าน

TITLE	Factors Affecting the Effectiveness of the Village and Sub–district Headmen’s Practices to Prevent and Solve Drug Problems in the Area of Kusuman District, Sakon Nakhon Province
AUTHOR	Kittipan Napong
ADVISORS	Asst. Prof. Dr. Chardchai Udomkijmongkol Asst. Prof. Dr. Samart Aiyakorn
DEGREE	M.P.A. (Public Administration)
INSTITUTE	Sakon Nakhon Rajabhat University
YEAR	2023

ABSTRACT

The purposes of the research included the following: 1) To investigate the levels of the village and sub–district headmen’s leadership, people’s participation, and the effectiveness of the village and sub–district headmen’s practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District, 2) To examine the influences of the village and sub–district headmen’s leadership factors and the people’s participation upon the effectiveness of the village and sub–district headmen’s practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District. The samples consisted of 397 people who were domiciled in Kusuman District. They were obtained through stratified random sampling technique. The tool used for data collection was a questionnaire and statistics employed for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis.

The research revealed these results:

1. The overall leadership of the village and sub–district headmen in the area of Kusuman District was at the high level ($\bar{X} = 3.77$) while the people participated in preventing and solving drug problems in Kusuman District, as a whole, at the moderate level ($\bar{X} = 3.29$). In addition, the overall effectiveness of the village

and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District was at the high level ($\bar{X} = 4.01$).

2. Regarding all leadership factors of the village and sub-district headmen, it was found that the aspects of knowledge and experience ($\beta = .714$) together with human relations and personality significantly influenced on the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District at .01 statistical level. Altogether, these factors could be used to correctly predict the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District 59.70%.

In terms of people's participation, participating in receiving/sharing benefits ($\beta = .224$) and implementing ($\beta = .148$) significantly influenced on the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District at .01 statistical level. At the same time, participating in the evaluation ($\beta = .105$) significantly influenced on the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District at .05 statistical level. Altogether, these factors could be used to correctly predict the effectiveness of the village and sub-district headmen's practices to prevent and solve drug problems in the area of Kusuman District 36.60% ($R^{2Adj} = .366$).

Keywords: Leadership, people's participation, effectiveness, prevention and solution of drug problems, village and sub-district headmen

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามของการวิจัย	8
ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
สมมติฐานของการวิจัย	9
ความสำคัญของการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	10
กรอบแนวคิดของการวิจัย	11
นิยามศัพท์เฉพาะ	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ	17
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	32
แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด	40
แนวคิดเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน	73
บริบทอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	100
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	103
3 วิธีดำเนินการวิจัย	117
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	117
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ	121
การเก็บรวบรวมข้อมูล	125
การวิเคราะห์ข้อมูล	125
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	130
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	130
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	131
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	160
สรุปผลการวิจัย	160
อภิปรายผลการวิจัย	165
ข้อเสนอแนะการวิจัย	175
บรรณานุกรม	178
ภาคผนวก	187
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	188
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ	196
ภาคผนวก ค แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	198
ภาคผนวก ง ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม	212
ประวัติย่อของผู้วิจัย	220

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย	118
2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล	132
3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน	134
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้และประสบการณ์รายข้อ .	135
5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ รายข้อ	136
6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านทักษะในการจัดการ รายข้อ	137
7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รายข้อ .	138
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยรวมและรายด้าน	139
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ รายข้อ	140
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการ รายข้อ	141
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ รายข้อ	142

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล รายชื่อ	143
13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน	144
14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการป้องกัน รายชื่อ	145
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบำบัดรักษา รายชื่อ	146
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการปราบปราม รายชื่อ	147
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบูรณาการ รายชื่อ	148
18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	152
19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญห ยาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	155

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	166
21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	167

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	12
-------------------------------	----

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัญหาสุขภาพจิตนับเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทยและทั่วโลกมายาวนาน และทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวัน ส่งผลกระทบต่อในหลายด้าน ทั้งด้านสุขภาพทางกาย และจิตของผู้เสพ ผลกระทบต่อสังคมและคนรอบข้าง นอกจากนี้ยังส่งผลไปในด้านการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ปัญหาสุขภาพจิต จึงเป็นปัญหาที่มีใช้เฉพาะเนื่องจากการระบาดและการเจ็บป่วยจากโรคเท่านั้น แต่ยังมี ความเกี่ยวเนื่องกับปัญหาพื้นฐานของสังคมอีกด้วยจากรายงานแผนปฏิบัติการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษายาเสพติด ประจำปี พ.ศ. 2562 ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดแห่งชาติ พบว่า แหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญแห่งหนึ่ง ของโลก คือ พื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ เนื่องจากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ภายใต้อิทธิพลของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีกองกำลังติดอาวุธในประเทศเมียนมาร์ บริเวณชายแดนเมียนมาร์-จีน และชายแดนเมียนมาร์-ภาคเหนือของประเทศไทย นอกจากนั้นแล้วยังมีพื้นที่ติดกับประเทศที่เป็นแหล่งของสารตั้งต้นและสารเคมี ที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการผลิตยาเสพติดได้ด้วย ที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศจีน และประเทศอินเดีย (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, หน้า 1-5)

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (Human security) และยาเสพติดเป็นตัวการที่สำคัญในการบ่อนทำลายกำลังทรัพยากรบุคคลของชาติ ความรุนแรงของสถานการณ์ยาเสพติดจะเป็นตัวแปรที่สำคัญให้มีการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกรัฐบาลที่ผ่านมาให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับที่สูงมาก โดยการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ (National agenda) การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลเพื่อประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม (Protective regulatory policy) (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, หน้า 1)

ยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้ามาในประเทศเป็นจำนวนมากส่งผลให้สถานการณ์ราคาขายยาเสพติดมีแนวโน้มลดลงในทุกๆระดับ ทั้งขายส่งและขายปลีก โดยยาบ้าราคาทั่วไปอยู่ที่เม็ดละ 100 บาท แต่พบว่าในหลายพื้นที่ทั่วประเทศ มีราคาต่ำกว่า 100 บาท/เม็ด ขณะที่ราคาไอซ์มีแนวโน้มลดลงเช่นกัน ราคาทั่วไปกรัมละ 1,000 บาท ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ในกลุ่มผู้เสพมากขึ้น ขณะที่พฤติกรรมของกลุ่มผู้เสพ จะมีการเพิ่มปริมาณการเสพต่อครั้งมากขึ้น ส่งผลต่อการเกิดอาการทางจิตเวช ข้อมูลจากการประเมินสถานะหมู่บ้าน/ชุมชน ของกระทรวงมหาดไทย รอบที่ 2 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 พบหมู่บ้าน/ชุมชน ที่มีปัญหาขายยาเสพติด 24,500 หมู่บ้าน/ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 30 ของหมู่บ้าน/ชุมชนทั่วประเทศ กลุ่มผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุ 15-24 ปี คิดเป็นร้อยละ 36 หรือมากกว่า 1 ใน 3 ของผู้เสพทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีงานทำ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงาน และรับจ้างมากที่สุด ยาเสพติดที่มีการใช้มากที่สุด คือ ยาบ้า ร้อยละ 74.4 รองลงมาคือ ไอซ์ ร้อยละ 5.7 ยาเสพติดที่ต้องมีการเฝ้าระวังคือ ไอซ์ เฮโรอีน คีตาามีน เอ็กซ์ตาซี และกัญชา เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวยา พบว่า การแพร่ระบาด ไอซ์ ผู้เข้าบำบัดรักษาไอซ์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กลุ่มผู้เสพยาเสพติดส่วนใหญ่มีอายุ 24-29 ปี ส่วนใหญ่เป็นผู้เสพยารายใหม่ มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ 65.1 เฮโรอีน ผู้เข้าบำบัดรักษาเฮโรอีนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น คีตาามีนและเอ็กซ์ตาซี ที่นิยมใช้ในกลุ่มนักท่องเที่ยวกลางคืนซึ่งพบการแพร่ระบาดอย่างมากในหัวขบวนที่ผ่านมาในพื้นที่กรุงเทพมหานครและพื้นที่จังหวัดที่มีสถานบันเทิงและแหล่งท่องเที่ยว โดยผู้เข้าบำบัดรักษาคีตาามีนและเอ็กซ์ตาซี มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา กัญชา ผู้เข้าบำบัดรักษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ภายหลังจากการประกาศพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) ให้สามารถนำกัญชามาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และการวิจัยได้พบว่า มีผู้ใช้กัญชาและผลิตภัณฑ์จากกัญชา (น้ำมันกัญชา) เพิ่มขึ้นนอกจากนี้ยังพบการนำ ยารักษาโรคและยาอันตรายภายใต้การควบคุมมาใช้ในทางที่ผิดมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียน/นักศึกษา เช่น ยาแก้แพ้ ยาแก้ปวด ยากล่อมประสาท ยานอนหลับ ฯลฯ (ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2564, หน้า 1-5)

แนวโน้มสถานการณ์ปัญหาขายยาเสพติดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าสถานการณ์การผลิตยาเสพติดจากภายนอกประเทศเพิ่มปริมาณมากขึ้นเนื่องจากเป็นปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เป็นเหตุให้ยังคงมีความต้องการระบายยาเสพติดจากกลุ่มผู้ผลิตและนักค้ายาเสพติดในประเทศเพื่อนบ้าน และยังคงมีความพยายามลักลอบนำเข้า

ยาเสพติดตามแนวชายแดนอยู่ตลอดเวลา สืบเนื่องจากพื้นที่นำเข้าทางภาคเหนือถูกกดดันอย่างหนักจากเจ้าหน้าที่ การลักลอบนำเข้ายาเสพติดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนบนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะจังหวัดเลยและหนองคาย หมู่บ้านชุมชนตามแนวชายแดนถูกใช้เป็นแหล่งพักยาเสพติด ยังมีกลุ่มนักค้ารายย่อยในพื้นที่ตอนในของภาค รวมทั้งกลุ่มรับจ้าง/ชนและลำเลียงยาเสพติดตามความต้องการของกลุ่มนายทุนทั้งในและนอกพื้นที่ การค้าและแพร่ระบาดของยาเสพติดยังคงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น กลุ่มผู้เสพรายใหม่ยังคงเพิ่มสูงขึ้น กลุ่มผู้ใช้แรงงานในภาคเกษตรกรรมยังมีความเชื่อว่าการเสพยาบ้าสามารถช่วยให้มีแรงทำงานได้ ซึ่งส่งผลต่อรายได้ที่เพิ่มขึ้น มีนักค้ารายย่อยในพื้นที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558, หน้า 14)

กระทรวงมหาดไทย ขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยสั่งการผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด นายอำเภอ และประสานฝ่ายความมั่นคง รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บังคับใช้กฎหมาย ระบบบำบัดผู้ติดยาเสพติดผ่านชุมชนบำบัด และการสมัครใจบำบัด โดยขอให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านกลไกศูนย์อำนวยการและศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และระดับท้องถิ่น ดำเนินการลดอุปสงค์ อุปทานของยาเสพติด ดังนี้ ในส่วนของผู้ผลิตและผู้จำหน่าย (อุปทาน/Supply Side) เจ้าหน้าที่ต้องเน้นการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของยาเสพติด โดยผู้ว่าราชการจังหวัดต้องให้ความสำคัญทั้งกับฝ่ายท้องถิ่น ท้องถิ่น คณะกรรมการหมู่บ้าน กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดประชาชนสนับสนุนการทำงานร่วมกับฝ่ายความมั่นคง ตลอดจนดำเนินการในรูปแบบประชาสังคม (Civil Society) โดยใช้การเข้าร่วมกับการปราบปราม พื้นที่ชายแดนนายอำเภอต้องใช้กลไกประสานงานแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดน (Border Liaison Office: BLO) เสริมสร้างความร่วมมือเพื่อสกัดกั้นและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับฝ่ายความมั่นคง ไปจนถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ประเทศเพื่อนบ้าน ในส่วนของผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด (อุปสงค์/Demand Side) ป้องกันไม่ให้เกิดผู้เสพรายใหม่ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนวัยเสี่ยงสูง (15 – 24 ปี) โดยใช้พลังครอบครัว กล่อมเกล่าให้เป็นคนดี หรือกิจกรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมการบำบัดรักษาด้วยระบบสมัครใจ ผ่านศูนย์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของกรม การปกครอง ที่ครอบคลุม 76 จังหวัดทั่วประเทศ การลดผู้เสพซ้ำ เน้นการคืนคนดีสู่สังคม โดยติดตาม ดูแล ช่วยเหลือผู้ผ่านการ

บำบัดรักษาในทุกกระบวน โดยเฉพาะให้ความสำคัญชุมชนบำบัด เพื่อบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดไม่ให้เกิดกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีกผ่านความร่วมมือและเปิดโอกาสจากคนในชุมชนด้วยกัน ตลอดจนการส่งเสริมอาชีพ โดยใช้ประโยชน์จากกองทุนแม่ของแผ่นดิน และกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีเพื่อสร้างรายได้ ไปจนถึงเสริมสร้างพื้นที่ปลอดภัยในหมู่บ้าน/ชุมชน สถานศึกษา และสถานประกอบการ เพื่อสร้างความเข้มแข็งหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดภัยยาเสพติดอย่างยั่งยืน กระทรวงมหาดไทย เน้นย้ำให้เจ้าหน้าที่ “ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่” ทั้งท้องที่และท้องถื่นให้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ จริงจัง หากพบเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปเกี่ยวข้องจะดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และเด็ดขาด

การเอาชนะยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องสลายโครงสร้างปัญหาด้วยการลดและขจัดอิทธิพลของกลุ่มการค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องมีผลประโยชน์ ให้ประชาชนในพื้นที่มั่นใจที่จะเข้าร่วมการแก้ไขปัญหาลำดับแรก แล้วดำเนินมาตรการทุกด้าน ทั้งการป้องกัน บำบัดรักษา ปรามปรามและพัฒนาเพื่อลดเงื่อนไขอย่างสอดคล้องประสานกันด้วยกลไกและกระบวนการ “ประชารัฐ” โดยหน่วยงานภาครัฐ ที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ควบคู่กับกำลังภาคประชาชนที่จะรักษาพื้นที่ต่อเนื่องในระยะต่อไป ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดจะต้องถูกดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้บุคคลที่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด ทั้งจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและผลประโยชน์ชักนำให้ละเลิกพฤติกรรม ด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560, หน้า 3)

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เป็น ผู้ปกครองดูแลราษฎรในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงในพื้นที่ ตลอดจนการป้องกันและระงับเหตุร้าย การรายงานเหตุการณ์ผิดปกติที่เกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้าน ดังนั้น การดำเนินการรักษาความสงบและเป็นระเบียบเรียบร้อยของตำบล หมู่บ้าน ให้เป็นไปตามกฎหมายและป้องกันมิให้สถานการณ์ต่าง ๆ เกิดการลุกลามใหญ่โตขึ้น จึงเป็นภารกิจหลักของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ

เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้ กำหนดผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์เสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่ากรมอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข (กรมการปกครอง, 2555, หน้า 31)

ภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ ตามเป้าหมายขององค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร การพยายามพัฒนาผู้นำที่ดีนั้นเป็นพื้นฐานของการสร้างผลผลิตหรือบริการ องค์การจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์การนั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ : หรือการบริหารงานภายในตำบลและหมู่บ้าน ให้เกิดความสงบเรียบร้อย กำหนดผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมในฐานะ “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ : และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อให้เข้าใจภาวะผู้นำ (Leadership) และผู้นำ (Leader) ดีขึ้น ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญส่งที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน นั่นก็คือภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการ ทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ ตามเป้าหมายขององค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร การพยายามพัฒนาผู้นำที่ดีนั้นเป็นพื้นฐานของการสร้างผลผลิตหรือบริการ องค์การจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์การนั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ : หรือการบริหารงานภายในตำบลและหมู่บ้าน ให้เกิดความสงบเรียบร้อย กำหนดผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพและพฤติกรรมในฐานะ “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ : และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการท้องถิ่นหรือในชุมชนของตนเอง และยังเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในชุมชนต่อการเฝ้าระวัง ชักจูงประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง และยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการระดมชักจูง

ประชาชนได้มากที่สุด กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อสังคมและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของสังคม ดังนั้น การชี้แนะและการตัดสินใจของบุคคลเหล่านี้มักจะได้รับ ความเชื่อถือจากประชาชน โดยการชักนำประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและ ช่วยเหลือประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ใน กิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแนวนโยบายของรัฐบาล แต่ใช้ว่าความเป็นผู้นำของกำนันและ ผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือตำบลนั้น ๆ เท่ากันตลอด ภาวะผู้นำจึงเป็น สิ่งสำคัญต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองชุมชนอย่างไรให้อยู่เย็นเป็น สุข

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของทุกส่วนราชการ รวมทั้ง ของกำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดเป็นสิ่งแรกที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน ในสังคมไทยและต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ทางวิชาการสนับสนุนการดำเนินงาน

(กฤษฎา นาคประสิทธิ์, 2557, หน้า 3) ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมารัฐบาลไทย ได้พยายามแก้ไขปัญหาเสพติดด้วยกระบวนการต่าง ๆ โดยหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญ คือ การนำทุกภาคส่วนมาร่วมแก้ปัญหายเสพติดอย่างจริงจัง โดยเฉพาะความร่วมมือ จากภาคประชาชน แต่การดำเนินงานที่ผ่านมาก็ยังพบข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ทำให้กระบวนการ แก้ไขปัญหาเสพติด ยังไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก

(จิรเดช กมลเพชร, 2561, บทนำ) คู่มือจากนโยบายและแนวคิดหลักของแผน ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. 2558-2562 ที่ผ่านมา จะยึด ประชาชนเป็นศูนย์กลางเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและก่อให้เกิด ผลกระทบในทางที่ดีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน แก้ไขปัญหาในเชิงพื้นที่ โดยกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ในกระบวนการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมประเมินผลแก้ปัญหา แบบองค์รวมอย่างเป็นระบบครบวงจร (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด, 2558, หน้า 1)

อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นพื้นที่มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดไม่ต่างกับพื้นที่อื่น ๆ และยังเป็นจังหวัดเฝ้าระวังการนำเข้ายาเสพติดที่มีอาณาเขตพื้นที่ชายแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อำเภอกุสุมาลย์มีความเสี่ยงต่อการเป็นเส้นทางผ่านที่จะลำเลียงยาเสพติดเข้าสู่อำเภอและจังหวัดรอบใน เพื่อจำหน่ายหรือกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ เพราะมีเส้นทางที่สามารถผ่าน จากอำเภอที่เป็นพื้นที่เฝ้าระวังการลักลอบการนำเข้ายาเสพติด จึงง่ายต่อการแพร่ระบาด เข้ามาในชุมชน อำเภอกุสุมาลย์แบ่งการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 71 หมู่บ้าน โดยมีนายอำเภอเป็นผู้ปกครองระดับอำเภอ กำนันเป็นผู้ปกครองระดับตำบล และผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองระดับหมู่บ้าน ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ราษฎรในเขตหมู่บ้านที่รับผิดชอบ ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามเหตุร้าย และสิ่งผิดกฎหมายในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในระดับหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมีภารกิจและบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากรู้ปัญหา รู้ข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งมีความใกล้ชิดและได้รับความศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้าน พร้อมมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์ยาเสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขต่อไป

จากหลักการและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นปลัดอำเภอและปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงมีความสนใจจะทำการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อศึกษาว่า ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครอยู่ในระดับใด ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร หรือไม่อย่างไร ซึ่งผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทของกำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร รวมทั้งนำสามารถนำผลของการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม ยาเสพติดให้ดีขึ้น รวมทั้งเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนครให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และการมีส่วนร่วม ของประชาชน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วม ของประชาชน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ความสำคัญของการวิจัย

จากการศึกษาครั้งนี้ ความสำคัญของการวิจัยมีดังนี้

1. ทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีส่วนร่วมของประชาชน และประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
2. ทำให้ทราบถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
3. ผลจากการวิจัยทำให้ได้แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และแนวทางการพัฒนาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จะได้นำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านในการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 47,576 คน (สำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครอง อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร, 2565)

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 397 คน การหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของยามาเน่ (Yamane, 1973, p.127 อ้างถึงใน นพพร ธนะชัยพันธ์, 2555) และทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

1.1 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด สกลนคร จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1.1 ด้านความรู้และประสบการณ์
- 1.1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ
- 1.1.3 ด้านทักษะในการจัดการ
- 1.1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติด จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
- 1.2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
- 1.2.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
- 1.2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด สกลนคร จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

2.1 ด้านการป้องกัน

2.2 ด้านการบำบัดรักษา

2.3 ด้านการปราบปราม

2.4 ด้านการบูรณาการ

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย

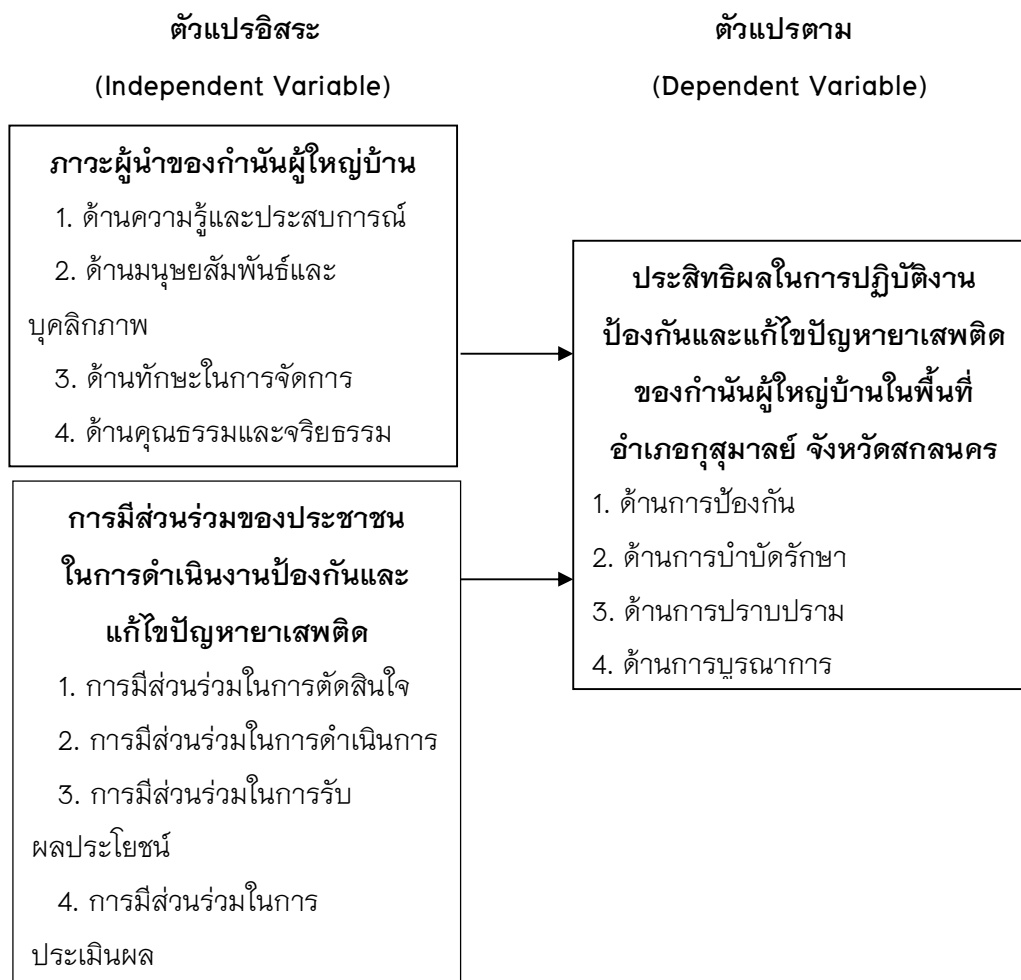
พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือ เขตพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ขอบเขตด้านระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ช่วงเวลาที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2564 ถึงวันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2566

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำ 1) ทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach Theory) ตลอดจนกรอบแนวคิดของการวิจัยจากงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกกิตติพงษ์ แพงพา (2563) 2) แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) และ 3) แนวคิดของคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม (2559, หน้า 3) ยกเว้นมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ มาประยุกต์ บูรณาการ และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อตอบคำถามการวิจัย และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้แสดงออกตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีความประพฤติดี และดำรงตนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่งเป็นที่ยอมรับของลูกบ้าน ตลอดจนบุคคลทั่วไปซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ
 - 1.1 ด้านความรู้และประสบการณ์ หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ

ประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ ในงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน การมีความสามารถ
ในงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และการมีความรู้ความสามารถในทางวิชาการด้านอื่นที่
เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งมีการนำความรู้ความสามารถ
และประสบการณ์ดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ หมายถึง การเป็นผู้มี
ความสามารถในการประสานงานกับบุคคล มีกิริยามารยาทดี สุภาพอ่อนโยน ใช้งาน
เหมาะสมและวางตนเหมาะสมกับตำแหน่ง และกาลเทศะ มีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้ม
แจ่มใส และเป็นมิตร

1.3 ด้านทักษะในการจัดการ หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับ
การบริหารงานบุคคล การจัดระบบงานและการบริหารจัดการองค์กร ความสามารถ
ในการบริหารจัดการ การมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงิน การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง
การงบประมาณ และการพัสดุ ในระดับหมู่บ้านชุมชน และการมีวิสัยทัศน์ นโยบาย
และยุทธศาสตร์ในการบริหารงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน อีกทั้งมีการนำความรู้
ความสามารถและทักษะในการบริหารดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง แนวคิด แนวปฏิบัติที่พึงงาม
ซึ่งก่อให้เกิดค่านิยมที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในจิตใจของบุคคล
เป็นเวลานานจนเป็นนิสัย ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นทำให้สังคมพัฒนา
เจริญก้าวหน้า และเกิดสันติสุขในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต
ความประพฤติดี การดำรงตนและชื่อเสียงเกียรติคุณดี ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน
ด้วยความเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและประเพณี ยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม
ยึดหลักธรรมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม และไม่แสวงหาตำแหน่ง ความดีความชอบหรือ
ประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชน
มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือ ร่วมปรึกษา วางแผน ดำเนินการพัฒนา
ทำกิจกรรม ร่วมรับรู้เสนอความเห็นในการตัดสินใจ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์
ร่วมติดตามตรวจสอบโดยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบรรลุ
วัตถุประสงค์ร่วมกัน ในงานวิจัยนี้หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอ
กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ประกอบด้วย

2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อตัดสินใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ทั้งนี้ผู้มีส่วนร่วมจะต้องได้รับความรู้ในการพัฒนาด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมนั้นด้วย เพื่อร่วมกันค้นหาปัญหาความต้องการ ร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามาดำเนินการในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ควรดำเนินการในชุมชน เพื่อหาวิธีการในการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น และเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ หมายถึง การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด และมีส่วนเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มด้วยโดยปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย รวมถึง การเสียสละแรงงาน วัสดุ กำลังเงิน และทรัพยากรรวมทั้งการมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน ตลอดจนเข้าร่วมในโครงการ/กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยความสมัครใจ

2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในผลประโยชน์ที่พึงได้จากการดำเนินงานไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล ตัวอย่างเช่น ประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น ตลอดจนความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมกันวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน ค้นหาข้อดี ข้อเสีย ประเมินผลสถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติด ควบคุม ติดตาม โครงการต่าง ๆ หรือกิจกรรมที่ทำอย่างต่อเนื่อง การตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด การพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด และการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข

3. ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร หมายถึง การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ที่บรรล่วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตามนโยบายหรือแผนงานของรัฐบาลที่มอบหมาย ให้ดำเนินการ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่หมู่บ้านของตนเอง รับผิดชอบ ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 การป้องกัน หมายถึง มาตรการที่ใช้สำหรับผู้ที่อาจจะยุ่งเกี่ยวกับ ยาเสพติด เช่น การเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ การฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบผู้ที่มีพฤติกรรมเข้าไป เกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

3.2 การบำบัดรักษา หมายถึง มาตรการการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติด เช่น การติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟู การปลุกจิตสำนึกคน ในหมู่บ้านเพื่อให้อภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี การส่งเสริมอาชีพให้กับ ผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน เป็นต้น

3.3 การปราบปราม หมายถึง มาตรการการยับยั้งและการลงโทษผู้ค้า ยาเสพติด เช่น การแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ การให้ความร่วมมือ ในการหาหลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด การแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติด ต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

3.4 การบูรณาการ หมายถึง มาตรการหลายหน่วยงานร่วมกันป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดกับหน่วยงานอื่น ร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับหน่วยงานราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน เป็นต้น

4. กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ปกครองและรับผิดชอบในการดูแลทุกข์สุข ของประชาชน โดยผู้ใหญ่บ้านรับผิดชอบในเขตพื้นที่หมู่บ้าน ส่วนกำนันรับผิดชอบเขตพื้นที่ ทั้งตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่ กฎหมายกำหนด และได้รับเลือกจากประชาชนให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่

5. กำนัน หมายถึง ผู้ปกครองตำบลซึ่งกำนันมาจากการเลือกโดยวิธีลับ ของผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในตำบลเป็นผู้เลือกจากผู้ใหญ่บ้านที่สมัครเป็นกำนัน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และฉบับแก้ไขถึงปัจจุบัน

6. ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง ผู้ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้านที่สำคัญที่สุด ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกโดยวิธีลับของราษฎรผู้มีสิทธิเลือกผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และฉบับแก้ไขถึงปัจจุบัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาค้นคว้า แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการหมู่บ้าน การพัฒนาหมู่บ้านชุมชน จากเอกสาร ตำรา อินเทอร์เน็ต และออนไลน์ต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีผู้ได้ทำการศึกษาไว้แล้ว เพื่อนำมาเป็นข้อมูลประกอบการศึกษา โดยจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
4. แนวคิดและเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน
5. บริบทอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเด็น ดังนี้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน เพื่อให้บรรลุประสิทธิผลขององค์กรแล้ว ผู้บริหารยังต้องให้ความสนใจต่อบุคลากรในองค์กรด้วย ผู้นำนั้นถือว่าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในการที่จะนำพา องค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำในการบริหารจัดการ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นหน้าที่ของผู้นำที่จะต้องให้ความมั่นใจ เพื่อการยอมรับ ของคนในองค์กร อันจะนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจระหว่างกัน ผู้นำจะต้องมุ่งเน้นเรื่องของการสื่อความหมาย ให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความสำเร็จขององค์กรใด ๆ ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรจากภาครัฐ หรือภาคเอกชน สิ่งที่ย่อยช่วยขับเคลื่อนและผลักดันให้องค์กรเหล่านั้นประสบความสำเร็จได้ ส่วนหนึ่งเป็นผลพวงมาจากการที่องค์กรนั้นมีผู้นำที่ดีและมีคุณภาพในการบริหารงาน

บริหารคน และบริหารการเปลี่ยนแปลงจนสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จดังที่มุ่งหวังไว้ได้ แต่การที่องค์กรจะมีภาวะผู้นำที่ใช้ในเวลาที่ต้องการและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพสามารถนำพาองค์กรสู่การบรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมาย

ความหมายของภาวะผู้นำ

คำว่า “ภาวะผู้นำ” เป็นคำที่แสดงถึงคุณสมบัติ หรือเป็นคุณสมบัติของผู้นำ เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของผู้นำ เป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2542) และได้มีผู้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้แตกต่างกันไปตามความคิดเห็น ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละคนดังนี้

Bratton, Grint and Nelson (2005) ได้อธิบายไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาระหว่างผู้นำ ผู้ตาม และบริบทที่เป็นอยู่

Yukl (2006) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการใช้อิทธิพลโน้มน้าวที่มีผลต่อการตัดสินใจของกลุ่มหรือเป้าหมายขององค์กร หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นกระบวนการใช้อิทธิพลกระตุ้นพฤติกรรมการทำงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งเป็นกระบวนการโน้มน้าวหรือใช้อิทธิพลต่อกลุ่มและเป็นกระบวนการรักษาสภาพกลุ่มและวัฒนธรรมของกลุ่ม

DuBrin (2007) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นความสามารถที่จะสร้างความเชื่อมั่นและให้การสนับสนุนบุคคลเพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

Northouse (2007) ได้สรุปความหมายร่วมของภาวะผู้นำจากหลาย ๆ ความหมายไว้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการระหว่างผู้นำและผู้ตาม
2. ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับอิทธิพลทางสังคม
3. ภาวะผู้นำเกิดขึ้นในหลาย ๆ ระดับภายในองค์กรผ่านการเป็นพี่เลี้ยง

การสอนงานในระดับบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจและการสร้างแรงจูงใจ ในขณะที่สร้างทีมสร้างสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นและจัดการข้อขัดแย้งต่าง ๆ ในระดับทีมงาน รวมทั้ง

ในขณะบ่มเพาะวัฒนธรรมการทำงานและสร้างการเปลี่ยนแปลงในระดับองค์กร

4. ภาวะผู้นำมุ่งเน้นไปที่การบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

Achua and Lussier (2010) ได้อธิบายว่า ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องการมีอิทธิพลที่เกี่ยวข้องกับสายสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม

Mondy and Mondy (2014) ได้กล่าวว่า ผู้นำสามารถกระตุ้นให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่ผู้นำต้องการให้ทำได้ โดยพื้นฐานแล้ว ภาวะผู้นำใช้เพื่อกระตุ้นให้คนทำงานแสดง พฤติกรรมสนับสนุนการทำงานและยอมรับค่านิยมและทัศนคติที่ต้องการเมื่อจำเป็น

ภานุศักดิ์ คำแพง (2550, หน้า 53) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลผู้มีความคิด มีแนวคิด มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถต่างจากบุคคลอื่น ภายในกลุ่ม ภายในองค์การ หรือภายในสังคม มีพฤติกรรมที่บุคคลอื่น ภายในกลุ่ม ภายในองค์การ หรือภายในสังคม ยอมรับในความคิด แนวคิด วิสัยทัศน์ และมีความรู้ความสามารถว่า สามารถเป็นผู้นำพาองค์การไปสู่เป้าหมายได้ สอดคล้องกับ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550, หน้า 15) ซึ่งกล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่ผู้นำช่วยสร้างความชัดเจนแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้รับรู้ว่าอะไรคือความสำคัญ ให้ภาพความเป็นจริงขององค์กรแก่ผู้อื่น ช่วยให้เห็นทิศทางและจุดมุ่งหมายอย่างชัดเจนภายใต้ภาวะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก อีกทั้ง วรรณวิมล อัมรินทร์นุเคราะห์ (2553, หน้า 54) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถ (Ability) ที่ผู้นำใช้อำนาจที่มีในการชักจูงให้บุคคลอื่นมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ รวมทั้ง พิชายภ พันธ์ุแพ (2554, หน้า 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ศาสตร์และศิลปะในการจูงใจคนให้กระทำตามมติร่วมระหว่างผู้นำและผู้ตาม โดยที่ผู้ตามเต็มใจและมีความสุขเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ชาญชัย อาจินสมอาจารย์ (2550, หน้า 1) ให้ความหมายภาวะผู้นำ คือ ความสามารถในการขับเคลื่อนหรือสร้างอิทธิพลต่อผู้อื่นเพื่อให้เป้าประสงค์ของปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบรรลุความสำเร็จ ภาวะผู้นำไม่ใช่สิ่งลึกลับที่ปัจเจกบุคคลมีแต่คนอื่นไม่มี ภาวะผู้นำเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ใคร ๆ ก็สามารถปรับปรุงได้โดยการศึกษา และการใช้

อมรรัตน์ เทพพิทักษ์ (2552, หน้า 12) ภาวะผู้นำ หมายถึง ศักยภาพ ความสามารถของผู้นำ บุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลหรือกลุ่ม หรือความสามารถชักจูงให้ผู้อื่นให้ความร่วมมือ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามแผนงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

สมมารณ สุโรโรคา (2553, หน้า 16) ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ใช้อิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งหรือกลุ่มใช้อิทธิพลที่ไม่ใช่ลักษณะของการบังคับต่อผู้อื่นให้ปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดด้วยความเต็มใจ รวมทั้งการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลขององค์การ ช่วยให้กลุ่มบุคคลสามารถดำเนินการต่าง ๆ บรรลุ

ตามเป้าหมายที่กำหนด องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในกระบวนการภาวะผู้นำ ได้แก่ ผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นองค์ประกอบเหล่านี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและส่งผลกระทบซึ่งกันและกันเสมอ

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการที่บุคคลที่เป็นผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาใช้วิธีการจูงใจให้บุคคลอื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา มีความเต็มใจและความกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามต้องการอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สำหรับในงานวิจัยนี้ ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่กำหนดผู้ใหญ่วัยผู้ใหญ่ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้แสดงออกตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีความประพฤติดี และดำรงตนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง เป็นที่ยอมรับของลูกบ้าน ตลอดจนบุคคลทั่วไปซึ่ง

ลักษณะประจำตัวของผู้นำ

ลักษณะประจำตัวของผู้นำ อันถือเสมือนเป็นคุณสมบัติเบื้องต้นของผู้นำนั้น ควรมีดังนี้ (สุภัทรา นุชสาย, 2553, หน้า 19)

1. มีคุณลักษณะพิเศษเฉพาะตัว (Personality) คือ มีบุคลิกภาพและอุปนิสัยใจคอส่วนตัว บุคลิกภาพ หมายถึง รูปร่างหน้าตา ท่าทาง อุปนิสัยใจคอ ตลอดจนอารมณ์และบทบาทซึ่งปรากฏแก่สายตาบุคคลอื่น อุปนิสัย หมายถึง มโนธรรมอันเป็นสิ่งที่อยู่ภายในจิตใจของคนอันใช้เป็นเครื่องคุมความประพฤติของคน เช่น มีความเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เป็นต้น

2. มีความรู้และความสามารถในการบริหารและในการนำ (Ability) นั่นคือ มีความรู้ความสามารถในทางมนุษยสัมพันธ์เข้ากับคนได้ดี รู้จักใช้คนและจูงใจให้คนศรัทธาร่วมงานด้วยทั้งร่างกายและใจคือเก่งคน มีความสามารถในการนึกคิดคือมีปัญญา มีไหวพริบ ฉลาดทันคน ทันเหตุการณ์ เห็นการณ์ไกล ตัดสินใจและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี คือเก่งคิด

3. มีความตั้งใจสูง (Willingness) มีพลังตั้งใจอันหนักแน่นมั่นคงมีความอุตสาหะเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อความสำเร็จของงาน ไม่กลัวต่อความล้มเหลวในการปฏิบัติงาน

4. มีความรับผิดชอบ (Responsibility) อุทิศเวลา ให้แก่งานในหน้าที่ ศรัทธาต่อผู้อื่นเป็นที่พึ่งแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา รับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานตนเอง กล้าเผชิญหน้าต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ และผลของการตัดสินใจ

5. มีความเป็นธรรม (Fair) พังความเห็นทุกด้าน เอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของผู้ได้บังคับบัญชาและปฏิบัติต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างเสมอหน้า

6. ใจกว้าง (Open Minded) รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายมีใจหนักแน่นต่อทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้น

7. มีฐานะทางสังคม (Status) เป็นที่รู้จักของบุคคลทั่วไป มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับทุกคนในองค์กร

8. มีศิลปะในการนำ (Lading) มีศิลปะในการบังคับบัญชาและสร้างความสามัคคีที่ดีในองค์กร

องค์ประกอบของภาวะผู้นำ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำ เป็นสิ่งที่ทำให้ภาวะผู้นำเกิดขึ้น รวมถึงคุณสมบัติที่ผู้นำควรจะมี โดยจะศึกษาถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำตามแนวคิดของนักคิดสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้ (พิชาภพ พันธุ์แพ, 2554, หน้า 12)

พิเชษฐ วังศ์เกียรติขจร (2553, หน้า 42) และรังสรรค์ ประเสริฐศรี (2551, หน้า 11) กล่าวว่า ภาวะผู้นำนั้นมีปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ผู้นำ (Leader) หมายถึง ตัวบุคคลที่นำกลุ่ม มีบุคลิก อุปนิสัย ลักษณะอย่างไร (To Lead is to serve) การจะเป็นผู้นำที่ยิ่งใหญ่ขึ้นอยู่กับการบริการ การให้ การช่วยเหลือคนอื่น เพราะถ้าเขาคิดช่วยเหลือคนอื่นก่อน โดยเฉพาะเกิดมาต่ำต้อย ต้อยโอกาสยิ่งต้องช่วยเหลือเขา และใครที่เกิดมามีน้อยในชีวิต ควรจะได้มาก ๆ โดยกฎหมาย ซึ่งศิลปะของการเป็นผู้นำต้องเป็นผู้ให้ ไม่จำเป็นต้องเป็นเงินหรือสิ่งของเสมอไป

2. ผู้ตาม (Followers) หมายถึง บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับอิทธิพลจากผู้นำ (To Lead is to Follow) การที่จะนำต้องรู้จักตาม คำว่า Follow ก็คือเรื่องเกี่ยวกับชีวิตจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ และเหตุผลของเขา

3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง เหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งงานในองค์กรมีอะไรบ้าง ผู้นำต้องดูแลบริหารจัดการโดยมีขอบเขตมากน้อยแค่ไหน ต้องรู้จักความเครียดและการบริหารจัดการความเครียดที่เกิดขึ้น รวมทั้งต้องวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ปัจจัยทั้ง 3 ประการข้างต้นนี้ จะมีผลต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่แสดงออกมามีเป็นที่ยอมรับแล้วว่ภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลสร้างอิทธิพลและค่านิยม อันมีผลการ

กระทำหรือพฤติกรรม ความคิดจิตใจ ความรู้สึกทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมไปในทางที่ผู้นำประสงค์ การสร้างอิทธิพลนั้นอาจออกมาได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การข่มขู่ บังคับ การจูงใจ การโน้มน้าวจิตใจ เป็นต้น

แต่จากการศึกษา พบว่า การใช้อิทธิพลในทางลบ เช่น การบังคับ นั้นไม่ก่อให้เกิดผลดีในระยะยาว เพราะการบังคับข่มขู่เป็นการสร้างความกลัวและความกดดันในการทำงาน อันจะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานได้

นอกจากนี้ ผู้นำต้องสามารถชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชากล้าแสดงออก กล้าเสี่ยงอย่างมีเหตุผลโดยไม่ใช้สองมาตรฐาน ไม่กลัวในผลที่จะเกิดขึ้นเพราะหากกลัวหรือคิดแต่เพียงว่าจะเกิดผลเสียจึงไม่กล้าทำการใด ๆ ผลงานก็ไม่อาจเกิดขึ้นได้เลย ผู้นำต้องพยายามเสริมสร้างบรรยากาศแห่งการสร้างสรรค์ การมีความคิดริเริ่มสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ เพราะปัญหาหนึ่ง ๆ นั้นมิใช่มีทางแก้ไขเพียงทางเดียว หากแต่มีหลายวิธีจะแก้ไข ซึ่งต้องอาศัยการร่วมการคิด ร่วมกันทำ ค้นหาวิธีที่ดีที่สุด

อีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจเกี่ยวกับภาวะผู้นำ นั่นคือ การเป็นผู้หน้าที่ดีมีได้ หมายถึง การมีตำแหน่งบริหารระดับสูงเสมอไป ผู้ที่ไม่มีตำแหน่งบริหารก็สามารถเป็นผู้หน้าที่ดีได้ หากบุคคลนั้นสามารถสร้างอิทธิพลและค่านิยมที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลรอบข้าง

Koont'z (at cited in Donnell & Wehrich (1994, p. 121) ได้เสนอแนวคิดว่า ทักษะของภาวะผู้นำจะต้องประกอบไปด้วย

1. ความสามารถในการใช้อำนาจ (Power) เป็นความสามารถของบุคคลหรือกลุ่มที่จะทำหรือมีอิทธิพลทำให้บุคคลหรือกลุ่มอื่น ๆ กระทำตาม
2. ความเข้าใจในธรรมชาติของคนในด้านความต้องการของมนุษย์ และความสามารถในการจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจ
3. กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความสามารถหรือใช้ศักยภาพที่มีอยู่อย่างเต็มที่ เป็นการสนับสนุนให้เกิดความจงรักภักดี การอุทิศตนเพื่อสนับสนุนความต้องการของผู้นำ
4. มีความสามารถในการเลือกรูปแบบของภาวะผู้นำและสามารถสร้างบรรยากาศที่จะนำไปสู่การพัฒนาและบรรยากาศที่ดีในการทำงาน

Zanger & Folkman (2002, pp. 53-55, อ้างถึงใน พิชากภ พันธ์ุแพ, 2554, หน้า 14) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของผู้นำว่าจะต้องประกอบไปด้วย 5 ส่วน ดังนี้คือ

1. ความสามารถส่วนตัว (Personal Capability)
2. ความมุ่งมั่นในผลงาน (Focus on Results)
3. การนำองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลง (Leading organization Change)
4. ทักษะส่วนตัวของผู้ผู้นำ (Interpersonal Skills)
5. บุคลิกภาพส่วนตัวของผู้ผู้นำ (Character)

ส่วนประกอบเหล่านี้จะเปรียบเสมือนเสาที่พยุงกระโจมไว้ให้คงอยู่มีฉะนั้นแล้วกระโจมจะพังทลายลงมาได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำนั้นมีองค์ประกอบสำคัญ 4 อย่าง คือ 1) ผู้นำหรือผู้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่นำกลุ่ม 2) ผู้ตามหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รับอิทธิพลหรือคำสั่งจากผู้นำ 3) สถานการณ์ คือ เหตุการณ์หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งงานในองค์การมีอะไรบ้าง และ 4) จุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะเกิดภาวะผู้นำ เป็นตัวกระตุ้นให้ผู้นำใช้ภาวะผู้นำหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อผู้ตาม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ

คุณลักษณะสำคัญของภาวะผู้นำ

ลักษณะเฉพาะและบุคลิกภาพส่วนตัวบางประการของผู้นำ เช่น ลักษณะทางกาย (physical size) ทักษะทางสังคม (social skill) และความสามารถทางสติปัญญา (intellectual ability) เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลบรรลุถึงความเป็นผู้นำและเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (สมบุญรณ์ ศิริสรธรธีรัญ, 2547, หน้า 51)

Frigon and Jackson (1996, pp.29-36) ได้สรุปคุณลักษณะภาวะผู้นำ (Leadership Trait) ว่า คือ ลักษณะและคุณสมบัติเด่นในตัวผู้นำที่ผู้อื่นไม่มีคุณลักษณะเหล่านี้เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกมาบนภาวะผู้นำและความรับผิดชอบทางการบริหาร ความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว หากไม่มีอย่างชัดเจน อาจทำให้ผู้นำไม่ได้รับความศรัทธาและสูญเสียความเชื่อมั่นในฐานะผู้นำ การที่จะมีคุณลักษณะภาวะผู้นำนี้จะแสดงด้วยคุณลักษณะภาวะผู้นำ 10 ประการ คือ

1. มีการควบคุมอารมณ์
2. ความสามารถในการปรับตัว
3. ความคิดริเริ่ม
4. ความกล้าหาญ
5. ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

6. มีพฤติกรรมจรรยาบรรณ
7. มีดุลพินิจที่ดี
8. ความอดทน
9. มีความปรารถนามุ่งมั่น
10. มีความน่าเชื่อถือไว้ใจได้

Gardner (1990, pp.48-53) ได้สรุปคุณลักษณะของผู้นำตามแนวของ Stogdill, Bass and Hollander ไว้ 14 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความกระปรี้กระเปร่าและความอดทนทางด้านร่างกาย (Physical vitality and stamina)
2. ความฉลาดและความสามารถตัดสินใจ (Intelligence and judgment in action)
3. ปรารถนาที่จะยอมรับในความรับผิดชอบ (Willingness eagerness to accept responsibility)
4. ความสามารถในการปฏิบัติงาน (Task competence)
5. มีความเข้าใจผู้ร่วมงานและเข้าใจความต้องการ (Understanding of followers/constituents and their needs)
6. ทักษะในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น (Skill in dealing with people)
7. ต้องการในความสำเร็จ (Need to achieve)
8. ความสามารถในการจูงใจ (Capacity to motivate)
9. กล้าหาญ หนักแน่น และมั่นคง (Courage resolution steadiness)
10. ความสามารถในการนำชัยชนะและน่าเชื่อถือ (Capacity to win and hold trust)
11. ความสามารถในการจัดการ ตัดสินใจและการจัดลำดับความสำคัญ (Capacity to manage decide, set priority)
12. มีความเชื่อมั่น (Confidence)
13. มีอำนาจการปกครองและแสดงสิทธิผลประโยชน์ (Ascendance, dominate, assertiveness)
14. สามารถปรับตัวและยืดหยุ่น (Adaptability, flexibility of approach)

Stogdill (1981, pp.74-75) ได้รวบรวมผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ โดยจำแนกเป็น 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะทางกาย (Physical characteristics) การเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีความสง่า
2. ภูมิหลังทางสังคม (Social background) มีการศึกษาดีและสถานภาพทางสังคมที่ดี
3. สติปัญญา (Intelligence) สติปัญญาดี การตัดสินใจที่ดี มีความรู้และทักษะในการสื่อความหมายและการพูด
4. บุคลิกภาพ (Personality) มีความตื่นตัวอยู่เสมอ ควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจริยธรรมและความเชื่อมั่นในตนเอง
5. ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task-related characteristics) มีความปรารถนาที่จะทำให้ออกมาดีที่สุด มีความรับผิดชอบ มุ่งงานและไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค
6. ลักษณะทางสังคม (Social characteristics) ทักษะในการสร้างสัมพันธภาพและร่วมมือกับผู้อื่น เข้าสังคมได้ดี เป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่น การประสานงานที่ดี

DuBrin (1998, p.335) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ (Strategic Leadership) ว่าเป็นเรื่องของผู้บริหารระดับสูง ซึ่งคล้ายคลึงกับภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นเป้าหมาย (Path-goal Leadership) หรือภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป (Transformational Leadership) ซึ่งเป็นภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าความคงที่ โดยมีองค์ประกอบของคุณลักษณะดังกล่าว คือ

1. มีความคิดความเข้าใจในระดับสูง (High-level cognitive activity)
2. มีความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ได้ (Gathering multiple inputs to formulate strategy)
3. มีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (Anticipating and creating a future)
4. มีวิธีคิดเชิงปฏิวัติ โดยเปลี่ยนแปลงอย่างสิ้นเชิง (Revolutionary thinking)
5. การกำหนดวิสัยทัศน์ (Creating a vision)

จากคุณลักษณะของภาวะผู้นำ ภาณุศักดิ์ คำแพง (2550, หน้า 58-59) ได้แยกความหมายของภาวะผู้นำตามตัวอักษร LEADERSHIP ไว้ดังนี้

L = Love ความรัก หมายถึง ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำต้องริเริ่มด้วยการมีความรักเสียก่อน คือ รักในหน้าที่การงาน รักผู้ร่วมงาน รักผู้ใต้บังคับบัญชา รักความก้าวหน้า รักความยุติธรรม

E = Education and Experience หมายถึง คุณสมบัติทางการศึกษา และประสบการณ์ที่ดี เป็นแบบอย่างและสามารถสั่งสอนแนะนำผู้ใต้บังคับบัญชาได้ถูกต้อง

A = Adaptability หมายถึง มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อม รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

D = Decisiveness หมายถึง มีความสามารถในการพิจารณา ตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วถูกต้อง แน่ใจ กล้าได้กล้าเสีย

E = Enthusiasm ความกระตือรือร้น มีความตั้งอกตั้งใจในการปฏิบัติงาน และสนับสนุนชักนำ (Encourage) ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานอย่างจริงจังด้วย

R = Responsibility เป็นผู้มีความรับผิดชอบทั้งหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา ไม่ทอดทิ้งหรือปัดความรับผิดชอบให้แก่ผู้อื่น

S = Sacrifice and sincere ต้องเป็นผู้เสียสละเพื่อส่วนรวม จริงใจ ซึ่งจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความเคารพนับถือ

H = Harmonize เป็นผู้มีความนุ่มนวล ผ่อนปรน เพื่อเสริมสร้างความสามัคคีและความเข้าใจอันดีต่อกันในหมู่ผู้ร่วมงาน อาจรวมถึงการถ่อมตัว (Humble) ตามกาลเทศะอันควร

I = Intellectual capacity เป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทันคนทันต่อเหตุการณ์ เป็นผู้รอบรู้ และมีความคิดริเริ่ม

P = Persuasiveness เป็นผู้มีความสามารถในการจูงใจคน ซึ่งจำเป็นต้องใช้หลักจิตวิทยา (Psychology) และต้องมีอำนาจ (Power) ในตัวเองพอสมควร

กิตติพงษ์ แพงพา (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ซึ่งภาวะผู้นำในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง พฤติกรรมที่ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ได้แสดงออกตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานีตำรวจ อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีความ

ประพฤติดี และดำรงตนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และข้าราชการตำรวจในสังกัด ตลอดจนบุคคลทั่วไป ตามทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำ ของบุคคลต่าง ๆ ของ Stogdill (Stogdill, 1974) ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ในวิชาตำรวจ การมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ ในงานของตำรวจ การมีความสามารถในงานของตำรวจ และการมีความรู้ความสามารถในทางวิชาการด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตำรวจ อีกทั้งมีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

2. ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ หมายถึง การเป็นผู้มีความสามารถในการประสานงานกับบุคคลทั้งภายในองค์กร และบุคคลภายนอกองค์กร มีกิจกรรมยามหาดี สุภาพอ่อนโยน ใช้วาจาเหมาะสมและวางตนเหมาะสมกับตำแหน่ง และกาลเทศะ มีอัธยาศัยดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตร

3. ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร หมายถึง การเป็นผู้มีความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การจัดระบบงานและการบริหารจัดการองค์กร ความสามารถในการบริหารจัดการคดี การมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบการเงิน การบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง การงบประมาณและการพัสดุ และการมีวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์ในการบริหารงานของตำรวจ อีกทั้งมีการนำความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารดังกล่าวมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่

4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง แนวคิด แนวปฏิบัติที่ดีงาม ซึ่งก่อให้เกิดค่านิยมที่เหมาะสมในการประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีในจิตใจของบุคคล เป็นเวลานานจนเป็นนิสัย ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นทำให้สังคมพัฒนาเจริญก้าวหน้า และเกิดสันติสุขในสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ความประพฤติดี การดำรงตนและชื่อเสียงเกียรติคุณดี ประสาทความยุติธรรมแก่ประชาชน ด้วยความเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและประเพณี ยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม ยึดหลักธรรมมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม และไม่แสวงหาตำแหน่ง ความดีความชอบหรือประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่าคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่จะสามารถนำกลุ่มหรือองค์กรไปสู่ความสำเร็จ จะต้องประกอบด้วย คุณลักษณะด้านร่างกาย กล่าวคือ มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีพลังและความทนทานของร่างกาย มีบุคลิกภาพดี

และแสดงออกที่เหมาะสม คุณลักษณะด้านอารมณ์และจิตใจ ต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอ มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองมีความทะเยอทะยาน สู้อความสำเร็จ เต็มใจที่จะรับผิดชอบ มีความกล้าเผชิญกับความยากลำบาก มีความเด็ดขาด คุณลักษณะด้านสังคม ต้องมีความเต็มใจที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น มีสถานภาพเป็นที่ยอมรับ มีความสามารถเข้าสังคม มีความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้และมีอำนาจบารมีทางสังคม คุณลักษณะด้านสติปัญญา ต้องมีความสามารถทางสติปัญญา มีการตัดสินใจดี ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เฉลียวฉลาด มีไหวพริบ มีจินตนาการมีความสามารถในการสร้างกรอบแนวคิดรวบยอด มีความสามารถในการวินิจฉัย และคุณลักษณะด้านคุณธรรม ต้องมีความอดทน อดกลั้น ความซื่อสัตย์ ความมานะ ความรับผิดชอบ ความยุติธรรม ความไม่เห็นแก่ตัว และความเสียสละ

ทฤษฎีภาวะผู้นำ

การศึกษาเกี่ยวกับการเป็นผู้นำตั้งแต่ยุคเริ่มแรกถึงปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันว่า ภาวะการณืเป็นผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญในการบริหาร ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร ในกลุ่มประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ 4 กลุ่ม ที่มุ่งเน้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) และกลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach Theory) (นพลักษณ์ หนักแน่น, 2555, หน้า 50-54)

1. กลุ่มทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory)

ลักษณะเด่น (Trait) หมายถึง คุณภาพภายในตัว หรือคุณลักษณะ (Characteristics) ของแต่ละบุคคล ได้แก่

1.1 คุณลักษณะทางกายภาพ (Physical Characteristics) เช่น ความสูง น้ำหนัก รูปร่าง หน้าตา และพลังงาน เป็นต้น

1.2 คุณลักษณะทางบุคลิกภาพ (Personal Characteristics) เช่น ลักษณะข่ม (Dominance) ความเป็นคนเปิดเผยไม่เก็บตัว หรือความเป็นผู้คิดริเริ่มอยู่เสมอ

1.3 ทักษะและความสามารถ (Skill and Abilities) เช่น สติปัญญา (Intelligence) ความสามารถทางเทคนิค เป็นต้น

1.4 ลักษณะเด่นทางสังคม (Social Factors) เช่น เก่งคนหรือเข้าสังคมเก่ง มีสถานภาพสูงทางสังคมและเศรษฐกิจ เป็นต้น

2. กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory)

การศึกษาผู้นำตามแนวพฤติกรรมมีจุดเริ่มต้นช่วงปีคริสต์ศักราช 1930 นักวิจัยได้เปลี่ยนจากการศึกษาคุณลักษณะผู้นำมาเป็นการศึกษาพฤติกรรมผู้นำแสดงออก โดยพยายามค้นหาแบบผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ที่สามารถใช้ได้กับทุกสถานการณ์

จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยไอโอวาช่วงปี 1930 ซึ่ง Lewin, K., Lippitt, R. and White, R.K. (1939, อ้างถึงใน นพลักษณ์ หนักแน่น, 2555, หน้า 51) ได้ศึกษา พฤติกรรมผู้นำ 3 แบบ คือ แบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตยและแบบ ตามสบาย พบว่า ผู้นำแบบอัตตาธิปไตยทำงานได้สำเร็จ แต่มีขวัญกำลังใจต่ำ ผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพฤติกรรมยึดกลุ่มเป็นหลักในการตัดสินใจ มีการกระจายอำนาจและกระตุ้นให้ผู้ตาม เข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานและกำหนดวัตถุประสงค์ มีการให้ผู้ตาม ให้ข้อมูล ย้อนกลับเพื่อจะได้แนะนำการทำงานได้ถูกต้อง ส่วนผู้นำแบบตามสบายเป็นผู้นำ ที่มี พฤติกรรมอิสระแก่ผู้ตามอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจโดยการศึกษาพฤติกรรมผู้นำ ของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐไอโอไอ มีจุดมุ่งหมาย 3 ประการ คือ 1) เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่ ผู้นำแสดงออก 2) เพื่อค้นหาว่าพฤติกรรมของผู้นำแต่ละแบบที่มีผลต่อการทำงานของ สมาชิก 3) เพื่อค้นหาแบบผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาโดยใช้แบบสอบถาม LBDQ (The Leader Behavior Descriptive Questionnaire) และแบบสอบถาม LOQ (The Leader Opinion Questionnaire) สอบถามพฤติกรรม พบว่า ได้พฤติกรรม 2 มิติ ได้แก่

พฤติกรรมมุ่งงาน หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกโดยยึดตัวเอง เป็นหลักในการตัดสินใจ ชอบใช้อำนาจ ชอบสั่งการ ไม่ฟังความเห็นใคร ให้ความสำคัญ ต่อการทำงาน วิธีทำงานและผลงานเป็นหลัก ไม่ให้ความสนใจความรู้สึกและจิตใจ ของผู้ตาม ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้นำแบบอัตตาธิปไตยหรือแบบเผด็จการ

พฤติกรรมมุ่งสัมพันธ์ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกโดยยึดกลุ่ม เป็นหลักในการตัดสินใจ ให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วม มีการปรึกษาหารือ มีการกระจาย อำนาจ ให้ความสำคัญและให้เกียรติผู้ตาม ซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้นำแบบประชาธิปไตย ซึ่งพฤติกรรมทั้ง 2 แบบ จะมีความเป็นอิสระจากกัน ถ้าผู้นำมีพฤติกรรมมุ่งงานสูงจะมี พฤติกรรมมุ่งสัมพันธ์ต่ำ ถ้าผู้นำแสดงพฤติกรรมสูงทั้ง 2 มิติถือว่าเป็นผู้นำที่มี ประสิทธิภาพ

3. กลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory)

ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Fiedler มีกรอบแนวคิดว่า ภาวะผู้นำที่ดีขึ้นอยู่กับความเหมาะสม สอดคล้องระหว่างสไตล์ของผู้นำกับความจำเป็นของสถานการณ์ Fiedler ได้สร้างเครื่องมือสำหรับประเมินวัด สไตล์ภาวะผู้นำเรียกว่า LPC Scale สำหรับใช้ประเมินตนเอง โดยคะแนน LPC ของแต่ละบุคคลจะชี้ให้เห็นแนวโน้มว่าผู้นั้นจะมีพฤติกรรมผู้นำแบบมุ่งงานหรือมุ่งสัมพันธ์ Fiedler เชื่อว่าสไตล์ภาวะผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของแต่ละคน จึงเป็นสิ่งที่ค่อนข้างคงทนเปลี่ยนแปลงได้ยาก แทนที่จะพยายามฝึกรวมให้ผู้นำที่มุ่งความสัมพันธ์หันมามุ่งงานหรือในทางตรงข้ามเขาแนะนำให้คนที่ เป็นผู้นำให้มีลักษณะที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey & Blanchard ทฤษฎีนี้เสนอแนะว่าผู้นำที่ประสบความสำเร็จควรปรับสไตล์ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสถานการณ์ หมายถึง วุฒิภาวะของผู้ตามเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ตัวบ่งชี้วุฒิภาวะของผู้ตามคือ ความพร้อมที่จะทำงานในแต่ละสถานการณ์ ซึ่งเกิดจากคุณสมบัติในตัวของผู้ตาม ได้แก่ ชีตความสามารถที่เหมาะสมกับงาน และความเต็มใจที่จะทำงานหรือความเชื่อมั่นในตนเองว่าจะทำงานนั้นได้

4. กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach)

ผู้นำจะใช้ความสามารถเปลี่ยนความเชื่อ ทศนคติของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกทำงานได้บรรลุเหนือกว่าเป้าหมายที่ต้องการ โดยผู้นำจะถ่ายทอดความคิด ประสบการณ์ และกระตุ้นทางด้านความคิดต่าง ๆ ให้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ แนวคิดเริ่มแรกของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงพัฒนาโดย Burn ได้อธิบายความหมายของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงไว้ว่า เป็นกระบวนการซึ่งผู้นำและผู้ตามได้กระทำให้อีกฝ่ายหนึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริต หรือคุณธรรม และจงใจในการทำงานมากขึ้น ผู้นำแบบนี้จะปลุกสำนึกให้มีอุดมการณ์ ค่านิยมที่มีคุณธรรม เช่น เสรีภาพ ความยุติธรรม ความเสมอภาค ความสงบ และมนุษยธรรม ไม่ให้เกิดอารมณ์เลวร้าย เช่น หวาดกลัว อิจฉา โลก หรือมีแต่ความเกลียด ต่อมา Bass ได้นำเสนอแนวคิดของ Burn มาศึกษาต่อ โดยได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงไว้ในแง่ของผลกระทบของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม หรือผู้ใต้บังคับบัญชาว่า ผู้ตามจะรู้สึกไว้วางใจ (Trust) เลื่อมใส (Admiration) จงรักภักดี (Loyalty) และยอมรับ (Respect) ในตัวผู้นำ และจะเกิดแรงจูงใจและตั้งใจทำงานให้มากกว่าที่เคยทำตามปกติหรือตามที่คาดหวังไว้ นั่นคือผู้นำสามารถเปลี่ยนแปลงผู้ตาม โดยให้มีความรู้ถึงความสำคัญและคุณค่าของผลงานที่จะออกมา เห็นคุณค่าของตนเอง

ที่จะเป็นผู้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กรและทีมงาน และมีแรงจูงใจในการต้องการเป็นที่ยอมรับของคนอื่น ความสามารถพิเศษเป็นสิ่งที่สำคัญของผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง แต่โดยความสามารถพิเศษเหล่านั้นไม่เพียงพอที่จะนับได้ว่าเป็นกระบวนการของภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง เพราะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงจะมีอิทธิพลต่อผู้ตามโดยการกระตุ้นอารมณ์อย่างแรง เพื่อให้มีอารมณ์ร่วมกับผู้นำหรืออาจจะโดยการให้คำแนะนำ เช่น การเป็นโค้ช กีฬา ครู และที่ปรึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ในกลุ่มประเทศตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา ได้นำเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำไว้ 4 กลุ่ม ที่มุ่งเน้นในด้านต่าง ๆ ได้แก่กลุ่มทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) และกลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach Theory)

สรุป จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ ผู้วิจัยได้นำทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach Theory) (นพลักษณ์ หนักแน่น , 2555, หน้า 50-54) ตลอดจนกรอบแนวคิดของการวิจัยจากงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอก กิตติพงษ์ แพงพา (2563) ที่ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย 2 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้

โดยสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ได้แสดงออกตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีความประพฤติดี และดำรงตนได้อย่างเหมาะสมกับตำแหน่ง เป็นที่ยอมรับของลูกบ้าน ตลอดจนบุคคลทั่วไป ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ 1) ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพ 2) ด้านมนุษยสัมพันธ์ และบุคลิกภาพ 3) ด้านทักษะในการจัดการ และ 4) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

การอธิบายถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต้องอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการอธิบายความสำคัญ ความสอดคล้องกับสภาพทางสังคม สภาพประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตของประชาชน การมีส่วนร่วม (Participation) ก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่ายเพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟัง และนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนาเครือข่ายและที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

วิชัย ภูโยธิน (2554, หน้า 108) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง สิทธิของประชาชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

อรทัย ก๊กผล และฉัตรระวี กิติโยดม (2555, หน้า 15-26) รายงานไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวม เริ่มตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมติดตามประเมินผล และร่วมรับผลประโยชน์ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมยัง หมายถึง กระบวนการสื่อสารสองทางที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่ดีขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน ซึ่งเป้าหมายของกระบวนการมีส่วนร่วม ก็คือการให้ข้อมูลต่อสาธารณชนและให้สาธารณชนแสดงความคิดเห็น ต่อโครงการหรือนโยบายรัฐและมีส่วนร่วมแก้ปัญหาเพื่อหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกคน โดยเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมต้องเกิดจากความเต็มใจและความตั้งใจที่จะเข้าร่วม เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในการแก้ไขปัญหาการตัดสินใจในเรื่องนั้น ๆ รวมทั้งอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาค ประชาชนมีสิทธิเท่าเทียมกับผู้เข้าร่วมคนอื่น ๆ และมีขีดความสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมได้

ผู้วิจัยได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่กลุ่มประชาชนได้ทำกิจกรรมที่สนใจร่วมกันตามความต้องการ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของกลุ่มโดยเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมในการประเมินผล เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริง

รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

การที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น บุคคลและสมาชิก จะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมดังที่นักวิชาการได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ทวีศักดิ์ ปักษา (2550, หน้า 25) ได้กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการค้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

อรพินท์ สพิโชคชัย (2550, หน้า 1) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ซึ่งหากขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งไปจะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์โดยทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ สามารถให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
2. การมีส่วนร่วมในการเลือกและเสนอแนวทางเพื่อตัดสินใจ
3. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ
4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามตรวจสอบ
5. การมีส่วนร่วมรับประโยชน์และเป็นเจ้าของนโยบายสาธารณะ

ชาติชาย ฌ เชียงใหม่ (2553, หน้า 2 อ้างถึงใน ภูสิทธิ์ ชันติกุล, 2553, หน้า 13) ได้เสนอรูปแบบหรือมิติการมีส่วนร่วมไว้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในโครงการ
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์

จินตวีร์ เกษมสุข (2554) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่ โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public Information)
2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation)

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting)
 - 3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting)
 - 3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing)
 - 3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing)
4. การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)

John M Cohen and Norman T. Uphoff Cohen and Uphoff (1980, pp. 219–222 อ้างถึงใน ถวิลวดี บุรีกุล, 2551, หน้า 5–8) ได้จำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งเป็นการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมตั้งแต่ระยะเริ่มต้น
 - 1.1 การเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาความต้องการของท้องถิ่น
 - 1.2 การร่วมคิด และกำหนดแนวทางการพัฒนา เพื่อแก้ไขและลดปัญหาของท้องถิ่น
 - 1.3 การร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรม
 - 1.4 การร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) เป็นการเข้าร่วมโดยการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหาร และการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
 - 2.1 การร่วมมือปรับปรุงระบบการบริหารงาน เพื่อดำเนินการในกิจกรรมโครงการของท้องถิ่น
 - 2.2 การร่วมสนับสนุนทรัพยากรส่วนตัว เพื่อดำเนินการในกิจกรรมโครงการของท้องถิ่น
 - 2.3 การร่วมปฏิบัตินโยบาย แผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย
 - 2.4 การประสานขอความร่วมมือระหว่างประชาชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่หรือหน่วยงานราชการในพื้นที่
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) โดยอาจจะเป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ ทางสังคม หรือโดยส่วนตัว

3.1 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นในรูปแบบ
วัตถุประสงค์ของ

3.2 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
ในลักษณะของส่วนร่วม

3.3 แผนงานหรือโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
ในลักษณะส่วนบุคคล

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งเป็นการควบคุมและ
ตรวจสอบการดำเนินงานรวมทั้งเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วม ต่อไป

4.1 การแต่งตั้งประชาชนเข้าเป็นกรรมการประเมินประสิทธิผลแผนงาน
หรือโครงการ

4.2 การควบคุม การตรวจสอบโดยประชาชน

Cohen (1996 อ้างถึงใน จินตวีร์ เกษมศุข, 2559, หน้า 12) กล่าวว่า
การมีส่วนร่วมในงานพัฒนา สามารถกระทำได้ 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในเชิงการกระทำ โดยที่สมาชิกในชุมชนได้อุทิศแรงกาย
ในการดำเนินงานของชุมชนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมในเชิงเงินงบประมาณ โดยที่สมาชิกในชุมชนได้อุทิศเงิน
ให้การดำเนินงานของชุมชน

3. การมีส่วนร่วมในเชิงความรับผิดชอบ โดยมีการกระจายภารกิจ
และความรับผิดชอบให้แก่สมาชิกในชุมชน

4. การมีส่วนร่วมในเชิงการตัดสินใจ โดยให้สมาชิกในชุมชนได้มีส่วนร่วม
ในการวางแผนและตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ
ให้กับสมาชิกชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาชน
ยังได้ถูกนำเสนอผ่านหลักการ 6 Cs ประกอบไปด้วย (Singhal, 2001 อ้างถึงใน จินตวีร์
เกษมศุข, 2559, หน้า 12-13)

1. Co-operation การร่วมมือของคนในท้องถิ่น หมายถึง การดำเนินงาน
ใด ๆ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนก็ทำตามต้องอาศัยความร่วมมือของทุกคนในท้องถิ่นนั้น
เป็นสำคัญ การพัฒนาจึงจะประสบความสำเร็จ

2. Compliance การยินยอมทำงานเพื่อคนในท้องถิ่น หมายถึง บุคคลที่ได้รับมอบหมายภารกิจหรือหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นต้องยินยอมที่ทำงานเพื่อท้องถิ่นของตนอย่างเต็มที่

3. Consultation การให้คำปรึกษา หมายถึง การสอบถามความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้คำปรึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งการปรึกษาหารือเป็นกระบวนการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยกระบวนการดังกล่าวนี้ให้ความสำคัญกับการสื่อสารสองทาง (Two-way Communication) และการสื่อสารในแนวราบ (Horizontal Communication)

4. Cooperation การให้ความร่วมมือ หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนและบุคคลภายนอกทำงานร่วมกันเพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาอย่างเหมาะสม

5. Co-learning การเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนและบุคคลภายนอกมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน อันจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีม

6. Collective Action การลงมือกระทำร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนเป็นผู้กำหนดแนวทางในการพัฒนาชุมชนของตนและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติด้วยตนเอง

International Association of Participation (2006) หรือเรียกว่า IAP2 คือ สมาคมนานาชาติด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้กล่าวถึงตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยนำเสนอการแบ่งระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนออกเป็น 5 ชั้น ซึ่งเป็นตามหลักการเดียวกับของ Arnstein (1996) คือ ยิ่งสูงขึ้นยิ่งสะท้อนอำนาจและอิทธิพลของประชาชนในการบริหารหรือตัดสินใจมากขึ้นด้วย จำแนกได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในระดับเสริมอำนาจให้ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทกับประชาชนสูงสุดเพราะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่หรือหน่วยงานราชการในพื้นที่จะดำเนินการตามผลการตัดสินใจนั้น รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ที่เรารู้จักกันดี คือ การลงประชามติหรือสภาเมือง การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้สะท้อนความยินยอมพร้อมใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่ในการยอมรับอำนาจการตัดสินใจของประชาชนหรือชุมชน อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมในระดับนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่ต้องมีกระบวนการเสริมความสามารถของประชาชนให้สามารถ

ตัดสินใจด้วยตัวเอง เช่น ข้อมูลที่ครอบคลุมเพียงพอ การเสริมทักษะให้ประชาชนวิเคราะห์ ข้อมูลและตัดสินใจหาทางแก้ปัญหาที่มีคุณภาพการใช้ การมีส่วนร่วมในระดับนี้สะท้อนให้เห็นถึงอำนาจของประชาชนในระดับสูง

2. การมีส่วนร่วมในระดับสร้างความร่วมมือ เป็นการให้บทบาทของประชาชนในระดับสูงโดยประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่จะทำงานร่วมกันในกระบวนการของการตัดสินใจ ฉะนั้นความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในการตัดสินใจค่อนข้างสูง รูปแบบการมีส่วนร่วมในขั้นนี้ เช่น คณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน และคณะที่ปรึกษาฝ่ายประชาชน ผลการตัดสินใจที่ออกมาเป็นผลการตัดสินใจร่วมกัน เชื่อว่าจะนำไปสู่การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมเพราะประชาชนหรือตัวแทนของประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในองค์การตัดสินใจด้วยไม่ใช่เพียงให้ความคิดเห็นต่อองค์กรตัดสินใจ

3. การมีส่วนร่วมในระดับเข้ามามีบทบาท เป็นลักษณะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อมูลระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่กับประชาชนอย่างจริงจังและมีจุดมุ่งหมายชัดเจน ข้อมูลความคิดเห็นของประชาชนจะสะท้อนออกมาในทางเลือกต่าง ๆ ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนขั้นนี้ใกล้เคียงกับการมีส่วนร่วมในระดับความร่วมมือ เพียงแต่รูปแบบการมีส่วนร่วมแบบร่วมมือมีลักษณะเป็นกิจกรรมถาวรมากกว่า การมีส่วนร่วมในขั้นนี้ อำนาจการตัดสินใจสุดท้ายยังเป็นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานราชการในพื้นที่แต่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเข้มข้น ตัวอย่างเทคนิคการมีส่วนร่วมที่ใช้มาก อาทิ การประชุมเชิงปฏิบัติการตั้งคณะทำงานภาคประชาชน เป็นต้น

4. การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น เป็นลักษณะการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก และความคิดเห็นประกอบการตัดสินใจ ดังนั้น ประชาชนมีบทบาทในฐานะเป็นผู้ให้ข้อมูล การตัดสินใจเป็นบทบาทของหน่วยงานภาครัฐ เทคนิคการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การสำรวจความคิดเห็น การประชุมสาธารณะ ปัจจุบันนี้กฎหมายส่วนใหญ่ มักกำหนดให้หน่วยงานภาครัฐจัดการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างน้อยในระดับการรับฟังความคิดเห็น

5. การมีส่วนร่วมในระดับให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุดบทบาทของประชาชนน้อยมากเพียงแต่รับทราบที่เกิดอะไรที่ไหน ปัจจุบัน

การที่ภาครัฐตัดสินใจในเรื่องที่กระทบประชาชน และแจ้งให้ประชาชนทราบสะท้อนความล้ำสมัยในการบริหารงาน ในขณะเดียวกันจำเป็นต้องตระหนักว่า ไม่ว่าจะเปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมในขั้นใด การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก แต่ต้องไม่ใช่การให้ข้อมูลลักษณะประชาสัมพันธ์โดยให้มองแต่ด้านดีเท่านั้น หัวใจสำคัญคือการให้ข้อเท็จจริงและตัดสินใจแสดงความคิดเห็นอย่างมีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนได้แก่ องค์การประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการมีการรวมตัวกันเองเป็นกลุ่มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือจังหวัด เพื่อร่วมทำประโยชน์ต่อส่วนร่วมหรือสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่จะได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มออมทรัพย์ องค์การประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรที่ประชาชนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติบทบาทหน้าที่ไว้ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการชุมชน และตัวแทนบุคคลหรือตัวแทนองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมของรัฐบาล ส่วนขั้นตอนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยเรื่องนี้ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วมในขั้นรับฟังความคิดเห็น 3) การมีส่วนร่วมในขั้นเข้ามามีบทบาท 4) การมีส่วนร่วมในขั้นสร้างความร่วมมือ และ 5) การมีส่วนร่วมในขั้นเสริมอำนาจ

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมที่กำหนดจะมากหรือน้อยขึ้นกับปัจจัยหลายประการได้มีผู้ศึกษาและเสนอแนะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลถือเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรง
2. การมีส่วนร่วมโดยองค์การจัดตั้งของประชาชนอาจถือเป็นการส่วนตัวโดยตรงได้อีกวิธีการหนึ่ง
3. การมีส่วนร่วมโดยผ่านตัวแทนที่มีลักษณะทั่วไปถือเป็นการมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมที่แท้จริงต้องเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงเท่านั้น

วรวิมล พละบุตร (2548, หน้า 11) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมซึ่งประกอบด้วย

1. มีความตั้งใจที่จะมีส่วนร่วมในการทำงาน
2. ร่วมคิดหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนหรือสนองความต้องการของชุมชน

3. ร่วมวางนโยบายหรือวางแผน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อขจัดและแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. การลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรมที่ได้ทำไป ทั้งโดยเอกชนและรัฐให้ประโยชน์ได้ตลอดกาล

วรวิมล พละบุตร (2548, หน้า 7) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. ต้องสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของบุคคลและกลุ่มบุคคล
2. ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของบุคคลและกลุ่มบุคคล
3. ต้องส่งเสริมปกป้องและรักษาเป้าหมายของบุคคลและกลุ่มบุคคล
4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติหรือธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
5. ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
6. การมองแต่ตัวเองบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
7. การบีบบังคับบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่าตนถูกบังคับให้ทำ
8. นิสัยและประเพณีบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรามีนิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
9. โอกาสบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงสร้างของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมกันในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

10. ความสามารถบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมกันในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

11. การสนับสนุนบุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้สึกว่าเขาได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

สรุป จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมมือ ร่วมปรึกษา วางแผน ดำเนินการพัฒนา ทำกิจกรรม ร่วมรับรู้เสนอความเห็นในการตัดสินใจ ร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามตรวจสอบโดยเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งในงานวิจัยนี้หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตามแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ 3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ในหัวข้อนี้เป็นการพูดถึงแนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมมาจากแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ความหมายของประสิทธิผล

ได้มีผู้ให้แนวคิด และความหมายของประสิทธิผล ไว้หลายประการ ตามทัศนะของแต่ละบุคคล ดังนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2551, หน้า 3) ได้ให้ความหมายว่า ประสิทธิผล หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้และได้รับประโยชน์มากที่สุด

สมชาย หิรัญกิตติ (2552, หน้า 76) กล่าวว่า ประสิทธิผล (Effectiveness) คือ ความสามารถขององค์กรในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ซึ่งในบางครั้งไม่ได้คำนึงถึงปริมาณทรัพยากรที่ใช้ในกระบวนการ เป็นการกระทำที่ถูกต้อง (Doing things right) โดยคำนึงถึงความสามารถบรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนดไว้

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2553, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพว่า หมายถึง การใช้ทรัพยากรขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ประสิทธิภาพจึงมุ่งทำให้เกิดการ “ทำสิ่งที่ถูกต้อง (Doing the right things)” และประสิทธิภาพ เป็นวิธีการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายโดยใช้ทรัพยากรต่ำสุด กล่าวคือ เป็นการใช้โดยมีเป้าหมาย (Goal) คือประสิทธิผลหรือให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้สูงสุด อาจเรียกว่า “ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง (Doing things right)”

Mosley (1996 อ้างถึงใน อิศระ บุญญะฤทธิ, 2545, หน้า 15) ให้ความหมายว่า ประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับความสามารถของผู้จัดการที่จะตั้งเป้าหมายและบรรลุผลสำเร็จของเป้าหมายนั้น

Moorhead & Griffin (2001, p. 46) ให้ความหมายประสิทธิผลว่า ประสิทธิภาพที่สูงจะอยู่ที่ความหลากหลายของผลลัพธ์ของบุคคล ผลลัพธ์กลุ่ม และผลลัพธ์ขององค์กร ซึ่งบางครั้งความแตกต่างของประเภทก็จะทำให้ผลลัพธ์ขององค์กรแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละผลลัพธ์ก็เป็นปัจจัยที่สำคัญของประสิทธิผลองค์กร

สรุป ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลสำเร็จหรือผลที่เกิดขึ้นของงาน จากการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งประสิทธิผลมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานนั้น พบว่าแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ที่กล่าวถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติงานโดยทั่ว ๆ ไป มักจะกล่าวถึงผลการปฏิบัติงาน (Performance) ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน (Effectiveness) ดังนั้น ประสิทธิภาพ จึงหมายถึงการบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ (บุญเลิศ แซ่โจ้ว, 2544) นอกจากนี้ยังมีการอธิบายเพิ่มเติมว่า ประสิทธิภาพอาจเกิดจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพก็ได้ (Bedeian and Zammuto, 1991) ประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องของความสามารถในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

Cherrington (1994) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลในการปฏิบัติงานไว้ว่า หมายถึง สมรรถนะหรือความสำเร็จในการทำงาน ดังนั้น จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ประสิทธิภาพการทำงาน หมายถึง ระดับความสามารถในการดำเนินงานของบุคคล ซึ่งทำให้บุคคลนั้น สามารถบรรลุเป้าหมายตามภารกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประสิทธิผลของการปฏิบัติงานนั้น คือ ผลสำเร็จอันเป็นผลเนื่องมาจากการปฏิบัติงานตามโครงการ หรือแผนงานนั้นตามวัตถุประสงค์ขององค์การที่ได้ตั้งไว้ หรือได้คาดหวังไว้ โดยหากนำมาศึกษาแล้วจะ พบว่าประสิทธิผลนั้น หมายถึง ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น แล้วตัวเราคิดหรือวางแผนที่จะประกอบกิจการใดแล้วสามารถทำกิจการนั้นให้ สำเร็จได้ตามที่คิดหรือวางไว้ เรียกว่า การทำงานนั้นมีประสิทธิภาพ แนวความคิดสมัยใหม่ในการจัดกิจกรรมงานจะเริ่มต้นที่การตั้งจุดสำเร็จของงาน นั่นคือ ในการวางแผนงานนั้น ณ จุดเริ่มต้นของงานจะมีการตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์กันว่าผลสำเร็จที่เราต้องการนั้นคืออะไร ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การที่ดำเนินโครงการหรืองานอย่างหนึ่ง อย่างใด แล้วและปรากฏว่าผลเกิดขึ้น (Outcomes) หรือผลผลิตที่เกิดขึ้น (Output) ณ ระดับหนึ่งระดับใดที่เป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้มีการใช้ทรัพยากร (Resources) หรือปัจจัยนำเข้า (Inputs) อยู่น้อยเพียงใด ถ้าใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้ามาดำเนินการในโครงการหรืองานได้น้อยที่สุด และผลที่เกิดขึ้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ การดำเนินโครงการนั้นจะมีประสิทธิผลสูงสุด (ทั้งนี้โดยการเปรียบเทียบโครงการแต่ละโครงการที่สามารถดำเนินการแล้วบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดได้เหมือนกัน) ในทางตรงกันข้ามโครงการใดแม้ว่าจะสามารถดำเนินการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้เหมือนกันก็ตามแต่ใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้ามากกว่าโครงการอื่น ๆ โครงการนั้นก็ไม่ใช่โครงการที่ มีประสิทธิผลสูงสุด (วชิรวัชร งามละม่อม, 2552)

สำหรับวิธีในการทดสอบการบริหารที่ดีก็คือการดูความสามารถในการจัดองค์การ (Organize) และการใช้ทรัพยากรที่ทำได้ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์และรักษาระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิผลไว้ให้ได้สิ่งสำคัญในที่นี้คือ ประสิทธิภาพ หรือ Effectiveness ซึ่งในปัจจุบันมักเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าแนวความคิดเรื่องประสิทธิผล คือ ตัวการที่จะเป็นเครื่องวัดตัดสินในขั้นสุดท้ายว่าการบริหารและองค์การประสบความสำเร็จหรือไม่ เพียงใด อย่างไรก็ตาม คำว่าประสิทธิผลยังมีความแตกต่างกันอยู่ในความเข้าใจของนักวิชาการต่างสาขากัน สำหรับนักเศรษฐศาสตร์หรือนัก วิเคราะห์ทางการเงิน ประสิทธิภาพขององค์การ (Organization Effectiveness) มีความหมายอย่างเดียวกันกับผลกำไร (Profit) หรือผลประโยชน์จากการลงทุน (Return on Investment) สำหรับผู้จัดการฝ่ายผลิต ประสิทธิภาพมักหมายถึงความถึงคุณภาพหรือปริมาณของผลผลิตที่เป็นสินค้าหรือบริการ สำหรับนักวิทยาศาสตร์การวิจัยประสิทธิผลอาจถูกตีความในรูปของจำนวน

สิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ หรือ ผลผลิตใหม่ ๆ ขององค์การ และสำหรับนักสังคมศาสตร์ ประสิทธิภาพมักหมายความว่าถึงคุณภาพของชีวิตการทำงาน ภรณ์ มหามนต์ (2529) ยังมีความเห็นอีกว่าประสิทธิผลขององค์กรจะมีขึ้นได้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่ว่าองค์กรสามารถทำประโยชน์จากสภาพแวดล้อมจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดที่อยู่เบื้องหลังควบคุมกับประสิทธิผลคือความมีประสิทธิภาพ ซึ่งหมายถึงการมีสมรรถนะสูงสามารถมีระบบการทำงานที่ก่อให้เกิดผลได้สูง โดยได้ผลผลิตที่มีมูลค่าของทรัพยากรที่ใช้ไป

กล่าวโดยสรุปแล้วประสิทธิผล จึงหมายถึง ชีตความสามารถของการบรรลุวัตถุประสงค์นั่นเองแนวความคิดของสาขาวิชาการทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกันต่อวิธีการในการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์การให้ดีขึ้น โดยที่นักวิชาการหรือนักบริหารต่างสาขาต่างก็มองด้วยสมมุติฐานของตนเท่านั้น เช่น จัดการและนักวิเคราะห์องค์การ (Organization Analysts) มักคิดว่ามีหลักเกณฑ์ในการประเมิน (Evaluation Criteria) ความมีประสิทธิภาพขององค์การเพียงอย่างเดียวเท่านั้นคือ วัดจากผลกำไร ซึ่งก็ปรากฏว่าไม่สามารถใช้เป็นเครื่องมือวัดที่ถูกต้องอย่างเดียวได้ เพราะไม่มีองค์กรไหนสามารถจะอยู่รอดในระยะยาวได้ ถ้าหากองค์กรมุ่งแต่จะสนองตอบเป้าหมายในการแสวงหากำไรแต่ประการเดียวโดยไม่สนใจต่อความต้องการและเป้าหมายของคนในองค์กรและของสังคมส่วนรวมได้นอกจากยังมีองค์กรหลายประเภท เช่น หน่วยงานราชการ และหน่วยสงเคราะห์ต่าง ๆ ซึ่งไม่มีความมุ่งหมายที่จะแสวงหากำไรแต่อย่างใด นอกจากนี้องค์กรยังมักจะมุ่งทำงานเพื่อเป้าหมายหลายประการ (Multiple Goals) ดังนั้น ความพยายามที่จะประเมินประสิทธิผลขององค์การจึงจำเป็นต้อง ครอบคลุมถึงตัวแปรหรือบรรทัดฐาน (Criteria) หลายประการเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ในการปรับปรุงประสิทธิผลขององค์กรอย่างแท้จริง

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงาน

การประเมินผลการปฏิบัติงาน ได้มีนักวิชาการทั้งในประเทศและในต่างประเทศให้ความหมาย แนวคิด และคำจำกัดความ ไว้หลายความหมายด้วยกัน ซึ่งได้รวบรวมและสรุปมาได้ดังต่อไปนี้

Mrichaal Armstrong (2012, p. 322 อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล, 2557, หน้า 205) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการเชิงระบบเพื่อการปรับปรุงผลงานในระดับบุคคล ระดับทีม และระดับองค์กร การบริหาร

ผลการปฏิบัติงานเป็นกระบวนการพัฒนาขั้นต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานและเพื่อพัฒนาบุคลากร ปัจเจกบุคคลและเป็นกลุ่ม

Gary Dessler (2002, p. 165 อ้างถึงใน กัลยารัตน์ ชีระธนชัยกุล, 2557, หน้า 205-206) ได้นิยามความหมายของการประเมินผลการปฏิบัติงานไว้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การทบทวน การประเมินผลงานของบุคลากรในปัจจุบันหรือในอดีตตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรแต่ละคน การประเมินผลการปฏิบัติงานได้ถูกตั้งสมมติฐานว่า มาตรฐานการปฏิบัติงานและสิ่งที่เกี่ยวข้องได้ถูกกำหนดไว้แล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องให้ข้อมูลแก่บุคลากร ทั้งนี้เพื่อช่วยเหลือบุคลากรที่ถูกประเมินและกำจัดช่องว่างการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือดำเนินการต่อไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

สุนันทา เลาวหนันท์ (2556, หน้า 281) ได้อธิบายความหมายของการประเมินผลของการปฏิบัติงานอย่างครอบคลุมว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้เพื่อตรวจสอบสมรรถภาพการทำงานของผู้ปฏิบัติงานว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด โดยการเปรียบเทียบผลงานที่ปฏิบัติได้กับวัตถุประสงค์หรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รวมถึงมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้ปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน คือ ระบบการประเมินผลตัวบุคลากร อันเกี่ยวเนื่องมาจากผลการปฏิบัติงาน โดยอาศัยหลักเกณฑ์และวิธีการต่าง ๆ อย่างปราศจากอคติใด ๆ ทั้งนี้เพื่อการดำเนินการตัดสินใจ วินิจฉัย ปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพมากขึ้น จนเป็นที่พึงพอใจ และเป็นโอกาสเปิดโอกาสให้บุคลากรเห็นช่องทางความก้าวหน้าของเขาซึ่งจะส่งผลให้องค์การเจริญเติบโต ปกติผู้บังคับบัญชาตามสายงานโดยตรงจะเป็นผู้ประเมินและพิจารณาทบทวน โดยมีผู้บังคับบัญชาที่เหนือขึ้นไป ดังนั้น ไม่ว่าใครก็ตามที่ประเมินคนอื่น คนคนนั้นก็จะถูกประเมินด้วยเหมือนกัน ว่าที่ตนประเมินไปนั้นถูกต้องเชื่อถือได้เพียงไรด้วย จึงกล่าวได้ว่า ผู้ประเมินจะถูกประเมินโดยผู้บังคับบัญชาระดับสูง ๆ ขึ้นไป เป็นทอด ๆ ยกเว้นผู้ที่มิได้เป็นผู้บังคับบัญชา

การประเมินผลการปฏิบัติงานนี้ นับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการบริหารองค์กร เพราะนอกจากจะช่วยวินิจฉัยเกี่ยวกับนโยบายบุคคลให้ดำเนินไปด้วยความมีเหตุผลและเชื่อถือได้แล้ว ยังมีประโยชน์ครอบคลุมไปทุกสาขาของการบริหารงาน

อีกด้วย ประโยชน์ที่ใช้กันแพร่หลายนั้น ได้แก่

1. เพื่อหาคุณค่าของพนักงานว่า มีความสามารถอยู่ในระดับใด มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ และทำให้พนักงานผู้ถูกประเมินทราบฐานะของตนเองดีขึ้นว่ามีจุดบกพร่องอะไรบางอย่างที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข
2. เพื่อให้ทราบถึง ปัจจัยที่ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผน หรือล่าช้ากว่ากำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น เพราะทราบความสามารถของบุคคล อุปสรรคในการบริหารงาน และข้อมูลต่าง ๆ ได้ดี
3. เพื่อให้การพิจารณาความดี ความชอบ หรือการปูนบำเหน็จแก่ผู้ปฏิบัติงาน เช่น การขึ้นเงินเดือนและการเลื่อนตำแหน่งดำเนินไปด้วยความยุติธรรม สมเหตุสมผลและเสมอภาค
4. ในการวางแผนกำลังคนนั้นจะต้องใช้ข้อมูลจากการประเมินผลการปฏิบัติงานมาคาดคะเนความต้องการกำลังคนของหน่วยงาน กล่าวคือ ใช้สำหรับคำนวณปริมาณคนที่มีอยู่ว่า เพียงพอกับการปฏิบัติงานหรือไม่ ควรจะใช้กำลังคนมากน้อยเท่าใด
5. เพื่อประกอบการพิจารณา ปรับปรุงวิธีการสรรหาบุคคล ที่องค์กรใช้เลือกสรรบุคคลเข้ามาปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กล่าวคือ จะช่วยให้ทราบว่าวิธีการทดสอบที่ใช้อยู่สามารถวัดและเลือกสรรบุคคล ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ขององค์กรหรือไม่ หากมีข้อบกพร่องจะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
6. เพื่อประโยชน์โดยตรงต่อการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาถึง ทักษะ ความรู้ ความชำนาญงาน และสมรรถภาพของผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สามารถทราบถึงอุปสรรคและข้อขัดข้องในการทำงาน เพื่อเป็นรากฐานสำหรับผู้บังคับบัญชาที่จะหาแนวทางแก้ไข หรือให้คำปรึกษาแก่พนักงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ทันเวลาที่
7. เพื่อรักษาระดับคุณภาพของการทำงานของบุคลากร ให้อยู่ในสภาพที่น่าพึงพอใจตลอดเวลา ด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ เมื่อใดที่ พบว่าประสิทธิภาพตกต่ำ ก็จะมีการส่งเสริมเพื่อรักษาระดับคุณภาพของการทำงานนั้นไว้
8. เพื่อพัฒนาบุคคล ผลการประเมินจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ข้อดี ข้อบกพร่องของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อว่าทั้งฝ่ายบริหารหรือฝ่ายหัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงานเอง จะได้พยายามพัฒนาทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นต่องาน โดยการศึกษ การฝึกอบรม

หรือการร่วมกิจกรรมบางอย่างที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มโอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น ได้รับมอบหมายงานที่สำคัญมากขึ้น ได้รับการเลื่อนตำแหน่งที่ดีขึ้น

9. ผลจากการประเมินอาจชี้ให้เห็นว่า ในองค์กรนั้น ควรจะจัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานขึ้น หากในการประเมินผลการปฏิบัติงาน พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ มีประสิทธิภาพในการทำงานต่ำ

10. เพื่อประโยชน์ในการสับเปลี่ยน โยกย้าย ให้พนักงานได้ปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน สำหรับบุคคลที่หย่อนสมรรถภาพในการปฏิบัติงาน และไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขตนเองให้ดีขึ้นได้ ก็ให้พ้นจากหน้าที่การงานไป ซึ่งเท่ากับเป็นการลดค่าใช้จ่ายอันไม่จำเป็นขององค์กรออกไป ทั้งยังก่อให้เกิดความเป็นธรรมในระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน

11. การประเมินผลการปฏิบัติงานจะช่วยให้ทราบถึง สภาพของสถานที่ทำงาน สุขภาพของผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หรืออาจรวมไปถึงสุขภาพของคนทุกคนในครอบครัวด้วย ซึ่งมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ขวัญและกำลังใจตลอดจนประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งฝ่ายบริหารสามารถนำมาใช้ประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการได้เป็นอย่างดี

12. เพื่อเป็นเครื่องจูงใจให้ พนักงานในองค์กรได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ เต็มกำลังความสามารถ ไม่ต้องคอยกังวลที่จะประจบผู้บังคับบัญชาด้วยวิธีการที่ไม่ถูกต้อง เพราะเมื่อพนักงานรู้ว่า องค์กรมีวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพิจารณาความดีความชอบด้วยความยุติธรรมก็จะมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

การประเมินผลการปฏิบัติงานจะประกอบด้วยเทคนิคและวิธีการประเมิน ผู้ประเมิน และผู้ถูกประเมิน การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดีต้องมีเทคนิควิธีที่สามารถตอบสนองต่อลักษณะงาน ง่ายต่อการปฏิบัติ มีความยืดหยุ่นและสามารถใช้ผลการประเมินได้ตามจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างถูกต้อง ผู้ประเมินซึ่งมีส่วนสำคัญมากต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวในการประเมินผลการปฏิบัติงาน และจะต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง และใช้เกณฑ์มาตรฐานในแนวทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดความยุติธรรมแก่ผู้ถูกประเมิน ดังนั้น การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ดี จึงควรมีลักษณะ ดังนี้ (Davis, 1981, pp. 30-35)

1. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) เมื่อผู้ประเมินทำการประเมินผู้ปฏิบัติงานในช่วงระยะเวลาหนึ่งเปรียบเทียบกับอีกระยะเวลาหนึ่งที่ใกล้เคียงกัน ในสภาพงานและเหตุการณ์ที่ไม่เปลี่ยนแปลง หรือเมื่อผู้ประเมินหลายคนประเมินผู้ปฏิบัติงานคนเดียวกัน แล้วนำมาเปรียบเทียบกัน ผลการประเมินจะต้องไม่มีความแตกต่าง

2. ความเที่ยงตรง (Validity) ผลการประเมินจะต้องสามารถแสดงคุณค่าของผู้ปฏิบัติงานที่มีต่อหน่วยงานได้จริง นั่นคือ มิติต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานจะต้องถูกวัดอย่างถูกต้อง หรือรายการประเมินมีความเกี่ยวข้องกับงาน

3. ความสามารถในการแยกแยะ (Discrimination) เทคนิควิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องสามารถแยกคนตามผลงานได้จริง การประเมินผลการปฏิบัติงานที่ไม่สามารถแยกได้ว่า บุคคลต่าง ๆ มีผลสำเร็จที่ต่างกันอย่างไรแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานได้ถูกต้องและเกิดความไม่เป็นธรรม ดังนั้นวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เปิดโอกาสให้ผู้ประเมินใช้ดุลยพินิจได้มาก จึงอาจเกิดความผิดพลาดในการแยกแยะได้ง่าย

4. สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงได้ (Usefulness and Practicality) กล่าวคือ การประเมินผลการปฏิบัติงานจะต้องสอดคล้องกับลักษณะงาน มีองค์ประกอบและปัจจัยต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้วัดผลการปฏิบัติงานได้จริง เป็นที่เข้าใจง่าย สะดวกในการใช้ และมีความยืดหยุ่นในการนำไปใช้กับการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ผลการประเมินสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามเป้าหมายและสามารถใช้ผลย้อนกลับ (Feedback) จากการประเมินผลการปฏิบัติงานมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน เช่น การปรับปรุงงานและการพัฒนาบุคคล เป็นต้น

ความหมายของยาเสพติดให้โทษ

องค์การอนามัยโลกให้ความหมายของคำว่า “ยาเสพติด” หมายถึง ยา สาร หรือวัตถุใด ๆ เมื่อนำเข้าสู่ร่างกายด้วยวิธีกิน สูบ ฉีด ดม หรือวิธีอื่น ๆ วิธีใดวิธีหนึ่งติดต่อกันชั่วระยะเวลาหนึ่ง แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจดังนี้ (ศุภกานดา สุขศรีวงษ์, 2550, หน้า 15)

1. มีความต้องการอย่างแรงกล้าทั้งทางร่างกาย และจิตใจที่จะเสพยาชนิดนั้นอีกเรื่อย ๆ หรือต้องเสพยาอยู่เสมอ
2. มีความต้องการที่จะเพิ่มปริมาณของยาเสพติดให้มากขึ้น

3. เมื่อถึงเวลาที่เกิดความต้องการเสพแล้วไม่ได้เสพจะเกิดอาการขาดยา และอยากยาโดยแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น หาว อาเจียน น้ำมูก น้ำตาไหล ทูรนทูราย คลุ้มคลั่ง ซาดสติ โมโห ฉุนเฉียว เป็นต้น

4. ยาเสพติดจะทำลายสุขภาพของผู้เสพทั้งทางร่างกายและจิตใจ ทำให้ร่างกายทรุดโทรม มีโรคแทรกซ้อนและทำให้เกิดอาการทางจิตและประสาท พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ให้ความหมายคำว่า “ยาเสพติดให้โทษ” ว่าหมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งทางร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้ รวมถึงพืชหรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษและสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วยทั้งนี้ ตามที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่หมายความถึง ยาสามัญ ประจำบ้านบางตำรับ ตามกฎหมายว่าด้วยยาที่มียาเสพติดให้โทษผสมอยู่

ประเภทของยาเสพติดให้โทษ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้แบ่งยาเสพติดให้โทษออกเป็น 5 ประเภท เพื่อประโยชน์ในการกำหนดวิธีการควบคุมที่แตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสม เนื่องจากแต่ละประเภทมีอันตรายและความจำเป็นในทางการแพทย์ไม่เหมือนกัน ประเภทยาเสพติดให้โทษ และรายชื่อยาเสพติดที่สำคัญ มีดังนี้ (ศุภากานดา สุขศรีวงษ์, 2550, หน้า 16)

1. ประเภท 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรงที่สำคัญ เช่น เฮโรอีน แอมเฟตามีน เมทแอมเฟตามีน เอ็กซ์ตาซี แอลเอสดี
2. ประเภท 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไปที่สำคัญ เช่น ใบโคคา โคคาอีน ยาสกัดเข้มข้นของต้นฝิ่นแห้ง เมทาโดน มอร์ฟีน ฝิ่นยา (ฝิ่นที่ผ่านกรรมวิธีปรุงแต่ใช้ในทางยา) ฝิ่น (ฝิ่นดิบ ฝิ่นสุก มูลฝิ่น)
3. ประเภท 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำรับยาและมียาเสพติดให้โทษประเภท 2 ผสมอยู่ คือ ยารักษาโรคที่มียาเสพติดให้โทษประเภท 2 เป็นส่วนประกอบอยู่ในสูตร

4. ประเภท 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษประเภท 1 หรือ 2 ที่สำคัญ เช่น อาเซติคแอนไฮไดรด์ อาเซติลคลอไรด์ เอทิลีน ไดอะเซเตต คลอซูโดอีเฟดรีน เฮอร์โกลิตามีนไอ โซซาฟรอล ไลเซอร์จีคอาซิด โฟเพอโรนอล และซาฟรอล

5. ประเภท 5 ยาเสพติดให้โทษที่ไม่เข้าอยู่ในประเภท 1 ถึง 4 มี 4 รายการ ได้แก่ กัญชา พืชกระท่อม พืชฝิ่น และพืชเห็ดขี้ควาย

สาเหตุของการติดยาเสพติด

จากการศึกษาถึงมูลเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษของวงการแพทย์ และ สถาบันการศึกษาตลอดจนหน่วยงาน และบุคคลที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ พอสรุปได้ว่าสาเหตุของการติดยาเสพติดให้โทษมีหลายประการดังนี้ (สมบูรณ์ เตชะวงศ์, 2545, หน้า 31-35)

1. ติดเพราะฤทธิ์ของยาเสพติด โดยเชื่อว่าเป็นยาเสพติดแล้วยอมแสดงความหมายในตัวโดยชัดแจ้งว่า ถ้าเสพแล้วจะต้องติด กล่าวคือเมื่อร่างกายมนุษย์ได้รับยาเสพติดเข้าไปอำนาจของยาเสพติด จะทำให้การทำงานในระบบต่าง ๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปอีกรูปหนึ่ง ซึ่งถ้าการใช้ยานี้ไม่บ่อยหรือนานครั้งร่างกายก็ไม่สู้กระทบกระเทือนมากในการทำงานที่เปลี่ยนระบบต่าง ๆ ในร่างกาย แต่ถ้าใช้หรือเสพโดยสม่ำเสมอจนเข้าขั้นติดแล้ว ร่างกายก็เกิดสภาพความเคยชินต่อการทำงานของร่างกายในรูปนั้น ซึ่งถ้าไม่ได้รับการเสพการทำงานของร่างกายก็จะพยายามคืนตัวเข้าสู่สภาพปกติ และการเปลี่ยนแปลงการทำงานของร่างกายที่เกิดขึ้นโดยกะทันหันทันทีนี้ ทำให้ผู้เสพติดแล้วเกิดอาการผิดปกติขึ้นกับร่างกายที่เราเรียกอาการงัดเสพ ซึ่งมีความรุนแรงจนผู้ที่ไม่อาจทนได้ จึงทำให้เสาะแสวงหามาเสพเพื่อระงับอาการให้ร่างกายทำงานอยู่ในระบบเดิมต่อไปจึงทำให้ผู้นั้น ต้องเสพอยู่เรื่อย ๆ

2. ติดเพราะสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลที่ผลักดันให้ไปติดยาเสพติดได้อย่างหนึ่ง เป็นต้นว่าสถานที่อยู่อาศัยเต็มไปด้วยแหล่งค้ายาเสพติด สภาพแวดล้อมภายในบ้านขาดความอบอุ่น รวมไปถึงฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาชีวิต สิ่งแวดล้อมที่เลวร้ายไม่เพียงแต่ช่วยเร่งให้ใช้ยาเสพติดแต่เพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้ผู้เสพเลิกใช้ยาเสพติดแม้จะได้รับการรักษาหายแล้ว เพราะสิ่งแวดล้อมเก่าจะกดดันให้ผู้เสพต้องกลับไปใช้ยาเสพติดนั้น ๆ อีก มูลเหตุที่ทำให้เขาติดยาเสพติดแยก ได้ดังนี้

2.1 เหตุจากการอยากทดลอง เนื่องจากสัญชาตญาณอย่างหนึ่งของมนุษย์ คือการอยากรู้ อยากเห็น อยากทดลอง อยากจะรู้รสชาติของยาเสพติดว่าเป็น

อย่างไร โดยคิดว่าคงไม่ติดง่าย ๆ แต่เมื่อทดลองเสพเข้าไปแล้วยาเสพติดในปัจจุบัน เช่น เฮโรอีนติดง่ายมากเพียงไม่กี่ครั้งก็ติด แล้วผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยรุ่น ซึ่งในวัยนี้จะเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางอวัยวะ อันก่อให้เกิดความสงสัยและความรู้สึกใหม่ ๆ แก่เด็ก ความอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น อยากรู้อยากทดลอง ในเรื่องยาเสพติดนี้ก็จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อได้เห็นตัวอย่างหรือได้ยินได้ฟังมา และอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลหรือแหล่งที่สามารถจะหาเสพติดได้โดยง่าย บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมเป็นต้นว่า สถานที่อยู่อาศัยมีแต่การค้าขายเสพติดดาษดื่น มีเพื่อนฝูงหรือญาติพี่น้องที่ติดยาเสพติด เขาก็จะมีความสงสัย อยากรู้อยากเห็นว่า ทำไมเขาจึงเสพกันมันมีความสุขจริงดังที่เขาว่าหรือเปล่า จึงเกิดการทดลองเสพดูบ้าง และกลายเป็นผู้ติดยาในที่สุด

2.2 เหตุจากการถูกชักชวน สาเหตุที่สำคัญประการต่อมาอันก็คือ การแนะนำชักชวน ซึ่งการแนะนำชักชวนนี้อาจจะเกิดจากเพื่อนฝูงที่กำลังใช้ยาเสพติดอยู่ ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำเพื่อสนองความต้องการที่เป็นไปได้ตามวัย โดยถูกชักชวนจากเพื่อนที่ติดแล้วอยากให้เพื่อนติดบ้าง เมื่อเพื่อนติดด้วยกันแล้วจะได้ขอเงินหรือรวมเงินกันไปซื้อยาเสพติด เป็นการแบ่งเบาภาระทางการเงินลงไปบ้าง โดยเฉพาะในวัยรุ่นพลังของกลุ่มเป็นพลังที่สำคัญในอันที่จะดึงสมาชิกในกลุ่มให้เอนเอียงได้ ผู้ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเพื่อนฝูงติดยาเสพติดนั้น พฤติกรรมใดที่เพื่อนฝูงหรือกลุ่มยอมรับนิยมปฏิบัติก็มักจะยอมรับและปฏิบัติตามไปด้วย เพราะวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการต้องการรวมกลุ่ม ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม และกระทำในสิ่งที่เป็นความต้องการของกลุ่ม นอกจากนี้ ผู้ที่อยู่ในแหล่งที่มีการซื้อขายยาเสพติดกันอย่างมากมายนั้น อาจจะได้รับชักชวนจากผู้ขาย ซึ่งต้องการหาลูกค้าโฆษณาชักจูงคุณภาพของยาเสพติดว่าดี ทำให้สมองปลอดโปร่งเหมาะแก่การเรียน การทำงาน หรือถูกชักชวนจากเพื่อนฝูงขณะมีเมามาศุราเที่ยวเตร่กัน จึงเกิดการติดยาขึ้น

2.3 เหตุจากการถูกหลอกลวง เนื่องจากในปัจจุบันยาเสพติดมีชนิดใหม่ ๆ ในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เป็นลูกกวาดหรือทอฟฟี่ เป็นแคปซูลอย่างเหล้าแห้งหรือเชดโคนาล เป็นต้น โดยผู้รับไม่ทราบว่าเป็นยาเสพติดให้โทษร้ายแรง อาจจะเข้าใจว่าเป็นของกินหรือยาธรรมดา ที่ไม่มีพิษร้ายแรงผลสุดท้ายกลายเป็นผู้ติดยาเสพติดไป

2.4 เหตุจากความคะนอง บุคคลประเภทนี้ รู้แน่แก่ใจว่ายาเสพติดให้โทษไม่ดี แต่ด้วยความคึกคะนอง ในบางรายทำไปเพื่อความสนุกกับเพื่อน เช่น สุกัญญา

โดยมากเป็นวัยรุ่นไม่เกรงกลัว แสดงความเก่งกล้าของตนเพื่ออวดเพื่อนฝูง อวดผู้หญิง สำหรับเฮโรอีนนั้น พบว่าสาเหตุที่สำคัญอันหนึ่งในเด็กหนุ่ม ๆ ก็คือ การถูกแนะนำว่าใช้เฮโรอีนแล้วอาจจะทำให้ร่วมประเวณีได้นาน เมื่อได้ผลในระยะแรก ๆ ก็ทำซ้ำจนกลายเป็นคนติดยาเสพติด

2.5 เหตุเกิดจากปัญหาครอบครัว จากเอกสารการวิจัยของคณะกรรมการวิจัยปัญหาเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้กล่าวถึงลักษณะที่ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวไว้ ดังนี้

2.5.1 ความแตกร้างไม่เป็นปกติสุขในครอบครัว เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้เด็กมีความวุ่นวายใจ แกร่งแย่งชิงดีกัน

2.5.2 ผู้ปกครองมีฐานะดี มีส่วนทำให้เด็กมีชีวิตเกินขึ้นได้ เพราะบางรายได้ให้ใช้เงินมากฟุ้งเฟ้อ อยากรทำอะไรเกินวัย เมื่อถูกห้ามปรามก็มักไม่พอใจ จึงหาทางออกคบเพื่อนเที่ยวเตร่ ไปกับเพื่อนต่างเพศ

2.5.3 ปัญหาเศรษฐกิจ ในปัจจุบันผู้ปกครองส่วนมากต้องทำงานหนัก ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอนเด็ก

2.5.4 บิดามารดาและผู้ปกครองขาดความรู้ธรรมชาติดีจิตใจ และความประพฤติของเด็กตามวัย ทำให้ไม่สามารถแนะนำให้เด็กเผชิญปัญหาชีวิตได้อย่างถูกต้อง

2.5.5 ผู้ปกครองไม่สามารถตักเตือนให้เด็กเชื่อถือได้ และในบางรายผู้ปกครองก็อยู่ไกล

2.5.6 ผู้ปกครองบางรายไม่เอาใจใส่ดูแลเด็กที่นำมาเลี้ยงแทนลูกเท่าที่ควร ความรู้สึกเป็นคนอื่นทำให้เด็กไปหาที่พึ่งนอกบ้าน

2.5.7 ผู้ปกครองส่งเสริมในทางที่ผิด เช่น เมื่อเด็กมีคดีเกิดขึ้นหรือประพฤติดีแล้ว ผู้ปกครองให้ทำยา บางรายหาทางช่วยเหลือจากพันโทษ ทำให้เด็กได้ใจ และไม่ได้สำนึกถึงการกระทำผิด

2.5.8 บิดามารดาบางคนไม่มีเวลาพอสำหรับเด็ก ทำให้เด็กขาดความสนิทสนม และเด็กต้องไปหาที่พึ่งทางใจกับผู้อื่น ทำให้บุคลิกไม่เข้มแข็ง ตกเป็นเหยื่อของการถูกชักจูงได้ง่าย

2.5.9 สภาพบ้านแตกสาแหรกขาด บิดาหรือมารดาต่างมีภรรยาหรือสามีใหม่ผู้ที่รับบาป คือ เด็กผู้ซึ่งไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยงได้

2.5.10 เด็กประเภทที่เป็นปฏิกิริยาต่อสังคม เกิดจากสภาพบ้านแตก
สาแหรกขาด ผู้ปกครองไม่ปรองดองกัน

2.5.11 บิดามารดาขาดความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการอบรมสั่งสอน
เด็ก

2.5.12 บางครอบครัวลุ่มหลงในเรื่องอบายมุขต่าง ๆ เช่น การพนัน
ดื่มสุราเป็นนิจ เป็นต้น ทำให้เด็กเคยชินกับสิ่งอบายมุข

2.5.13 สภาพครอบครัวขาดสวัสดิภาพ เช่น บิดามารดาถูกรังแก
จากผู้อื่น

2.5.14 ไม่เอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กทำงานตามวัย ดังนั้น ความสัมพันธ์
ในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนหรือขัดขวางความประพฤติที่ดีงามของ
บุคคลในครอบครัว เพราะถ้าชีวิตในครอบครัวราบรื่น ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน มีความเข้าใจ
กัน รู้จักให้อภัยและร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นอย่างดี ของผู้ที่เป็นพ่อเป็นแม่
แล้ว นอกจากจะเป็นการสร้างความสุขให้แก่ผู้ที่เป็นหัวหน้าครอบครัวในทางตรงแล้ว สิ่ง
ที่เป็นผลทางอ้อม คือการที่บิดามารดาให้ความเอาใจใส่ดูแลให้ความรักแก่บุตร จะทำให้
เยาวชนเหล่านี้เกิดความมั่นใจและเชื่อมั่นในการกระทำของตน เพราะมีแบบอย่างที่ดีงาม
จากบิดามารดา และอีกประการหนึ่งที่สำคัญ คือการที่เยาวชนมีปัญหาในทางจิตใจที่
จะต้องคิดในเรื่องที่บิดา มารดา แยกกันอยู่ หรือบิดามารดาไปมีสามีหรือภรรยาใหม่ แม้ว่า
เยาวชนเหล่านี้ จะประพฤติผิดไปบ้าง เพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เพราะอยากทดลอง
หรือเพราะได้รับการแนะนำชักชวนจากผู้อื่นก็ตาม ถ้าชีวิตของเยาวชนเหล่านี้ ส่วนใหญ่
ตั้งอยู่บนรากฐานของความรัก ความเข้าใจและการให้อภัย การพยายามหาทางที่จะแก้ไข
ช่วยเหลือจากบิดา มารดา และคนในครอบครัวแล้ว ก็เชื่อแน่ว่า “พลังของความรัก”
เหล่านี้ จะเป็นแรงผลักดันให้เยาวชนที่หลงผิดกลับตนเป็นคนดี เป็นที่พึงปรารถนาของ
ครอบครัวและสังคมในที่สุด

3. ติดเพราะความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ มนุษย์เราทุกคนย่อมมี
ความบกพร่องในทางร่างกายและจิตใจไม่มากก็น้อย ยิ่งโดยเฉพาะในสังคมที่มีความสับสน
วุ่นวาย และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันนี้ ความผิดปกติทางร่างกายและจิตใจจะมี
มากขึ้นได้ง่าย นักจิตวิทยาเชื่อว่าความบกพร่องในจิตใจของมนุษย์ เกิดจากการเลี้ยงดู
ของบิดามารดาในเยาว์วัย ความผิดปกติในทางร่างกายและจิตใจเหล่านี้ เป็นความสัมพันธ์
ที่ต่อเนื่องกัน ความพิการในทางร่างกายมีผลทำให้เกิดความผิดปกติทางจิตใจได้

เช่นเดียวกับ ปัญหาที่ทางการแพทย์ พบว่าปัญหาทางจิตที่มีอยู่เป็นต้นเหตุของปัญหาทางกายได้ เช่น ที่แพทย์ตรวจไม่พบอาการของโรคแต่อย่างใด ในขณะที่บุคคลนั้นมีความรู้สึกว่าตนเองป่วยด้วยโรคนั้นโรคนี้อยู่ตลอดเวลา แต่เมื่อค้นหาสาเหตุให้ลึกซึ้งต่อไป

โดยนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์จะ พบว่า ผู้ป่วยเหล่านี้มีปัญหาทางจิตใจอยู่เบื้องหลัง ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ของความผิดปกติทางจิตใจ เป็นผลที่ต่อเนื่องไปถึงบุคลิกภาพที่ผิดปกติของมนุษย์ได้ และมีผลในทางที่จะเป็นแนวโน้มในการใช้ยาเสพติด เพื่อบรรเทาความวิตกกังวลของเขาให้หมดไป เช่น คนพิการหรือคนที่มีโรคภัยไข้เจ็บประจำตัว ยาเสพติดอาจช่วยขจัดปมด้อยในความพิการของเขาได้ หรือช่วยระงับความเจ็บปวดจากความป่วยไข้ที่เป็นโรคประจำตัว เพราะเนื่องจากคุณสมบัติอย่างหนึ่งของยาเสพติดให้โทษ คือ การมีลักษณะในทางกดประสาท (Depressant) และกระตุ้นประสาท (Stimulant) ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว และจะ พบว่าบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตใจนั้น จะเป็นผู้ที่มีความผิดปกติในทางบุคลิกภาพด้วย และการที่มีความผิดปกติในทางบุคลิกภาพนี้ ทำให้บุคคลนั้นมีแนวโน้มในทางที่จะใช้ยาเสพติดได้ง่ายกว่าคนอื่น ๆ เพราะบุคคลประเภทนี้ เป็นผู้ที่ขาดความมั่นใจในตนเอง ต้องพึ่งคนอื่นอยู่เสมอ บุคคลเหล่านี้ในทางภาษาของวิชา จิตเวช เรียก Passive Dependent Personality เป็นบุคคลที่ต้องพึ่งพิงผู้อื่นอยู่เสมอ ในชีวิตที่เยาว์วัยก็มีผู้ค้ำจุนทางจิตใจ คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ตลอดจนครูอาจารย์ แต่เมื่อโตขึ้นพึ่งใครไม่ได้ ก็หันมาพึ่งยาเสพติดเพื่อค้ำจุนจิตใจของตน

วิธีเสพยาเสพติด

ผู้เสพยาเสพติดมีวิธีใช้สารเสพติดแตกต่างกัน สารเสพติดชนิดเดียวสามารถใช้ได้หลายวิธี ได้แก่

1. กิน กลืนหรือเสพ มีกระบวนการดูดซึมเข้าสู่ร่างกาย ดังนี้
 - 1.1 กระเพาะ แดกตัว ดูดซึมเข้ากระแสเลือด หัวใจ สมอง
 - 1.2 สารบางอย่างถูกตับทำลายไปทำให้ออกฤทธิ์ช้า และได้ฤทธิ์ยาไม่เต็มที่ สารบางอย่างกินไม่ได้ เช่น กาว หรือสารระเหย
2. นัต (Snort) เป็นการนัตสารเสพติดที่เป็นผงผ่านเข้าทางจมูก เช่น โคเคน นัต ดูดซึมเข้าทางผนังจมูก
3. ฉีด (เข้าเส้นเลือดดำ) ฉีด เข้าทางเส้นเลือดดำ หัวใจ สมอง

4. สูบ (Smoke) เป็นการให้ความร้อนทำให้สารเสพติดระเหยหรือระเหิด กลายเป็นไอ เมื่อสูบต้องใช้อุปกรณ์ เช่น กล้องสูบยา (Pipe) กระบอกหรือปล้องเพื่อสูบ ฯลฯ สูบ ปอด (มีเส้นเลือดเข้าหัวใจ) หัวใจ สมอง

5. สูดดม (Inhale) เป็นลักษณะเช่นเดียวกับการสูบ คือ ต้องทำให้สารเสพติด กลายเป็นไอเพื่อสูดดม ซึ่งสารระเหยบางชนิด เช่น กาว สามารถสูดดมได้เลยไม่ต้องผ่าน กรรมวิธีหรืออุปกรณ์ใด ๆ

ชนิดของยาเสพติดให้โทษ

เนื่องจากยาเสพติดให้โทษในปัจจุบันมีจำนวนมาก ทั้งยาเสพติดธรรมชาติ และยาเสพติดที่ได้จากการสังเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์ แต่ที่ระบาดแพร่หลาย ในประเทศไทยที่สำคัญ ได้แก่

1. เฮโรอีน (Heroin) มี 2 ชนิด คือ (สมบูรณ์ เตชะวงศ์, 2545, หน้า 13-16)

1.1 เฮโรอีนบริสุทธิ์ (เฮโรอีนเบอร์ 4) มีลักษณะเป็นผงละเอียดสีขาว ไม่มี กลิ่น มีรสขมจัด ผลิตขึ้นมาตามหลักวิชาเคมี โดยทั่วไปนิยมเรียกว่า ผงขาว มีรสขม ไม่มี กลิ่น ละลายน้ำได้ง่าย นิยมเสพโดยการฉีด เช่น ฉีดเข้าเส้นหรือกล้ามเนื้อ เสพโดยวิธีการ สูดดม หรือเสพโดยวิธีการสูบ (ข้อสังเกต ถ้าบุหรือผสมเฮโรอีน ถ้าบุหรือจะมีสีดำในขณะที่ บุหรือธรรมดาถ้าบุหรือจะมีสีเทา)

1.2 เฮโรอีนผสม (เฮโรอีนเบอร์ 3) หรือไอระเหย เป็นเฮโรอีนไม่บริสุทธิ์ เพราะมีส่วนผสมของสารอื่น ๆ ปนอยู่ด้วย เช่น สารหนู กัญชา ยานอนหลับ ฯลฯ มีลักษณะ เป็นเกล็ด และมีสีแตกต่างกันตามส่วนผสมของสารเสพติด เพื่อเป็นการจูงใจผู้เสพนิยมเสพ โดยการสูดไอระเหยด้วยหลอดดูดเฮโรอีน มีฤทธิ์เช่นเดียวกับฝิ่นและมอร์ฟินคือ กดระบบ ประสาทส่วนกลาง ผู้ที่เสพติดแล้วจะมีอารมณ์ฟุ้งซ่าน หงุดหงิดไม่อยากทำงานเก็บตัว ไม่ อยากคลุกคลีกับผู้คนทั่วไป ร่างกายจะถูกทำลายทรุดโทรม มีอาการชूपม อ่อนเพลีย ปวดกล้ามเนื้อ ปวดท้อง ท้องเดิน และอาเจียน ถ้ามีอาการที่รุนแรงอาจถ่ายเป็นเลือดหรือ เรียกว่าเกิดอาการ “ลงแดง” และอาจจะเสียชีวิตไปในที่สุด

2. ยาอี หรือในวงการค้ายาเสพติดเรียกว่า เอ็กทาสี (Ecstasy) หรือเอ็สเซ็นซ์ (Essence) หรือดัม (Adam) เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้วจะทำให้เคลิบเคลิ้ม ซึ่งมีส่วนประกอบ ของเมทิลลีนโด ออกซิเมท แอมเฟตามีน หรือ MDMA เป็นสารที่สังเคราะห์ และมี โครงสร้างทางเคมีคล้ายกับยาบ้า

3. ยาเลิฟ (Love Drug) เป็นยาเสพติดที่จัดอยู่ในกลุ่มยาอี มีส่วนประกอบของ เมทิลลีนได ออกซี แอมเฟตามีน หรือ MDA ทั้งยาอี และยาเลิฟ จะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทเหมือนยาบ้าแต่รุนแรงกว่าถึง 10 เท่า และมีฤทธิ์ของการหลอนประสาทร่วมกับผู้ที่เสพยาอีเป็นประจำจะทำให้สมองถูกทำลายอย่างถาวร โดยเฉพาะบริเวณระบบประสาทที่ควบคุมการดำเนินชีวิต เช่น การ รับประทานอาหาร การนอน ความคิด ความจำ การควบคุมอารมณ์ ทำให้ความจำเสื่อม อันตรายที่น่ากลัวจากการเสพยาอี คือ เมื่อยาออกฤทธิ์จะทำให้ผู้เสพตื่นตัว ทำอะไรอย่างต่อเนื่องไม่ยอมหยุด ทำให้อุณหภูมิในร่างกายสูงขึ้น และถ้าดื่มเครื่องดื่มที่แอลกอฮอล์ด้วย ยิ่งจะทำให้ร่างกายเกิดภาวะขาดน้ำ อาจทำให้อวัยวะภายในโดยเฉพาะตับ ไต หัวใจ ล้มเหลวได้ นอกจากนี้ เมื่อยาหมดฤทธิ์แล้ว จะรู้สึกเหนื่อยและซึมเศร้าอย่างมาก ทำให้ถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ควร และหากต้องอยู่เพียงลำพัง ภาวะเช่นนี้จะนำมาซึ่งความคิดที่สับสน มองไม่เห็นคุณค่าของตน และคุณค่าของชีวิต อาจนำไปสู่การฆ่าตัวตายได้โดยง่าย

4. กัญชา (Cannabis) เป็นพืชล้มลุกชนิดหนึ่งขึ้นง่ายในเขตร้อน นำส่วนยอดของช่อดอกตัวเมียตากแห้งบดให้เป็นผงหรือหั่นเป็นชิ้นเล็ก ๆ แล้วนำมาบดเป็นบู่หรือสูบด้วยกล้อง หรือนำมาเคี้ยวหรือผสมกับอาหารรับประทาน ยางกัญชามีสารสำคัญพวกแคนนาบินอล (Cannabinol) และเตตระไฮโดร แคนนาบินอล (Tetrahydro Cannabinol) หรือ THC ตัวที่สำคัญที่สุดที่แสดงฤทธิ์ของกัญชา ได้แก่ THC ซึ่งเป็นสารที่สำคัญที่ทำให้ร่างกายอารมณ์และจิตใจเปลี่ยนแปลงไป ผู้ที่เสพกัญชาจะมีอาการตื่นเต้น ช่างพูด หัวเราะ ส่งเสียงดัง กล้ามเนื้ออ่อนเปลี้ย แขน ขา ทำงานไม่ประสานกันคล้ายคนเมาสุรา หลังจากนั้นจะมีอาการง่วงนอนจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ถ้าได้รับปริมาณกัญชาสูงก็จะทำให้ความจำเสื่อม มีอาการประสาทหลอน หวาดระแวง ความคิดสับสน จิตใจเสื่อมลง การใช้กัญชาติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้ร่างกายเกิดความต้านทาน จึงต้องใช้ปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และเป็นหนทางไปสู่การเสพยาชนิดอื่น ๆ ได้ง่าย

5. สารระเหย (Inhalant) มีลักษณะการเสพโดยการสูดดม จะมีฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนกลาง อาการอาจแตกต่างกันได้ตามแต่ละชนิดของสารระเหยที่เสพเข้าไป แต่ส่วนใหญ่เมื่อสูดดมแรกจะออกฤทธิ์ จะมีอาการคล้ายคนเมาสุรา เดินเซเซ พูดจาอ้อแอ้ ควบคุมตนเองไม่ได้ เมื่อมีนเมามากอาจทำให้หมดสติได้ ผู้ที่เสพติดแล้วจะมีอาการซึมสมองมึนงง ปวดศีรษะเป็นประจำ ความจำเสื่อม เพราะสารเสพติดสามารถทำลายอวัยวะหรือระบบต่าง ๆ ภายในร่างกายได้ สารระเหย แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คือกลุ่มที่เป็นสารเคมี เช่น อาซีโทน อาซีเตท โทลูอิน ฯลฯ

กลุ่มที่ 2 คือกลุ่มที่เป็นผลิตภัณฑ์ เช่น ทินเนอร์ แล็กเกอร์ กาว ฯลฯ

6. กระท่อม (Mitragyna Speciosa) เป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดกลาง มีแก่น และเป็นเนื้อไม้แข็ง ใบหนา ก้านเส้นใบมีทั้งชนิดสีเขียวและสีแดงเรื่อ ๆ ขึ้นง่ายในภูมิภาคเขตร้อนที่มีฝนตกชุก สารที่ทำให้เสพติดที่สำคัญ ได้แก่ มิตรจิมิน (Mitrahymine) ซึ่งจะออกฤทธิ์กระตุ้นประสาทสมอง ทำให้หายปวดเมื่อย อารมณ์แจ่มใส ทำงานได้ทนทาน ทนแดดได้ดี ไม่กลัวน้ำ คือ อาบน้ำได้ตามปกติ แต่กลัวฝนมากที่สุด เพียงแค่ฝนตงค์เค้าก็จะเริ่มมีอาการหนาวสั่น ถ้าเสพมาก ๆ จะเกิดอาการกระวนกระวาย คลื่นไส้อาเจียน และถ้าเสพเป็นเวลานาน ๆ จะทำให้ร่างกายทรุดโทรม และมีอาการคลื่นคลั่งเป็นโรคจิตได้ง่าย วิธีเสพใบกระท่อมมี 2 วิธี คือ เคี้ยวใบที่ลอกก้าน และเส้นใบออกแล้วหรือป่นใบที่ตากแดดจนกรอบให้เป็นผงแล้วใช้ชงกับน้ำร้อนหรือรับประทานเป็นผง

7. ยาหลอนประสาท (Hallucinogen) เป็นยาที่ใช้แล้วมีผลต่อจิตใจโดยตรง ทำให้ ประสาทของการรับรู้ผิดไปจากธรรมดา มีอาการประสาทหลอน เป็นยาที่ใช้แพร่หลายในปัจจุบัน ได้แก่ แอล.เอส.ดี. (L.S.D.) ดี.เอ็ม.ที. (D.M.T.) เอส.ที.พี. (S.T.P.) กัญชาเมสคาไลน์ (Mescaline) ไฮโลซีบิน (Psilocybin) เมลโลว์เยลโลว์ (Mellow Yellow) ดังรายละเอียดต่อไปนี้ (สมบุญรณ์ เตชะวงศ์, 2545, หน้า 16-17)

7.1 แอล.เอส.ดี. เป็นสารสังเคราะห์จากเชื้อรา มีลักษณะเป็นผงสีขาว ไม่มีกลิ่น นิยมผลิตออกมาเป็นเม็ดหรือแคปซูล มีสีขาว สีฟ้า สีเขียวอ่อน มีฤทธิ์ทำให้มือเท้าสั่น เหงื่อออกมาก บางรายมีอาการคลื่นไส้อาเจียน ส่วนผลที่มีต่อจิตใจและระบบประสาท คือ มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย ประสาทรับความรู้สึกแปรปรวนไม่สามารถคุมสติได้ ถ้าใช้เป็นระยะเวลานานจะติดยา และรักษาให้หายขาดได้ยาก ซึ่งจะกลายเป็นผู้ไร้สมรรถภาพ โรคจิตทรมานและอาจฆ่าตัวตายได้

7.2 ดี.เอ็ม.ที. เป็นสารที่สกัดได้จากพืชตระกูลถั่วชื่อ พิปตาเดเนีย (Piptadenia) ซึ่งมีอยู่ในหมู่เกาะทะเลแคริบเบียนและในประเทศอเมริกาใต้ เสพโดยผสมสาร ดี.เอ็ม.ที. ขนาดเพียง 70 มิลลิกรัม กับกัญชา มวนบุหรี่ยสูบจะทำให้เกิดภาพหลอน นอกจากนี้อาจใช้วิธีแกะเอาเมล็ดพืชพิปตาเดเนียมาบดละเอียดแล้วใช้น้ำคั้นเข้าทางจมูก

7.3 เอส.ที.พี. เป็นสารแอมเฟตามีนอีกจำนวนหนึ่ง มีฤทธิ์ทำให้เกิดอาการประสาทหลอน และกระตุ้นประสาททั้งสองแบบพร้อมกัน สาร เอส.ที.พี. จะทำให้

หัวใจเต้นเร็วขึ้น ความดันโลหิตสูง ม่านตาขยาย แต่ถ้าเสพมากขึ้นจะมีอาการปากแห้ง เหงื่อออกมาก คลื่นไส้ เกิดภาพหลอน จิตใจว้าวุ่น ขาดสติ และสับสน เป็นต้น

7.4 เมสคาลีน เป็นสารที่สกัดได้จากต้นกระบองเพชรชนิดหนึ่งชื่อ พิโยค (Peyote) สารเมสคาลีนมีทั้งชนิดน้ำ ผง และแคปซูล มีฤทธิ์ทำให้รู้สึกสบายใจไวต่อความรู้สึก เกิดภาพหลอน เหมือนตกอยู่ในความฝันเช่นเดียวกับการเสพยา แอล.เอส.ดี.

7.5 ไฮโลบิน เป็นสารที่ได้จากเห็ดชนิดหนึ่ง ชื่อ ไฮโลบินเม็กซิกัน (Psilocybin Mexicana) พบมากในอเมริกากลาง ทำเป็นผงหรือยาน้ำ การเสพยาชนิดนี้ จะทำให้มีอาการคลื่นไส้ ม่านตาหรี่ อารมณ์แปรปรวน

7.6 เมลโลว์เอลโลว์ เป็นสารที่ได้จากการนำเปลือกกล้วยหอมมาตากแห้งแล้วสูบมี ตัวยาที่สำคัญ คือ บานานาดีน (Banadine) ทำให้ผู้เสพยาอารมณ์สนุก ครึกครื้น คล้ายการเสพยา แต่มีผลทำให้หลอตลมชักเสบ

8. ยาบ้า หรือกลุ่มแอมเฟตามีน (Amphetamines) สารประเภทแอมเฟตามีน นี้ระบดใน 3 รูปแบบคือ แอมเฟตามีนซัลเฟต (Amphetaminesulfate) เมทแอมเฟตามีน (Mathamphetamine) และเมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ (Mathamphetamine Hydrochloride) ซึ่งสารแต่ละตัวมีรายละเอียดดังนี้

8.1 แอมเฟตามีนซัลเฟต ผลิตครั้งแรก ๆ เป็นที่รู้จักโดยทั่วไปเป็นยา ครอบจักรวาล ผลิตโดยถูกต้องตามกฎหมายก่อนที่จะมีพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ ในภายหลัง และสารนี้เมื่อเผาแล้วจะไหม้

8.2 เมทแอมเฟตามีน ผลิตโดยนักเคมีชาวญี่ปุ่นเพื่อรักษาโรคหอบ หืด คุณภาพดีกว่าแอมเฟตามีนซัลเฟต ใช้เสพยาโดยนั้ตทางจุมก และสารนี้จะเป็นไอเมื่อเผา แต่ต้องใช้ความร้อนสูง ประมาณ 300-400 องศาเซลเซียส

8.3 เมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ มีความแตกต่างจากเมทแอมเฟตามีนตรงที่มีจุดหลอมละลายต่ำ สามารถกลายเป็นไอได้โดยใช้อุณหภูมิไม่สูงมากนัก ยาบ้าปัจจุบันที่พบในประเทศไทยจากผลการตรวจพิสูจน์เกือบทั้งหมดมีสารตัวนี้ผสมอยู่ในปัจจุบันปัญหาของไทย คือ เมทแอมเฟตามีนไฮโดรคลอไรด์ ซึ่งมีการพัฒนามาจาก แอมเฟตามีนซัลเฟต มีวิธีการเสพยา ดังนี้ 8.3.1 กลืน/ กิน เป็นวิธีที่แพร่หลายในช่วงแรก ๆ แต่ผู้เสพยาประเภทเสพยาไม่ชอบ เนื่องจากซ้าไม่ทันใจจากอาการ Craving ซึ่งเป็นอาการ เสพติดเข้าไปกระตุ้นสมอง และทำให้สมองเกิดการเปลี่ยนแปลง เมื่อใช้เป็นเวลานาน

และสม่ำเสมอจะสร้างความพอใจต่อยานั้น และเวลาที่ไม่ได้เสพยาจะเกิดอาการอยากเสพ ต้องกลับไปเสพใหม่

8.3.2 นิด ไม่ค่อยได้รับความนิยม เพราะปัจจุบันมีปัจจัยเรื่องโรคเอดส์เข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นวิธีที่ไม่สะดวกสำหรับเสพยาบ้า

8.3.3 สูบ เป็นวิธีการสูบควันจากการเผาเม็ดยาบ้าเข้าทางปากคล้ายการสูบบุหรี่ที่นิยมมากที่สุด

8.3.4 นัต โดยการสูด ผง/ เกล็ด ยาบ้าเข้าทางจมูก ไม่นิยมในประเทศไทย การตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย สามารถตรวจพบการใช้ยาบ้าหลังเสพได้ทางปัสสาวะโดยจะคงอยู่นานประมาณ 24-48 ชั่วโมง ลักษณะปัสสาวะเป็นกรดจะทำให้ขับเอายาบ้าออกมามาก ถ้าปัสสาวะเป็นด่างจะออกมาเป็นปริมาณไม่มากและใช้เวลานาน สำหรับกรณีผู้เสพยาบ้าจำนวนมากสารจะตกค้างในปัสสาวะนานถึง 1 สัปดาห์ โดยปกติผู้เสพยาบ้าจะตรวจพบได้ทันทีหลังจากเสพครึ่งชั่วโมง

การป้องกันด้วยการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

วัตถุประสงค์ของการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อาจแบ่งได้เป็น 3 ด้าน (มนตรี บุญนาค, 2542, หน้า 30)

1. การคงภาวะการณติดยาเสพติดไว้แต่ให้ใช้ปริมาณที่ต่ำสุด และแพทย์จะเป็นผู้จ่ายยา วัตถุประสงค์ของวิธีนี้ก็เพื่อช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดไม่ต้องมีอาการถอนยา และสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ โดยยังคงไว้ซึ่งความสุขสบาย (Euphoria) จากการใช้ยาเสพติด

2. เป็นการช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ยาเสพติดอย่างเด็ดขาด โดยให้ไปรับการบำบัดรักษาตามศูนย์บำบัด (Treatment Center) เพื่อลดปริมาณการใช้ยาลงเรื่อย ๆ จนในที่สุด สามารถเลิกเสพได้และไม่ต้องใช้ยาเสพติดหรือยาใด ๆ อีก วิธีนี้ผู้ติดยาเสพติดบางคนใช้โอกาสที่ได้รับการรักษาในทางที่ผิด ไปรับการรักษาเพื่อที่จะกลับไปเริ่มใช้ยาเสพติดใหม่ในปริมาณที่น้อยลง และเป็นการลดค่าใช้จ่าย

3. ให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกใช้ยาเสพติด โดยใช้ยาประเภทอื่นทดแทน (Drug Therapy) เช่น การใช้เมธาโดนระยะยาว (Methadone Maintenance) แม้ว่าวิธีนี้ จะได้ผลแต่ก็ถือว่าไม่ใช่การบำบัดรักษาที่แท้จริง เป็นเพียงการเปลี่ยนภาวะการณติดยาชนิดหนึ่งมาเป็นอีกชนิดหนึ่ง

การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

ในปัจจุบันการบำบัดรักษายาเสพติด มีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานหรือรูปแบบการปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดให้โทษเป็น 2 ระบบใหญ่ ๆ คือ (มนตรี บุนนาค, 2542, หน้า 26-27)

1. ระบบสมัครใจ (Voluntary System) หมายถึง การที่ผู้ติดยาเสพติดขอเข้ารับการบำบัดรักษาจากสถานพยาบาลของรัฐหรือของเอกชนด้วยความสมัครใจของตนเอง การบำบัดรักษาในระบบนี้มีทั้งแบบผู้ป่วยนอก คือ ผู้ติดยาเสพติดจะไปรับประทานยาที่สถานพยาบาลตามกำหนด โดยไม่ต้องเข้าอยู่ในสถานพยาบาล ส่วนแบบผู้ป่วยใน คือผู้ติดยาเสพติดจะต้องอยู่รับการรักษาในสถานพยาบาลทั้งกลางวันและกลางคืน ตลอดระยะเวลาที่ให้การบำบัดผู้ที่เข้ารับการบำบัดรักษาในระบบสมัครใจจะได้รับการยกเว้นโทษ แต่ทั้งนี้จะต้องรอเข้ารับการรักษาก่อนความผิดจะปรากฏต่อเจ้าหน้าที่

2. ระบบบังคับ (Compulsory System) แบ่งเป็น 2 แบบ คือ

2.1 ระบบต้องโทษ (Convict) หมายถึง ผู้ติดยาเสพติดที่ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมและดำเนินคดีตามกฎหมาย ศาลจะเป็นผู้มีอำนาจสั่งให้ดำเนินการอย่างไรใดอย่างหนึ่ง ให้ลงโทษจำคุกโดยมีกรมราชทัณฑ์เป็นผู้ควบคุมตัวไว้ในเรือนจำหรือทัณฑสถานหรือให้รอการลงโทษโดยมีเงื่อนไขคุมความประพฤติไว้ ถ้าผู้ติดยาเสพติดเป็นเด็กหรือเยาวชนก็อาจส่งตัวไปรับการแก้ไขยังสถานฝึกและอบรม หรือให้กลับไปอยู่กับครอบครัว แต่วางข้อกำหนดผู้ปกครองโดยกำหนดเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ด้วย ในระหว่างที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำ สถานฝึกและอบรมหรือได้รับการคุมความประพฤติผู้ติดยาเสพติดก็จะได้รับการบำบัดรักษาควบคู่ไปด้วย

2.2 แบบบังคับรักษา (Compulsory) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับการแต่งตั้งโดยเฉพาะ สามารถนำตัวผู้ต้องขังที่สงสัยว่าติดยาเสพติดไปรับการวินิจฉัยตรวจหาสารเสพติด ถ้าพบสารเสพติดในปริมาณที่แสดงว่าผู้นั้นใช้ยาเสพติด และสมควรเข้ารับการบำบัดรักษา ก็จะบังคับให้เข้ารับการบำบัดรักษาในสถานพยาบาลแบบบังคับ โดยมีการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องตามหลักวิธีที่เหมาะสมครบตามขั้นตอนที่กำหนด และให้มีบทกำหนดสำหรับผู้ไม่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับสำหรับผู้ที่ได้รับการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพครบสมบูรณ์แล้วสามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ ก็จะได้รับยกเว้นโทษ

วิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

ในแต่ละขั้นตอนของการบำบัดรักษาซึ่งมี 4 ขั้นตอน ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ประสบกับปัญหาเสพติด ได้พยายามคิดค้นหาวิธีการที่จะนำมาปฏิบัติให้เกิดผล การบำบัดรักษาสูงสุด ซึ่งวิธีการเหล่านี้ก็แตกต่างกันไป เพื่อให้ผู้บำบัดรักษาหรือสถานบำบัดรักษาแต่ละแห่งพิจารณานำไปใช้หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ และสภาพของสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจแต่ละท้องถิ่น วิธีการที่ใช้กับผู้ติดยาเสพติดที่ใช้กันอยู่มีทั้งวิธีการแบบพื้นบ้าน อาศัยความเชื่อ ความศรัทธา เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ และวิธีการที่อาศัยเทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการแพทย์ ซึ่งเป็นวิทยาศาสตร์และใช้หลักพฤติกรรมศาสตร์ ตลอดจนมีการผสมผสานวิธีการต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการบำบัดรักษาคือ ให้ผู้ติดยาเสพติดสามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ โดยเด็ดขาดหรืออย่างน้อยก็เลิกให้นานที่สุดและสามารถดำรงชีวิต ประกอบหน้าที่การงานได้ เช่น คนทั่วไปไม่เป็นภาระหรือก่อความเดือดร้อนแก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1. ขั้นตอนการเตรียมการก่อนรักษา การดำเนินงานในขั้นตอนนี้ผู้ติดยาเสพติดจะต้องมาลงทะเบียนขอเข้ารับการรักษา ซึ่งสถานบำบัดรักษาบางแห่งจะมีการตรวจร่างกายก่อน เช่น เอกซเรย์ปอด ตรวจเลือด ตรวจปัสสาวะ ถ่ายรูป ทำแฟ้มประวัติ ฯลฯ แต่วิธีการที่เป็นหลักสำคัญซึ่งในขั้นตอนนี้จะต้องมี คือ การให้คำปรึกษาแนะนำ (Counseling) และการเยี่ยมบ้าน (Homevisit) ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีดังนี้

1.1 วิธีการทางการแพทย์ ได้แก่ การเอกซเรย์ปอด ตรวจเลือด และการตรวจปัสสาวะ เป็นการเตรียมผู้รับการรักษาทางด้านร่างกาย โดยดูว่าผู้ติดยาเสพติดนั้นมีสภาพร่างกายทรุดโทรมไปมากน้อยเพียงใด มีโรคแทรกซ้อนหรือไม่ หรือเป็นโรคติดต่อที่ต้องรักษาแยกจากผู้อื่นหรือไม่ ส่วนการตรวจปัสสาวะเพื่อดูประเภท และปริมาณของสารเสพติดที่ใช้เพื่อเป็นข้อมูลประกอบที่จะใช้ในการวางแผนบำบัดรักษาในขั้นต่อไป วิธีการนี้ ต้องใช้เจ้าหน้าที่ทางการแพทย์เป็นผู้ปฏิบัติ

1.2 การให้คำปรึกษาแนะนำ วิธีการให้คำปรึกษาแนะนำเป็นการเตรียมจิตใจผู้ติดยาเสพติดให้มีความพร้อม มีความรู้และเข้าใจในกระบวนการรักษา และเป็นการเตรียมทีมงานผู้ให้การบำบัดรักษาด้วย คือจะต้องรู้ถึงประวัติ ภูมิหลังทั่วไปของผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งประวัติการใช้ยาเสพติดสาเหตุที่ใช้การบำบัดรักษาที่ผ่านมา (ถ้ามี) ซึ่งจะต้องใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1.2.1 การสัมภาษณ์ซักประวัติ (Intake Interview) เป็นหน้าที่ของนักสังคมสงเคราะห์หรือถ้าในระบบต้องโทษอาจเป็นเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ หรือพนักงานคุมประพฤติที่จะต้องซักถามข้อมูลเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการใช้ยาเสพติด การบำบัดรักษา และประวัติการกระทำความผิด ข้อมูลเบื้องต้นเหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ให้การบำบัดรักษาที่จะเข้าใจสภาพปัญหา และสามารถวางแผนแก้ไขผู้ติดยาเสพติดได้เหมาะสมเป็นรายบุคคล

1.2.2 การชักจูงหรือจูงใจ (Motivation) ผู้ให้การรักษาจะต้องใช้วิธีการที่จะจูงใจให้ผู้ติดยาเสพติด มีความตั้งใจและเต็มใจที่จะเข้ารับการบำบัดรักษา ซึ่งได้แก่ การชี้แจงให้เห็นผลดีของการเลิกใช้ยาเสพติด อธิบายให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าใจขั้นตอนของการบำบัดรักษาและยอมรับว่าทุกขั้นตอนมีความสำคัญและสัมพันธ์กัน ถ้าขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง การบำบัดรักษาก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควรหรืออาจไม่ได้ผลเลย แนะนำให้ผู้ติดยาเสพติดรู้ถึงกฎระเบียบของสถานบำบัด เพื่อจะได้ปรับตัวหรือปฏิบัติตามกฎได้โดยไม่คับข้องใจถ้าหากผู้ติดยาเสพติดมีปัญหากังวลใจ เช่น ถ้าเข้ารับการรักษาแบบผู้ป่วยในแล้วจะไม่มีใครทำงานเลี้ยงดูครอบครัว เสียการงาน เสียการเรียน ฯลฯ นักสังคมสงเคราะห์จะต้องดำเนินการติดต่อกับครอบครัว สถานที่ทำงานหรือโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจขอความช่วยเหลือ ขอความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องตามความจำเป็น การเตรียมการที่พร้อมจะช่วยให้ผู้เข้ารับการรักษาอยู่รับการแก้ไขฟื้นฟูได้นานซึ่งจะเป็นผลดีต่อการบำบัดรักษา

1.2.3 การเยี่ยมบ้าน (Home Visit) การไปพบกับครอบครัวของผู้ติดยาเสพติดจะช่วยให้ทราบภูมิหลังของผู้ติดยาเสพติดได้แน่ชัดขึ้น และเป็นการชี้แจงแนะนำให้ครอบครัวหรือญาติเข้าใจ และยอมรับสภาพของผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งขอความร่วมมือให้ช่วยสนับสนุนให้กำลังใจผู้ติดยาเสพติดในระหว่างที่ทำการบำบัดรักษา

เมื่อดำเนินการตามวิธีการดังกล่าวแล้ว ก็ต้องประเมินผู้ติดยาเสพติดที่จะเข้ารับการบำบัดรักษาว่ามีความตั้งใจจริงและมีความพร้อมหรือไม่ ถ้าพร้อมก็ให้การบำบัดรักษาในขั้นตอนต่อไป แต่ถ้ายังมีปัญหาที่อาจต้องรอได้ และใช้วิธีการให้คำปรึกษาอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ติดยาเสพติดมีความตั้งใจรักษา ขั้นตอนการเตรียมการนี้มีความจำเป็นสำหรับผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาในทุกกระบวน แม้แต่ในระบบต้องโทษ โดยการจำคุกก็ควรมีการชี้แจง แนะนำ ทำความเข้าใจกับผู้ติดยาเสพติดให้เห็นประโยชน์ของการบำบัดรักษา เพื่อให้เขาเกิดความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถานบำบัดหรือทัณฑสถาน ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดบรรลุผล

2. ขั้นตอนถอนพิษยา การถอนพิษยาเสพติดสามารถดำเนินการได้ทั้งในแบบผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยใน การพิจารณาเลือกสภาพแวดล้อมในการบำบัดรักษาที่เหมาะสม ต้องดูจากแบบแผนการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ยาเสพติดที่ใช้และสภาพทางอารมณ์จิตใจของผู้ติดยาเสพติด แต่โดยทั่วไปในการถอนพิษยาไม่ว่าจะอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบใดก็สามารถทำได้ผลสำเร็จเช่นเดียวกัน เพราะยังไม่ปรากฏหลักฐานที่จะแสดงให้เห็นว่าผู้รับการรักษาแบบผู้ป่วยใน (อยู่ในโรงพยาบาล) จะมีผลการรักษาที่ดีกว่าผู้รับการรักษาแบบผู้ป่วยนอก และเมื่อพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายกับอัตราเจ้าหน้าที่การบำบัดแบบผู้ป่วยนอกจะใช้งบประมาณและบุคลากรน้อยกว่าการรักษาแบบผู้ป่วยใน ในขั้นตอนพิษยานี้ จะใช้กรรมวิธีทางการแพทย์มากกว่าการบำบัดทางด้านจิตใจ แต่การให้กำลังใจก็ยังเป็นสิ่งจำเป็น วิธีการที่ใช้ในขั้นตอนพิษยาเสพติดนี้ แต่ละประเทศจะมีวิธีการที่แตกต่างกันไป โดยขึ้นอยู่กับรูปแบบของการบำบัดรักษา และความสะดวกในการนำมาใช้ วิธีการที่นิยมนำมาใช้กันมาก ได้แก่ การใช้เมธาโดนถอนพิษยาและการหักดิบ ส่วนวิธีอื่น ๆ ได้แก่ การใช้เมธาโดนแทนเฮโรอีนในระยะยาว การใช้ยาต้านฤทธิ์ยาเสพติด (Narcotic Antagonists) การใช้ยากล่อมประสาท การรักษาโดยใช้ความศรัทธาทางศาสนา และสมุนไพร และการฝังเข็ม เป็นต้น การบำบัดรักษาในขั้นตอนพิษยาสามารถแบ่งเป็นวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การหักดิบการถอนพิษยาด้วยเมธาโดน การใช้ยาต้านฤทธิ์ยาเสพติด การใช้ศาสนาและการฝังเข็ม ซึ่งวิธีการต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การหักดิบ (Cold Turkey) เป็นวิธีการหนึ่งของขั้นตอนการถอนพิษยาเสพติดโดยการให้ผู้ติดยาเสพติดหยุดการใช้ยาทันที และไม่ให้ใช้ยาอื่นใดทดแทน ซึ่งจะทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีอาการถอนยาหรือเสียน อาการที่ปรากฏจะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับประเภทและปริมาณของยาเสพติดที่ใช้ วิธีนี้เป็นแบบวิถีธรรมชาติที่ไม่ซับซ้อน แต่เป็นวิธีการที่ได้ผลมากที่สุดวิธีหนึ่ง ปัจจัยที่เกี่ยวกับความสำเร็จของวิธีการหักดิบ

2.1.1 ตัวผู้เสพยาเสพติด หมายถึง การที่ผู้เสพยาเสพติดมีความพร้อมทั้งร่างกาย และจิตใจที่จะเลิกเสพยาเสพติด โดยเลือกใช้วิธีการหักดิบ

2.1.2 เจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดรักษา ต้องเข้าใจในกระบวนการบำบัดรักษาซึ่งมีความจำเป็นมาก เนื่องด้วยผู้ป่วยแต่ละคนมีภาวะแตกต่างกันจะต้องพิจารณาให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ถึงแม้วิธีการหักดิบจะเป็นวิธีการที่ไม่ต้องใช้สารทดแทน แต่การเอาใจใส่ของเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดรักษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะอาการถอนยาที่เกิดขึ้น อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่าง

ทันที่ นอกจากรณีการตรวจพิสูจน์ และวินิจฉัยเกี่ยวกับโรคแทรกซ้อนต้องอาศัยจำนวนเจ้าหน้าที่ที่เพียงพอ เพื่อให้สามารถบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดได้ทั่วถึง

2.1.3 วิธีปฏิบัติต่อผู้ติดยาและอุปกรณ์การปฏิบัติงาน มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าเจ้าหน้าที่ผู้ให้การบำบัดรักษา ในชั้นถอนพิษยาจะเป็นพื้นฐานสำหรับฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจต่อไป ดังนั้น เมื่อจะใช้วิธีการหักดิบในชั้นถอนพิษยา ก็ต้องมี การตรวจสุขภาพความสมบูรณ์ของร่างกายเสียก่อน โดยการวินิจฉัยด้วยวิธีการต่าง ๆ รักษาโรคแทรกซ้อนและบำรุงร่างกายไปในขณะเดียวกัน ถึงแม้ว่าวิธีการหักดิบจะไม่มี การใช้ยาทดแทนอย่างใดโดยเฉพาะ แต่ในการปฏิบัติต่อผู้ติดยาเพื่อให้ผ่านพ้นระยะของการ ถอนยาต้องใช้อย่างประปรายเพื่อประกอบในการวินิจฉัยและบำบัดรักษาเช่นกัน

2.1.4 ระยะเวลา หมายถึง ระยะเวลาที่กำหนดเป็นการบังคับให้ผู้ติดยาเสพติดอยู่ในสถานที่กักขังซึ่งห่างไกลจากยาเสพติด และไม่สามารถหลบหนีหรือ หลีกเลี้ยงได้ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งสำหรับความสำเร็จของวิธีการหักดิบ เชื่อว่ามีผู้เสพยา เสพติดจำนวนมากที่พยายามเลิกใช้ยาเสพติดด้วยตนเองโดยวิธีการหักดิบ แต่เป็นการยาก ที่จะต้องอดทนจนผ่านพ้นช่วงระยะเวลาที่ตนเองเป็นผู้กำหนดเองได้ นอกเสียจากมี ผู้กำหนดระยะเวลาด้วยระบบบังคับ จึงจะทำให้วิธีการหักดิบได้ผลดี

2.1.5 การป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำยาเสพติดเข้าสู่สถาน บำบัด ต้องดำเนินการควบคู่กับการบำบัดรักษาด้วยการใช้วิธีการหักดิบ แม้ว่าจะไม่มี ชั้นตอนที่ยุ่งยากซับซ้อน และไม่ต้องใช้วิธีการทางการแพทย์ แต่อาจต้องมีการบำบัดรักษา แบบอื่นควบคู่ไปด้วย เช่น มีผู้คอยดูแลอย่างใกล้ชิด หากเห็นว่ามีอาการนำวิตกกังวลให้ แพทย์ตรวจดูแลรักษาให้พ้นขีดอันตราย ระยะเวลาที่ใช้ในการถอนยาด้วยวิธีนี้ประมาณ 1-3 สัปดาห์ ผู้ติดยาเสพติดก็จะหายจากอาการอยากยา

ข้อดีของการใช้วิธีหักดิบ ได้แก่ สามารถใช้กับผู้ติดยาเสพติดได้ทุก ประเภท ประหยัดค่าใช้จ่าย และไม่ต้องใช้บุคลากรทางการแพทย์จำนวนมาก นอกจากนี้ ผลที่ได้ส่วนหนึ่งจากการที่ผู้ติดยาเสพติดสามารถผ่านพ้นความทุกข์ทรมาน อันเกิดจาก การที่ร่างกายขาดยาหรือจะทำให้ผู้ติดยาเกิดความเข็ดหลาบ

ข้อเสียของวิธีการหักดิบก็คือ ทำให้ผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการรักษา มีความตึงเครียดเพราะกลัวความเจ็บปวดทรมาน จึงอาจพยายามหลบเลี่ยงไม่ยอมรับ การบำบัดรักษา แต่อย่างไรก็ดีปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยการเตรียมตัวเตรียมใจผู้ติดยา เสพติดให้พร้อมตั้งแต่ในขั้นการเตรียมการก่อนรักษา

2.2 วิธีถอนพิษยาด้วยเมธาโดน (Methadone) ซึ่งเป็นสารสังเคราะห์ มีฤทธิ์ช่วยระงับอาการขาดยาเสพติดประเภทฝิ่น มอร์ฟีน และเฮโรอีน การรักษาแพทย์จะเป็นผู้สั่งจ่ายมาปริมาณที่ไม่มากหรือน้อยขึ้นกับอาการของผู้รับการรักษาแต่ละคน ในระยะแรกจะจ่ายเมธาโดนในขนาด 40–80 มิลลิกรัม แล้วค่อยสังเกตอาการทุกวัน ถ้ายังเกิดอาการอยากยาาก็เพิ่มขนาดเมธาโดนจนพอเหมาะ และจะค่อย ๆ ลดลงจนสามารถเลิกใช้ยาได้ในที่สุด ระยะเวลาการถอนพิษยาใช้เวลาประมาณ 14 วัน หลังจากนั้นผู้รับการรักษาจะมีอาการดีขึ้นเรื่อย ๆ จะใช้ในผู้ติดยาเสพติดประเภทฝิ่นและอนุพันธ์ของฝิ่น รวมทั้งเฮโรอีน สามารถใช้ได้กับผู้ที่เข้ารับการรักษาทั้งแบบคนไข้นอก และคนไข้ใน การใช้เมธาโดนในระยะยาว (Methadone Maintenance Therapy) คือ ให้ผู้ติดยาเสพติดรับประทานเมธาโดนแทนยาเสพติดประเภทฝิ่น หรืออนุพันธ์ของฝิ่น รวมทั้งเฮโรอีนโดยต้องรับประทานเป็นประจำทุกวัน ซึ่งจะช่วยลดอาการอยากยาได้ การใช้เมธาโดนในระยะยาวนี้เป็นวิธีที่จะนำมาใช้ก็ต่อเมื่อเห็นว่าวิธีการรักษาแบบอื่น ๆ ตลอดจนการลงโทษจำคุก ไม่สามารถแก้ไขผู้ติดยาเสพติดให้โทษให้เลิกเสพได้ และจากความเชื่อที่ว่าผู้ติดยาเสพติดน่าจะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ป่วย ซึ่งเป็นปัญหาทางการแพทย์การถอนหรืออาการหยุดให้เมธาโดนในระยะยาวนี้ ควรได้รับการพิจารณาเป็นรายบุคคล การหยุดให้เมธาโดนโดยที่คนไข้ยังไม่พร้อม มีโอกาสที่จะทำให้เขาหวนกลับไปติดยาเสพติดซ้ำอีก ดังนั้นในคนไข้บางรายอาจจำเป็นต้องให้รับประทานเมธาโดนติดต่อกันไปจนกว่าจะสามารถแก้ไขฟื้นฟูจิตใจได้ จนมั่นใจว่าเขาจะไม่ต้องพึ่งพายาเสพติดอีก

2.3 การใช้ยาต้านฤทธิ์ยาเสพติด วิธีนี้นำมาใช้รักษาผู้ติดยาเสพติดให้โทษประเภท ฝิ่น มอร์ฟีน และเฮโรอีน โดยให้ผู้ติดยาเสพติดรับประทานยา ซึ่งจะเข้าไปทำปฏิกิริยาในร่างกาย ลบล้างฤทธิ์ที่เกิดจากยาเสพติด ทำให้ไม่เกิดอาการเคลิบเคลิ้ม อาการกดประสาทหรืออาการอื่น ๆ การรักษาด้วยยาประเภทต้านฤทธิ์ยาเสพติดนี้มีผลดีคือไม่ทำให้ติดยา และไม่มีอาการถอนยาเมื่อหยุดใช้ ซึ่งเป็นข้อที่ต่างจากการใช้เมธาโดนที่เมื่อใช้ไปนาน ๆ ก็อาจติดยาได้

2.4 การรักษาแบบใช้ศรัทธาทางศาสนาและสมุนไพร เป็นวิธีการบำบัดรักษาที่คิดค้นโดยคนไทย ซึ่งนำหลักศาสนาพุทธมาใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ และใช้สมุนไพรในการถอนพิษยา ซึ่งมีทั้งแบบรับประทานให้อาเจียนอ่อนเพลีย และแบบออกฤทธิ์ทำให้เพ้อคลั่งอาละวาด เมื่อฟื้นขึ้นมาจะไม่มีอาการอยากยา วิธีนี้ใช้ได้กับผู้ที่ไม่มีสุขภาพร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง และเข้มแข็งพอควร ถ้าผู้ติดยาเสพติดมีโรคแทรกซ้อนก็อาจ

เป็นอันตรายได้ และการที่ทำให้ผู้ติดยาต้องทรมานขณะถอนพิษยา ทำให้ผู้ที่มีจิตใจไม่เข้มแข็งพอ เกิดความขยาดไม่กล้าเข้ารับการบำบัดรักษา

2.5 การฝังเข็ม เริ่มใช้ในประเทศจีน โดยใช้เครื่องมือคือเข็มรูปร่างเรียวยาวขนาดต่าง ๆ กัน ต่อต้านหนึ่งกับสายไฟฟ้า และฝังเข็มที่บริเวณตึงหูทั้ง 2 ข้าง ปล่อยกระแสไฟฟ้าในปริมาณหนึ่ง จะทำให้เกิดอาการวังงวม ซึ่งจะระงับอาการกระวนกระวายจากความตึงเครียด วิถีนี้ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญและเครื่องมือโดยเฉพาะจึงยังไม่เป็นที่แพร่หลาย

3. ขั้นตอนการฟื้นฟูสมรรถภาพ การรักษาขั้นฟื้นฟูสมรรถภาพเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะจะเป็นการแก้ไขนิสัยการใช้ยาเสพติด และเป็นการแก้ไขความผิดปกติทางจิตใจหรือสิ่งแวดล้อม อันเป็นปัญหาซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้ติดยาเสพติดไม่สามารถเลิกใช้ยาเสพติดโดยเด็ดขาด วิธีการที่ใช้เพื่อแก้ไขและฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ติดยาเสพติดสามารถแบ่งได้ดังนี้ คือ

3.1 การทำจิตบำบัด (Psycho Therapy) ซึ่งมีทั้งแบบรายบุคคลและแบบกลุ่มจิตบำบัด คือ การรักษาชนิดหนึ่งโดยวิธีทางจิตใจ (ไม่รวมวิธีอื่น เช่น การใช้ยา การทำให้ช็อกไฟฟ้า การผ่าตัดสมอง เป็นต้น) สำหรับผู้ป่วยที่มีปัญหาทางอารมณ์หรือจิตใจ โดยที่ผู้เข้ารักษาได้รับการฝึกอบรมมาโดยเฉพาะและมีวัตถุประสงค์ 1) ทำให้ผู้ป่วยหายจากอาการป่วย ดัดแปลงแก้ไขหรือลดอาการป่วยลงหรือทำให้อาการที่ป่วยทรุดตัวช้าลงกว่าเดิม 2) ช่วยลดหรือปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่ดีของผู้ป่วย 3) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาและเจริญเติบโตของบุคลิกภาพผู้ป่วยในลักษณะที่ก่อประโยชน์ยิ่งขึ้น การทำจิตบำบัดแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ

3.1.1 จิตบำบัดขั้นต้น (Supportive Psychotherapy)

3.1.2 จิตบำบัดชั้นกลาง (Supportive Relationship Psychotherapy)

3.1.3 จิตบำบัดขั้นสูง (Insight Psychotherapy)

การฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการทำจิตบำบัด สามารถกระทำได้ทั้ง 3 ระดับ แต่ที่ใช้กันมากที่สุด คือ จิตบำบัดขั้นต้นซึ่งผู้ทำไม่จำเป็นต้องเป็นจิตแพทย์ อาจเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ พยาบาลจิตเวช หรือผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ก็ได้ วิธีการในระดับนี้อาศัยศรัทธาบุคลิกภาพ ความมีชื่อเสียงของผู้รักษา รวมทั้งศิลปะในการจูงใจคน วิธีที่สามารถนำมาใช้กับผู้ติดยาเสพติดได้ ได้แก่

1) การใช้ความร้อนหรือน้ำเย็นรักษา (Hydrotherapy as Psychotherapy) ส่วนมากใช้การอาบน้ำหรืออบไอน้ำ ซึ่งมีผล 2 ประการคือ ผลต่อร่างกาย ช่วยการไหลเวียนของโลหิตทำให้เกิดความสบาย ลดความตึงเครียด ผ่อนคลายอารมณ์ ทำให้อ่อนหล้าสบายขึ้น ผลต่อจิตใจ ช่วยทำให้ผู้ติดยาเสพติดคลายความวิตกกังวลและความซึมเศร้าได้

2) การอาชีพบำบัด (Occupational Therapy) การรักษาตัวเป็นเวลานาน ๆ อาจก่อให้เกิดอาการวิตกกังวลและซึมเศร้าร่วมด้วย การจัดโปรแกรมอาชีพบำบัดโดยการพิจารณาว่าผู้รักษาแต่ละคน ควรจะใช้โปรแกรมชนิดไหนจะก่อให้เกิดประโยชน์ คือ ทำให้ผู้รับการรักษาเกิดความเพลิดเพลิน ไม่หมกมุ่นแต่เรื่องของตนเอง หรือใช้แต่จินตนาการอย่างเดียว สัมผัสความวิตกกังวลและลดความตึงเครียดลงไปได้ นอกจากนี้การให้อาชีพบำบัดยังทำให้ผู้รับการรักษา มีความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำงานในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้เขารู้สึกสบายใจ และมีความภูมิใจในตนเองมากขึ้น

3) การใช้กิจกรรมบันเทิง (Diversion and Entertainment) โปรแกรมที่จัดให้ ได้แก่ การมีงานเลี้ยงสังสรรค์ เล่นกีฬา ฟังดนตรี ดูภาพยนตร์ ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ จะทำให้ผู้รับการรักษา มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และหันเหความสนใจที่เคยหมกมุ่นกับปัญหาของตนเอง

4) การจัดหาหรือแนะนำงานอดิเรก (Development of Hobbies) การแนะนำให้ผู้รับการรักษา มีงานอดิเรกทำที่เหมาะสมกับแต่ละคน และตรงตามความสนใจ จะช่วยให้ผู้รับการรักษา มีความสุข และรู้จักใช้เวลาว่างในทางที่เป็นประโยชน์ เพราะงานอดิเรกมีคุณค่าทางจิตใจ โดยการเป็นสิ่งทดแทนความรู้สึกที่ไม่ดีต่าง ๆ

3.2 การใช้ชุมชนบำบัด การฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายและจิตใจ

ในระยะแรกควรแยกผู้ที่ติดยาเสพติด ซึ่งได้รับการถอนพิษยาแล้วให้ออกจากสิ่งแวดล้อมเดิม คือ ควรให้อยู่ในสถานที่เฉพาะ ซึ่งอาจเป็นโรงพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูที่จัดตั้งขึ้น ในปัจจุบันประเทศที่ประสบปัญหา ยาเสพติดส่วนใหญ่ จะจัดตั้งสถานฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดให้โทษโดยเฉพาะ ที่เรียกว่า “ชุมชนบำบัด” (Therapeutic Community) ซึ่งเป็นสถานฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านจิตใจ รักษาาระเบียวินัย แก่สมาชิกอดีตเคยติดยาเสพติด แอลกอฮอล์ และสิ่งเสพติดทั้งหลาย ซึ่งสมาชิกเหล่านั้นจะต้องผ่านการถอนพิษยาเรียบร้อยแล้ว ในการบำบัดรักษาสมานกันนั้น ชุมชนบำบัดจะประกอบด้วยนักจิตวิทยา นักกฎหมาย นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ และผู้ชำนาญการในการฟื้นฟูสมรรถภาพ และบุคคลอื่น ๆ มีความสนใจในด้านชุมชนบำบัด นอกจากนี้ จะมีอดีตผู้ติดยาเสพติด (Ex-Addicts) ร่วมอยู่ในคณะ

ทำงาน ซึ่งจะช่วยในด้านการทำงานประจำวันทั่วไป และการฝึกฝนตนเองของคนไข้โดยอาศัยประสบการณ์ที่เขาได้รับมา

4. ขั้นตอนการติดตามผล การติดตามผลถือเป็นขั้นตอนสุดท้าย และเป็นขั้นตอนที่สำคัญ ที่จะช่วยให้ฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เคยใช้ยาเสพติดให้โทษมาแล้วให้ได้ผล สามารถเลิกใช้ยาเสพติดได้ตลอดไป ผู้ปฏิบัติงานในระยะติดตามผลนี้ จะต้องติดตามพบตัวผู้เคยติดยาเอง ติดต่อบุคคลรอบครัว รวมทั้งดูแล และแนะนำช่วยแก้ไขปัญหากในการดำรงชีวิตประจำวันให้แก่ผู้เคยติดยา สร้างเสริมให้มีความอดทนต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อความเข้ยววน และความเคยชินในการใช้ยาเสพติด เป็นการป้องกันการติดซ้ำ ขณะเดียวกันก็ช่วยแนะนำครอบครัวญาติพี่น้องให้เข้าใจสภาพของผู้เคยติดยา เพื่อให้เข้าใจกันไม่รู้สึกขุดคุดยเอาความหลังมาพูด หรือแสดงความรังเกียจไม่ไว้ใจผู้รักษา ซึ่งจะเป็นการบั่นทอนกำลังใจทำให้กลับไปติดยาซ้ำได้อีก วิธีการติดตามกระทำได้ 2 ทาง คือ

4.1 ทางตรง (Direct Contact) คือ ผู้ติดตามซึ่งอาจเป็นเจ้าของหน้าที่ฝ่ายบำบัดรักษา นักสังคมสงเคราะห์หรืออาสาสมัคร จะพบกับผู้เคยติดยาเสพติดหรือญาติที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดด้วยตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

4.1.1 เยี่ยมบ้าน คือ การออกไปพบผู้เคยติดยาเสพติดที่บ้านเป็นรายบุคคล ซึ่งจะทำให้ได้พบกับครอบครัว ญาติพี่น้องของเขาด้วย การเยี่ยมบ้านจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องที่สุด และเป็นการเยี่ยมบ้านให้กำลังใจหรือช่วยเหลือแนะนำเพื่อแก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยตรง

4.1.2 เยี่ยมที่ทำงาน การไปพบที่ทำงานของผู้เคยติดยาเสพติด ผู้เคยติดยาอาจให้ข้อมูลมากกว่าขณะไปสอบถามที่บ้านซึ่งมีครอบครัวอยู่ด้วย และเป็นโอกาสที่จะได้พบทำความเข้าใจกับนายจ้างหรือหัวหน้างาน ที่จะช่วยให้ข้อมูลและช่วยดูแลแก้ไข ผู้เคยติดยา

4.1.3 นัดพบที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ การนัดผู้เคยติดยาไปพบที่สถานที่ทำงานของเจ้าหน้าที่เป็นการสะดวก และประหยัดเวลาของเจ้าหน้าที่ และเป็นการทดสอบความเอาใจใส่ และความร่วมมือของผู้เคยติดยารวมทั้งญาติต่อการบำบัดรักษา

4.1.4 การนัดพบนอกสถานที่ เช่น สวนสาธารณะ ร้านอาหาร ฯลฯ ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้าให้ชัดเจน วิธีการนี้มีผลให้แง่บรรยากาศการพูดคุยเป็นกันเอง ผู้เคยติดยาจะรู้สึกสบาย ในที่จะพูดมากกว่าเมื่ออยู่ในบ้านหรือสถานที่ทำงาน

การจะเลือกใช้วิธีใดนั้น ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของฝ่ายผู้เคยติดยาเสพติด ความสะดวกของเจ้าหน้าที่ และมีการยืดหยุ่นหรืออาจใช้หลายวิธีก็ได้

4.2 ทางอ้อม (Indirect Contact) เป็นการติดตามโดยมีสื่อกลางซึ่งมีหลายวิธี เช่น

4.2.1 ติดต่อผ่านบุคคลที่สาม ใช้ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ไม่สามารถเดินทางไปพบหรือนัดให้ผู้เคยรักษามาพบได้ บุคคลที่สามต้องเป็นผู้ที่เชื่อถือได้ และเข้าใจงานพอสมควร ได้แก่ นายจ้าง ครู ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน กรรมการชุมชน หรืออาจเป็นญาติพี่น้องของผู้นั่นเอง การติดต่อผ่านบุคคลที่สาม นอกจากจะสอบถามเพื่อให้ได้ข้อมูลแล้ว ควรขอความร่วมมือให้ช่วยแนะนำให้กำลังใจ ตลอดจนช่วยป้องกันผู้เคยติดยาไม่ให้หวนกลับไปติดซ้ำอีก

4.2.2 ติดต่อทางไปรษณีย์ เมื่อผู้รับการรักษาออกจากสถานพยาบาล จะได้รับแบบฟอร์มการติดตามผลการนำกลับไปได้ โดยให้ส่งกลับมาทางไปรษณีย์ตามระยะเวลาที่กำหนด หรือหากมีปัญหาต้องการคำแนะนำช่วยเหลือ ก็เขียนจดหมายปรึกษามายังเจ้าหน้าที่หรือนักสังคมสงเคราะห์ได้ ซึ่งจะมีการตอบกลับไปทางไปรษณีย์เช่นกัน วิธีนี้ไม่ค่อยได้ผล เพราะไม่มีหลักประกันความเชื่อถือในคำตอบ ไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และมักไม่ค่อยได้รับการตอบแบบฟอร์มกลับมา เนื่องจากถูกละเลยหรือถ้าหากผู้นั้นอ่าน เขียนหนังสือไม่ได้ก็จะใช้วิธีการนี้ไม่ได้ผล

4.2.3 ติดต่อทางโทรศัพท์ วิธีนี้ใช้ได้เฉพาะกับผู้ที่มีโทรศัพท์ประจำบ้านหรือสถานที่ทำงานเท่านั้น มักใช้ในการติดต่อขออนุญาตหรือผลัดเลื่อนกำหนดการสอบถามข้อมูลทางโทรศัพท์สามารถสอบถามได้คร่าว ๆ ซึ่งควรมีการนัดพบสอบถามโดยตรงอีกครั้งหนึ่ง การติดตามผู้เคยติดยาเสพติดและญาตินี้ ควรกระทำเป็นระยะต่อเนื่องกันภายในเวลาที่เหมาะสม เช่น ทุก 1, 2, 3 หรือ 6 เดือนต่อครั้ง และต่อไปอาจเป็นทุกครึ่งปี หรือหนึ่งปี ภายใน 2-5 ปี กำหนดเวลาในการติดตามสามารถยืดหยุ่นได้ แต่ควรนานพอที่จะยืนยันได้ว่า ผู้เคยติดยาเสพติดมีจิตใจเข้มแข็งพอที่จะดำเนินชีวิตโดยไม่ต้องพึ่งพายาเสพติดให้โทษ และไม่ต้องพึ่งหรือยึดเหนี่ยวเจ้าหน้าที่ผู้ทำการติดตามดูแลแล้ว

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 (สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2563, หน้า 1-28)

แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 เป็นแผนระดับที่ 3 ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2560 เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศในห้วงปี พ.ศ. 2563-2565 สอดคล้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านความมั่นคง แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบาย และแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ โดยเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2562 เรื่อง แนวทางการจัดทำงบประมาณรายจ่ายบูรณาการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ซึ่งกำหนดให้แผนงานบูรณาการ เป็นการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) แผนการปฏิรูปประเทศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศไทย 4.0 แผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายรัฐบาลในประเด็น/เรื่อง (Agenda) หรือการพัฒนาในระดับพื้นที่ (Area) และเป็นการดำเนินการรองรับนโยบาย/เรื่องที่รัฐบาลจำเป็นต้องมีการวางแผนและบริหารจัดการในภาพรวมของทั้งประเทศ ร่วมกัน โดยอาศัยโครงสร้างแผนงานบูรณาการ ซึ่งจะมีหน่วยรับงบประมาณ ตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไปซึ่งไม่อยู่ในกระทรวงเดียวกัน ร่วมกันรับผิดชอบดำเนินการ เพื่อเชื่อมโยงการดำเนินการในแต่ละเป้าหมายของแผนงานบูรณาการอย่างเป็นระบบ

โครงสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติด ประกอบด้วย 5 มาตรการ 9 แนวทาง 26 แผนงาน 71 โครงการสำคัญ จำแนกได้ดังนี้

1. มาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย 1 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 ความร่วมมือระหว่างประเทศเชิงรุก

การพัฒนาและขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือระหว่างประเทศ ให้เกิดผลสำเร็จในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร การปฏิบัติการสนับสนุนซึ่งกันและกัน การบริหารจัดการชายแดน และการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

2. มาตรการการปราบปรามและบังคับใช้กฎหมาย ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 2 การสกัดกั้นยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์

การดำเนินการยับยั้งการลำเลียงยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ ให้เล็ดลอดเข้าสู่แหล่งแพร่ระบาดหรือแหล่งผลิตได้น้อยที่สุด โดยการวางมาตรการสกัดกั้นอย่างเป็นระบบ ให้เชื่อมโยงครอบคลุมทั้งพื้นที่ชายแดนพื้นที่พักคอย พื้นที่ตอนใน ตลอดจนระบบขนส่งและระบบคมนาคมทุกประเภท รวมทั้งประยุกต์ใช้เทคโนโลยีการสกัดกั้นให้เกิดประโยชน์สูงสุด ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

แนวทางที่ 3 การปราบปรามกลุ่มการค้ายาเสพติด

การทำลายหรือลดทอนศักยภาพโครงสร้างการค้ายาเสพติดทุกระดับ โดยให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ใช้ประโยชน์ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งได้จากการบูรณาการ การข่าว การสืบสวนทางเทคโนโลยี การสืบสวนทางไซเบอร์และการสืบสวนทางการเงิน เพื่อขยายผลการสืบสวนให้สามารถเชื่อมโยงโครงสร้างการค้า เครือข่ายนักค้า และสามารถวิเคราะห์ให้เห็นช่องทางการจัดการต่อขบวนการค้ายาเสพติด

3. มาตรการการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้าน/ชุมชนตามแนว

ชายแดนและการพัฒนาทางเลือกการลดเหตุปัจจัยของโครงสร้างอิทธิพล และขบวนการค้ายาเสพติดบริเวณชายแดน โดยใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาแบบองค์รวม ตามหลักการพัฒนาทางเลือก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลักความมีส่วนร่วมของพื้นที่ รวมทั้งผสมผสานกับมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ให้เกิดรูปแบบการทำงานอย่างยั่งยืนด้วยกลไกชุมชนร่วมกับหน่วยราชการในพื้นที่ ตลอดจนสามารถประยุกต์การดำเนินงานขยายผลสู่หมู่บ้าน/ชุมชนของพื้นที่ตอนใน

แนวทางที่ 5 การป้องกันยาเสพติดในแต่ละกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม เป็นรูปธรรม

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมายให้สอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยและวิถีชีวิตโดยเน้นการเสริมสร้างองค์ประกอบสำคัญของภูมิคุ้มกัน ได้แก่ ทักษะสมอง ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ทักษะคิดเชิงบวกและทักษะในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการสร้างกระแสสังคมให้ตระหนักและมีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด ในกลุ่มเป้าหมาย

แนวทางที่ 6 การปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

การจัดการพื้นที่ให้มีศักยภาพในการลดอุปสงค์ยาเสพติด ทั้งในด้านการขจัดปัจจัยลบ และด้านการเพิ่มปัจจัยบวก โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การส่งเสริมกิจกรรมเชิงบวก การจัดระเบียบสังคม และการเสริมสร้างพื้นที่ปลอดภัย ซึ่งเน้นความมีส่วนร่วมของกลไกในพื้นที่ให้มีระบบดูแลช่วยเหลือและเฝ้าระวังปัญหาอย่างต่อเนื่อง

4. มาตรการการบำบัดรักษายาเสพติด ประกอบด้วย 1 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 7 การดูแลผู้ใช้ ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด ให้เข้าถึงการบำบัดรักษา และการลดอันตรายหรือผลกระทบจากยาเสพติด

การดำเนินกระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทและระดับความรุนแรงของผู้ป่วยยาเสพติดแต่ละราย โดยสร้างแรงจูงใจให้ผู้ป่วยเกิดความสมัครใจเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษาฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพและสนับสนุนส่งเสริมให้ครอบครัว ชุมชน สถานศึกษา สถานประกอบการ อาสาสมัครสาธารณสุข มีบทบาทหลักร่วมกับสถานพยาบาล สถานบำบัดในการดูแลรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วย โดยยึดมิติในการดูแลสุขภาพแบบรอบด้านของผู้ป่วยเป็นสำคัญ พร้อมบูรณาการร่วมกันในการดูแลสนับสนุนช่วยเหลือทางสังคม เพื่อให้ผู้ป่วยยาเสพติดสามารถปรับตัวและกลับไปอยู่ร่วมกับสังคมได้เป็นปกติสุข พัฒนาศักยภาพของสถานบำบัดรักษาฟื้นฟูทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ให้มีขีดความสามารถในการรองรับดูแลผู้ป่วยได้อย่างทั่วถึงใกล้ชิด และมีศักยภาพในการบูรณาการร่วมกับภาคีเครือข่ายอื่น เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลบำบัดรักษา และฟื้นฟูร่างกายและจิตใจอย่างรอบด้านรวมถึงการติดตามดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ช่วยลดผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

5. มาตรการการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ ประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 8 กิจการพิเศษ

การดำเนินการตามแผนการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่พิเศษ การดำเนินการตามแนวนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล อาทิ การพัฒนาการควบคุมและใช้ประโยชน์จากสวนต่าง ๆ ของพืชเสพติดแต่ละชนิดให้เกิดประโยชน์สูงสุดภายใต้กฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนางานตามแนวทางหรือมาตรการในรูปแบบใหม่ ๆ ประกอบด้วย การลดทอนความเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) และการทำให้ถูกต้องตามกฎหมาย (Legalization) ซึ่งล้วนเป็นงานขับเคลื่อนที่ต้องอาศัยการบูรณาการ

งานในแต่ละมิติ ทั้งด้านการป้องกัน การปราบปรามการบำบัดรักษา และการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ รวมถึงยังต้องอาศัยการขับเคลื่อนในเชิงนโยบายให้เกิดความสมดุลและเหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย

แนวทางที่ 9 การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ

การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นระบบ มีการประสานสอดคล้องระหว่างภาครัฐภาคเอกชน ภาคประชาชน ให้เกิดพลังและเอกภาพในการดำเนินงาน โดยบูรณาการแผนงบประมาณมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ จัดกลไกขับเคลื่อนแบบบูรณาการ ทั้งในเชิงพื้นที่และในเชิงมาตรการ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประมวลข้อมูลการรายงานการกำกับติดตามประเมินผลที่เป็นมาตรฐานให้ทุกหน่วยงานใช้ประโยชน์ร่วมกัน ใช้งานวิจัยวิชาการสนับสนุนการอธิบายสภาพปัญหาและกำหนดนโยบาย สร้างการรับรู้ให้หน่วยงานภาคีและประชาชนเกิดความเข้าใจตรงกันและเกิดการร่วมมืออย่างใกล้ชิด ปฏิบัติการข้อมูลข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์/และตรงจุด ใช้ตำบลเป็นศูนย์กลางการแก้ไขปัญหาระดับพื้นที่ โดยส่งเสริมให้เป็นกลไกเชื่อมต่อการทำงานระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนในแต่ละพื้นที่ มีการวิเคราะห์ปัญหาแบบองค์รวมแก้ไขปัญหาลดตรงความต้องการ บูรณาการทุกภาคส่วน และยึดหลักการพึ่งพาตนเอง

สรุป จากการศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร หมายถึง การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่บรรลುವัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ตามนโยบายหรือแผนงานของรัฐบาลที่มอบหมายให้ดำเนินการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในเขตพื้นที่หมู่บ้านที่ตนเองรับผิดชอบ ตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยในการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้เป็นการศึกษาตามแนวทางการแก้ไขปัญหายาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 (2563, หน้า 1-28) ยกเว้นมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

1. การป้องกัน หมายถึง มาตรการที่ใช้สำหรับผู้ที่อาจจะยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น การเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจากจังหวัด/อำเภอ การฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ยาเสพติด การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบผู้ที่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น

2. การบำบัดรักษา หมายถึง มาตรการการช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติด เช่น การติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟู การปลูกจิตสำนึกคนในหมู่บ้านเพื่อให้อภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี การส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน เป็นต้น

3. การปราบปราม หมายถึง มาตรการการยับยั้งและการลงโทษผู้ค้ายาเสพติด เช่น การแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ การให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด การแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

4. การบูรณาการ หมายถึง มาตรการหลายหน่วยงานร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด เช่น มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกับหน่วยงานอื่น ร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานงานกับหน่วยงานราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในหมู่บ้าน เป็นต้น

แนวคิดเกี่ยวกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน

สถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จึงถือได้ว่า เป็นสถาบันที่อยู่คู่กับตำบล หมู่บ้าน มาโดยตลอด เป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือทางราชการในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุข ให้แก่ประชาชนในตำบล หมู่บ้าน และเป็นผู้แทนประชาชนในตำบลหมู่บ้านในการติดต่อกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาคราชการ และภาคเอกชน ถึงแม้สภาพสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ภารกิจบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านเพิ่มมากขึ้นก็ตาม

1. บทบาทและอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ และตามกฎหมายอื่นที่ระบุอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านไว้ พบว่ามีมากมาย ทั้งในฐานะนักปกครองที่มีหน้าที่บำบัดทุกข์ บำรุงสุขต่อประชาชน และในฐานะนักพัฒนาเพื่อสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ชุมชนและท้องถิ่น หน้าที่ดังกล่าวจะเห็นได้จากภารกิจในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และสร้างความปลอดภัยให้แก่ประชาชนในพื้นที่ในยามเกิดวิกฤติการณ์ต่าง ๆ อันเป็นหน้าที่ที่มีมาตั้งแต่เดิมเมื่อปีพุทธศักราช 2457 เป็นต้นมา แต่อย่างไรก็ตามเหตุการณ์

บ้านเมืองได้เปลี่ยนแปลงไป บทบาทหน้าที่บางอย่างได้ลดลงไปโดยมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเข้ามาดูแลแทนที่ แต่ขณะเดียวกันก็มีบทบาทใหม่เพิ่มขึ้น เช่น ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นับได้ว่าผู้นำโดยธรรมชาติ เป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทอันสำคัญยิ่งทั้งในปัจจุบันและอนาคต ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงาน ทั้งภาครัฐและประชาชนในวิถีทางที่จะนำไปสู่การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันเป็นแม่บทแบบการปกครองที่ประเทศของเราใช้อยู่ในปัจจุบัน (เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม, 2535, หน้า 3)

จากการพิจารณาพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเห็นได้ว่ามีเจตนารมณ์ เพื่อให้มีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่คอยตรวจตราความทุกข์สุขของราษฎรตามพื้นบ้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นกำลังสำคัญอย่างหนึ่งในการปกครองบ้านเมือง นอกจากนั้นก็เพื่อรักษาพระราชอำนาจตามกำหนดกฎหมายให้ประชาชนพึงปฏิบัติตามด้วยความเรียบร้อยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ร.ศ. 116 ประกาศใช้มาประมาณ 17 ปี ก็ได้มีการปรับปรุงใหม่ และได้ตราพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 ขึ้นใช้บังคับแทนและเป็นหลักของการปกครองท้องที่ในประเทศไทยมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

2. อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457

ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านไว้ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร ดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ปกครองราษฎรที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน

(มาตรา 10)

2. ผู้ใหญ่บ้านเป็นหัวหน้าของราษฎรในหมู่บ้านของตนมีอำนาจ

และหน้าที่ในการปกครอง และรักษาความสงบเรียบร้อยของราษฎร กล่าวคือ (มาตรา 27)

3. รักษาความสงบและความสุขสำราญช่วยป้องกันความทุกข์ภัย

ของลูกบ้านตามสมควรและที่สามารถจะทำได้การที่กล่าวนี้ ถ้าสมควรจะต้องปรึกษาหารือและช่วยกันกับเพื่อนผู้ใหญ่อีกดีกับกำนันนายตำบลก็ก็เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะต้องปฏิบัติให้สมควรแก่การที่จะรักษาประโยชน์และความสุขของลูกบ้าน ซึ่งได้มอบไว้ให้

เป็นธุระในพระราชบัญญัตินี้

4. ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของราชการ กระทำตนให้เป็นตัวอย่างแก่ราษฎรตามที่ทางราชการได้แนะนำบรรดาการที่จะตรวจตรารักษาความปกติเรียบร้อยในตำบลคือการที่จะว่ากล่าวราษฎรในตำบลนั้น ให้ประพฤติตนตามพระราชกำหนด กฎหมายก็ดีหรือการที่จะป้องกันภัยอันตรายและรักษาความสุจริตสำราญของราษฎรในตำบลนั้นก็ดีหรือการที่จะรับกิจสุจริตของราษฎรในตำบลนั้นร้องเรียนต่อผู้ว่าราชการเมือง กรมการอำเภอและจะรับข้อราชการมาประกาศแก่ราษฎรในตำบลนั้น ๆ ก็ดีหรือที่จะจัดการตามพระราชกำหนด เช่น การตรวจแนะนำเก็บภาษีอากรในตำบลนั้นก็ดี การตั้งนี้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่ทั้งปวงในตำบลนั้น และแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่ (มาตรา 34)

นอกจากอำนาจหน้าที่ที่กล่าว โดยเฉพาะให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน กำนันมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้านด้วย (มาตรา 34 ทวิ)

2.2 ด้านการที่เกี่ยวข้องกับความอาญา

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ได้กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่ในการเกี่ยวข้องกับความอาญา ดังต่อไปนี้ (มาตรา 28)

1. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตนต้องแจ้งความต่อกำนัน นายตำบลให้ทราบ
2. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำผิดกฎหมายเกิดขึ้นหรือสงสัยว่าได้เกิดขึ้นในหมู่บ้านที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อผู้ใหญ่บ้านนั้นให้ทราบ
3. เมื่อตรวจพบของกลางที่ผู้กระทำผิดกฎหมายมีอยู่ก็ดี หรือสิ่งของที่สงสัยว่าได้มาจากการกระทำผิดกฎหมายหรือเป็นสิ่งของสำหรับใช้ในการกระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับสิ่งของนั้นไว้และรีบนำส่งต่อกำนันนายตำบล
4. เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำผิดก็ดี หรือมีเหตุสมควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำผิดกฎหมายก็ดี ให้จับตัวผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งกำนันนายตำบล
5. ถ้ามีหมายหรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการ ให้จับผู้ใดในหมู่บ้านนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะจับผู้นั้น และรีบส่งต่อกำนันหรือกรมการอำเภอตามสมควร
6. เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้นหรือยึดผู้ใหญ่บ้านต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย

กำหนดมีหน้าที่และอำนาจในการที่เกี่ยวข้องด้วยตามอาญา ดังนี้ (มาตรา 35)

1. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าจะได้เกิดขึ้นในตำบลของตนต้องแจ้งความต่อกรรมการอำเภอให้ทราบ
2. เมื่อทราบข่าวว่ามีการกระทำความผิดกฎหมายเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าจะได้เกิดขึ้นในตำบลที่ใกล้เคียงต้องแจ้งความต่อกำนัน นายตำบลนั้นให้ทราบ
3. เมื่อปรากฏว่าผู้ใดกำลังกระทำความผิดกฎหมายก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าเป็นผู้ที่ได้กระทำความผิดกฎหมายก็ดี ให้จับผู้นั้นไว้ และรีบนำส่งต่อกรรมการอำเภอ
4. ถ้ามีหมาย หรือมีคำสั่งตามหน้าที่ราชการให้จับผู้ใดในตำบลนั้น เป็นหน้าที่ของกำนันที่จะจับผู้นั้น แล้วรีบส่งกรรมการอำเภอตามสมควร
5. เมื่อเจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ออกหมายสั่งให้ค้น หรือให้ยึด กำนัน ต้องจัดการให้เป็นไปตามกฎหมาย
6. ถ้ามีผู้มาขออายัดตัวคนหรือสิ่งของก็ดี หรือผู้ต้องโจรกรรมจะทำการหมายตราลिनหรือมีผู้จะมาขอทำการชั้นสูตรบาดแผลก็ดี ทั้งนี้ให้กำนันสืบสวนฟังข้อความ แล้วรีบนำตัวผู้ขอส่งต่อกรรมการอำเภอตามสมควร

2.3 ด้านงานทะเบียน

ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่ได้กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนดังต่อไปนี้

1. เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านที่จะทำบัญชีสำมะโนครัวในหมู่บ้าน และคอยแก้ไขบัญชีนั้นให้ถูกต้องเสมอ (มาตรา 27 ข้อ 4)
2. ถ้ามีคนจรแปลกหน้านอกสำมะโนครัวหมู่บ้านนั้นเข้ามาอาศัย เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องไต่ถาม ให้รู้จักตัวและรู้เหตุการณ์ที่มาอาศัย ถ้าเห็นว่า ไม่ได้มาโดยสุจริต ให้เอาตัวผู้นั้นส่งกำนันนายตำบลของตน (มาตรา 27 ข้อ 6)
3. ให้กำนันดูแลคนเดินทาง ซึ่งไม่มีเหตุควรสงสัยว่าจะเป็นผู้ร้ายให้ได้มีที่พักตามสมควร (มาตรา 38)
4. ถ้าผู้เดินทางด้วยราชการจะต้องการคนนำทางหรือขาดแคลนพาหนะเสบียงอาหารในระหว่างทางและจะต้องขอต่อกำนันให้ช่วยสงเคราะห์ กำนันต้องช่วยจัดหาให้ตามที่ทำได้ถ้าหากว่าการช่วยเหลือจะต้องออกราคาจ้างเพียงใดให้กำนันเรียกเอาแก่ผู้เดินทางนั้น (มาตรา 38)

5. กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ต้องรักษาบัญชีสำมะโนครัวและทะเบียนบัญชีของรัฐบาลในตำบลนั้นและคอยแก้ไขเพิ่มเติมให้ถูกต้องตรงตามบัญชีของผู้ใหญ่บ้าน (มาตรา 41)

6. เมื่อผู้ใหญ่บ้านนำคนจรแปลกหน้าออกจากสำมะโนครัวตำบลมาส่ง กำหนดตามความในมาตรา 27 ข้อ 6 ให้กำหนดปรึกษาหารือกับผู้ใหญ่บ้านเมื่อเห็นสมควรจะขับไล่ผู้นั้นออกไปเสียจากท้องที่ตำบลนั้นก็ได้ (มาตรา 53)

ในการที่จัดสำรวจสำมะโนครัวและจดทะเบียนบัญชีต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในราชการเช่น การที่จะสำรวจสำมะโนครัวและทำบัญชีไร่นาและสิ่งของ ต้องพิศุภภาณีอาคารในตำบลนั้น กำหนดจะเรียกผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงประชุมกันตรวจทำบัญชีให้ถูกต้องและลงชื่อพร้อมกันเป็นพยานในบัญชีที่จะยื่นต่อเจ้าพนักงานก็ได้ (มาตรา 57)

2.4 ด้านการพัฒนาตำบลและส่งเสริมอาชีพของราษฎร

ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ นายอำเภอและกำนันมีหน้าที่ดูแลรักษาสิ่งซึ่งเป็นสาธารณประโยชน์ของแผ่นดิน ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีส่วนช่วยเหลืออำเภอและกำนันในการดำเนินการ ดังนี้

1. ชี้แจงให้ประชาชนเห็นความสำคัญของที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันซึ่งในอนาคตเมื่อบ้านเมืองเจริญขึ้นจำนวนของประชาชนก็จะเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับเมื่อถึงเวลานั้นแล้วจะไม่มีที่ดินสาธารณประโยชน์สำหรับให้สาธารณชนใช้ร่วมกัน

2. ตรวจสอบที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันจากทะเบียนเดิมให้เป็นปัจจุบันกำหนดท้องที่เป็นคณะกรรมการที่อำเภอแต่งตั้งร่วมกับปลัดอำเภอที่ดินอำเภอ และป่าไม้อำเภอดำเนินการสอบสวน ตรวจสอบทะเบียนที่ดินสาธารณประโยชน์

3. ทำการพัฒนาที่ดินสาธารณประโยชน์โดยประสานงานกับอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือจากข้าราชการ พ่อค้า ประชาชนและมวลชนในท้องที่ ชุติคุณ ทำถนนปลูกต้นไม้โดยรอบที่ดินสาธารณประโยชน์ อาจจะจัดทำในรูปโครงการที่มีงบประมาณของทางราชการสนับสนุนอยู่แล้ว หรือการพัฒนาท้องถิ่นในโอกาสอันควร เช่น วันเฉลิมพระชนมพรรษา วันฉัตรมงคล วันจักรี เป็นต้น หรืออื่น ๆ

4. เสนอให้อำเภอพิจารณาในการใช้ที่ดินสาธารณประโยชน์ เพราะอำเภออาจนำที่ดินสาธารณประโยชน์ไปใช้เป็นสนามกีฬาหรือสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

หรืออาจนำไปใช้เป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจแก่ส่วนรวม เช่น ใช้เป็นแปลงทดสอบปลูกพืชชนิดต่าง ๆ ใช้เป็นสถานที่กลางสำหรับนำสินค้าไปจำหน่ายใช้เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ หรือใช้บางส่วนเป็นแหล่งสาธารณะประจำตำบลหมู่บ้าน เป็นต้น

5. ช่วยเหลืออำเภอตรวจตราดูแลมิให้บุคคลหรือหน่วยราชการใดเข้าไปใช้ที่ดินสาธารณะประโยชน์ ก่อนที่จะได้รับอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทย กรณีมีผู้บุกรุกครอบครองทำประโยชน์มิชอบในที่ดินดังกล่าว ให้รายงานอำเภอทราบ เพื่อรีบดำเนินการแก้ไขทันทีก่อนที่ปัญหาจะเพิ่มมากขึ้น

นอกจากนี้กฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ยังกำหนดให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับกิจการสาธารณะประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ตีชิงก็ตี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่ง ในหมู่บ้านของตนหรือในหมู่บ้านใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยได้เป็นหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านจะต้องเรียกลูกบ้านของตนออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายเอาของกลางคืนหรือดับไฟ หรือช่วยอย่างอื่นที่สมควรโดยเต็มกำลัง

2. ผู้ใหญ่บ้านเห็นลูกบ้านของตนคนใดแสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพ และไม่สามารถจะชี้แจงให้เห็นความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ดี ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจที่จะเรียกลูกบ้านคนนั้นมาไต่ถาม และว่ากล่าวสั่งสอน ถ้าไม่ฟังให้เอาตัวส่งกำนันจัดการตามความ ในมาตรา 52 แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (มาตรา 27 ข้อ 8)

3. ถ้าเกิดเหตุจลาจลก็ดี ฆ่ากันตายก็ดี ชิงทรัพย์ก็ดี ปล้นทรัพย์ก็ดี ไฟไหม้ก็ดี หรือเหตุร้ายสำคัญอย่างใดอย่างหนึ่งในตำบลของตน หรือในตำบลที่ใกล้เคียงอันสมควรจะช่วยได้ก็ดี หรือมีผู้ร้ายแต่ที่อื่น ๆ มาฆ่าลุมในตำบลก็ดี หรือมีเหตุควรสงสัยว่าลูกบ้านคนในตำบลนั้นบางคนจะเกี่ยวข้องกับโจรผู้ร้ายก็ดี เป็นหน้าที่ของกำนันจะต้องเรียกผู้ใหญ่บ้านและลูกบ้านในตำบลออกช่วยต่อสู้ติดตามจับผู้ร้ายหรือติดตามเอาของกลางคืนหรือดับไฟหรือช่วยอย่างอื่นตามสมควรแก่การโดยเต็มกำลัง (มาตรา 37)

4. กำนันต้องตรวจจับการสิ่งซึ่งเป็นสาธารณะประโยชน์อันอยู่ในตำบลนั้น เช่น สระน้ำ ศาลาอาศัย ที่เลี้ยงปศุสัตว์ เป็นต้น (มาตรา 40)

5. กำนันกระทำการตามหน้าที่จะเรียกผู้ใดมาหาหรือให้ช่วยก็ได้ (มาตรา 43) ถ้ามีเหตุสงสัยว่าผู้ใดในตำบลนั้น แสดงความอาฆาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือเป็นคนจรจัดไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพและไม่สามารถชี้แจงความบริสุทธิ์ของตนได้ก็ให้กำนัน

เรียกประชุมผู้ใหญ่บ้านสืบสวนถ้ามีหลักฐานควรเชื่อว่าเป็นความจริงก็ให้เอาตัวผู้นั้นส่ง
กรมการอำเภอไปฟ้องร้องเอาโทษตามมาตรา 30 แห่งประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 52)

6. ถ้าลูกบ้านผู้ใดไปตั้งกระท่อมหรือโรงเรือนอยู่ในที่เปลี่ยนในตำบลนั้น
ซึ่งนากลัวจะเป็นอันตรายด้วยโจรผู้ร้าย หรือนำสงสัยว่าจะเป็นสำนักโจรผู้ร้ายอย่างนี้
ให้กำนันกับผู้ใหญ่บ้านในตำบลนั้นประชุมปรึกษากันดู เมื่อเห็นเป็นการสมควรแล้วจะบังคับ
ให้ลูกบ้านคนนั้นย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านราษฎรก็ได้ และให้นำความแจ้งต่อกรมการอำเภอด้วย
(มาตรา 54)

7. ในวันเวลาใดจะมีอันตรายแก่การทำมาหากินของลูกบ้านในตำบลนั้น
เช่นมีโรคภัยไข้เจ็บติดต่อกเกิดขึ้นหรือมีน้ำมากหรือมีน้ำน้อยเกินไป เป็นต้น ให้กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลปรึกษาหารือกันในการที่จะป้องกันแก้ไขเยียวยา
ภัยอันตรายด้วยการแนะนำลูกบ้านให้ทำอย่างใดหรือลงแรงช่วยกันได้ประการใด กำนัน
มีอำนาจที่จะบังคับการนั้นได้ ถ้าเห็นเป็นการเหลือกำลังให้ร้องเรียนต่อกรมการอำเภอ
และผู้ว่าราชการเมืองขอคำสั่งรัฐบาลช่วย (มาตรา 56)

8. ในเวลาใดมีการนัดชดถุกษ์ หรือเป็นการประชุมการใหญ่ในตำบลนั้น
กำนันจะเรียกผู้ใหญ่บ้านและแพทย์ประจำตำบลพร้อมกัน มาช่วยพิทักษ์รักษาความสงบ
เรียบร้อยในที่อันนั้น ถ้าแลเป็นการจำเป็นแล้วจะขอแรงราษฎรมาช่วยก็ได้ (มาตรา 60)

2.5 อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามกฎหมายอื่น ๆ

2.5.1 ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย

(1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (แก้ไขเพิ่มเติม
ถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2542)

(1.1) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2486

(1.2) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 3)

พ.ศ. 2489

(1.3) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2510

(1.4) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 5)

พ.ศ. 2516

(1.5) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 6)

พ.ศ. 2525

(1.6) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 7)

พ.ศ. 2552

(1.7) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 8)

พ.ศ. 2532

(1.8) พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 9)

พ.ศ. 2535

(2) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการปฏิบัติงานประณีประนอม
ข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน พ.ศ. 2530 กำหนดผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่ในการ
ประณีประนอมข้อพิพาทของคณะกรรมการหมู่บ้าน

(3) ประมวลกฎหมายอาญา และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความอาญากำหนดผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจและหน้าที่ในการรักษา
ความสงบเรียบร้อยของราษฎรภายในพื้นที่ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พ.ศ. 2457 มีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ได้ ตาม
ป.วิ.อาญา มาตรา 2 (10) และ (16) กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง มีอำนาจ
และหน้าที่ในการจับกุมผู้กระทำความผิดอาญา โดยไม่มีหมายจับได้ในกรณี

(3.1) กระทำผิดซึ่งหน้า

(3.2) มีพฤติการณ์อันควรสงสัย

(3.3) มีเหตุอันควรสงสัย

(3.4) เมื่อมีผู้ขอให้จับตาม ป.วิ.อาญา มาตรา 78

2.5.2 งานที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจในพื้นที่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521
กำหนดผู้ใหญ่บ้านจึงยังคงมีอำนาจหน้าที่ตาม พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่
พ.ศ. 2457

(2) พระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล
พ.ศ. 2537 กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีอำนาจหน้าที่เช่นเดิมในพื้นที่ ตำบล หมู่บ้าน

2.5.3 งานด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ แบ่งออกได้เป็น ด้าน
เกษตรกรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) ประมวลกฎหมายที่ดิน

ผู้ใหญ่บ้านอาจได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลือเจ้าพนักงานที่ดิน ในการรังวัดที่ดิน ออกหนังสือสำคัญ (นส.) หรือโฉนด หรือการแบ่งแยก โอน ซ้ำ ขาย ที่ดิน ซึ่งในการนี้อาจได้รับค่าป่วยการจากทางราชการ (กฎกระทรวงมหาดไทย ฉบับที่ 32 พ.ศ. 2522) ออกตามความให้ใช้ พระราชบัญญัติกฎหมายที่ดิน พ.ศ. 2497 ด้วย ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ปกครองท้องที่ มีหน้าที่ตรวจตราดูแลที่ดินของรัฐ มิให้บุคคลใดกระทำการดังนี้

(1.1) เข้าไปยึดถือ ครอบครองรวมถึงการก่อสร้างหรือเผาป่า

(1.2) ทำลายหรือทำให้ที่ดิน ที่หิน ที่กรวด หรือที่ทราย

เสื่อมสภาพในบริเวณที่ประกาศหวงห้าม

(1.3) ทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดอันเป็นอันตรายแก่ทรัพยากรในที่ดิน

เมื่อพบการกระทำผิดกฎหมายดังกล่าว ให้รายงานอำเภอทราบ

เพื่อทำการจับกุม

(2) พระราชบัญญัติเช่าที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2524

ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่อยู่ในท้องที่ที่มีการเช่าที่ดินเพื่อ

เกษตรกรรม เป็นคณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรมประจำตำบล (คชก.ตำบล)

โดยตำแหน่งมีอำนาจหน้าที่

(2.1) กำหนดอัตราค่าเช่าชั้นสูงของแต่ละท้องที่

(2.2) พิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทเกี่ยวกับการเรียกเก็บค่าเช่า

การชำระค่าเช่า ระยะเวลาของการเช่า ตลอดจนข้อพิพาทอื่น หรือค่าเสียหายจากการเช่า ตามคำขอของผู้เช่าหรือผู้ให้เช่า และมีคำสั่งใด ๆ ให้ผู้เช่า หรือผู้ให้เช่าปฏิบัติหรือมิให้ ปฏิบัติการใด ๆ เพื่อเกิดผลตามคำวินิจฉัย

(2.3) อำนาจหน้าที่ตามที่คณะกรรมการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ประจำจังหวัด (คชก.จังหวัด) มอบหมาย

(2.4) กฎหมายกำหนดให้ คชก. เป็นเจ้าพนักงานตามประมวล

กฎหมายอาญามีอำนาจเรียก ผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจงหรือส่ง เอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำหรือชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการเช่า มาประกอบการพิจารณาได้ นอกจากนี้มีอำนาจเข้าไปในที่ดิน ที่เช่าหรือที่เก็บ ผลผลิตของผู้เช่า ผู้ให้เช่า หรือผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง ในระยะเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นถึง

พระอาทิตย์ตก เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเช่าได้

(3) พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518

การปฏิรูปที่ดินเป็นการปรับปรุงเกี่ยวกับสิทธิและการถือครอง
ในที่ดินเพื่อเกษตรกรรม รวมตลอดถึงการจัดที่อยู่อาศัยในที่ดิน โดยรัฐนำที่ดินของรัฐหรือที่
รัฐซื้อหรือเวนคืนจากเจ้าของที่ดิน ซึ่งมีได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้นด้วยตนเอง หรือมีที่ดินเกิน
สิทธิ เพื่อจัดให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินของตนเอง หรือเกษตรกรที่มีที่ดินไม่เพียงพอแก่การ
ครองชีพ

การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดในเขตปฏิรูปที่ดินให้ตราเป็น
พระราชกฤษฎีกา โดยมีแผนที่แสดงเขตและระบุท้องที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินโดยให้ถือเอา
เขตอำเภอเป็นหลัก ที่ดินที่บุคคลได้รับสิทธิโดยการปฏิรูปที่ดิน จะทำการแบ่งแยกหรือโอน
สิทธิในที่ดินนั้นไปยังผู้อื่นมิได้ เว้นแต่เป็นการตกทอดแก่ทายาทโดยธรรม (ลูก หลาน บิดา
มารดา พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา เป็นต้น) หรือโอนไปยังสถาบันเกษตรกรหรือสำนักงานปฏิรูป
ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อประโยชน์ในการปฏิรูปที่เพื่อการเกษตรกรรม
ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน อาจได้รับมอบหมายจากนายอำเภอ (ซึ่งเป็นอนุกรรมการปฏิรูปที่ดิน
ระดับจังหวัด) ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดิน

(4) พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อการเกษตร พ.ศ. 2552

การจัดรูปที่ดินเป็นการดำเนินงานพัฒนาที่ดินที่ใช้เพื่อเกษตรกรรม
ให้สมบูรณ์ทั่วถึงที่ดินทุกแปลง เพื่อเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนการผลิต โดยทำการรวบรวม
ที่ดินหลายแปลงในบริเวณเดียวกัน เพื่อวางผังจัดรูปที่ดินเสียใหม่ เขตโครงการจัดรูปที่ดิน
ในท้องที่ใดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบ
ธรรมด้วยกฎหมาย และแผนที่แสดงเขตโครงการจัดรูปที่ดิน (เป็นงานในหน้าที่ของกรม
ชลประทาน) นายอำเภอและปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ อำเภอท้องที่ที่มี
การจัดรูปที่ดินเป็นคณะกรรมการจัดรูปที่ดินจังหวัด อาจมอบหมายให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน
เป็นผู้ช่วยเหลือในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดรูปที่ดินได้

(5) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือเกษตรกร
และผู้ยากจน พ.ศ. 2528

ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 222/2526 ลงวันที่ 20 ธันวาคม
2526 แต่งตั้งคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน (กชก.) โดยกำนัน (ตำบลที่ผู้ร้อง

มีภูมิลำเนาหรือที่ดินพิพาทตั้งอยู่) เป็นอนุกรรมการส่วนอำเภอ (อชก. ส่วนอำเภอ) ที่ทำการปกครองอำเภอเป็นเจ้าของเรื่องมีอำนาจหน้าที่พิจารณาช่วยเหลือเกษตรกร และผู้ยากจน ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายเกี่ยวกับหนี้สินที่ดินทำกิน และคดีความต่าง ๆ โดยสำนักงานกลางช่วยเหลือเกษตรกรผู้ยากจน

(6) พระราชบัญญัติการชลประทานราษฎร์ พ.ศ. 2482

การชลประทานราษฎร์ หมายความว่า การชลประทานที่ราษฎรได้ร่วมกันจัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์แก่การเพาะปลูกของราษฎรในท้องที่ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ดังนี้คือ

(6.1) เกณฑ์แรงงานหรือเครื่องอุปกรณ์การชลประทานส่วนราษฎรในเวลาฉุกเฉิน การเกณฑ์แรงงานหรืออุปกรณ์การชลประทานให้กำหนดเกณฑ์เอาตามเนื้อที่ทำการเพาะปลูก

(6.2) ผู้ใดไม่สามารถไปทำงานตามคำสั่งเกณฑ์ของเจ้าพนักงาน ถ้าสามารถจัดผู้อื่นไปทำแทน ผู้นั้นต้องจัดให้ผู้อื่นที่สมควรไปทำแทน หรือจะให้เงินค่าทดแทนแรงงานตามปริมาณแห่งงานที่จะต้องทำก็ได้

(6.3) เป็นผู้แบ่งและควบคุมงาน ในการแบ่งปันการงานและเครื่องอุปกรณ์ชลประทานส่วนราษฎร

(6.4) แบ่งปันน้ำในเขตชลประทานส่วนราษฎร โดยแบ่งปันตามส่วนของจำนวนเนื้อที่ทำการเพาะปลูก เว้นแต่กรณีที่เกิดกบดานไม่ได้ จึงให้นายอำเภอหรือผู้แทน กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน และหัวหน้าการชลประทานในส่วนที่เกี่ยวข้องนั้นไม่น้อยกว่าสามนาย เป็นผู้พิจารณาเพื่อชี้ขาดตามเสียงข้างมาก

(7) พระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พ.ศ. 2485

การชลประทานหลวงเป็นกิจการที่กรมชลประทานจัดทำขึ้นนั้น กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ในท้องที่ซึ่งอยู่ในเขตชลประทานมีหน้าที่ดูแลรักษาคันคลองและทางน้ำชลประทานที่อยู่ในเขตท้องที่

(8) พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. 2518

กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน หาก พบว่าการจำหน่ายปุ๋ยเคมีที่จำหน่ายในท้องตลาดเสื่อมคุณภาพ ผิดมาตรฐาน ปลอม น้ำหนักน้อยกว่าที่แจ้งไว้ ปริมาณธาตุอาหารไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่แจ้งไว้ ควรแจ้งให้อำเภอทราบ เพื่อดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเกษตรกร

ด้านพาณิชย์กรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติการค้าข้าว พ.ศ. 2489 หมายถึง การค้าข้าวเปลือกทุกชนิด ข้าวกล้อง ข้าวสาร ข้าวเหนียว และรวมตลอดถึงปลายข้าว รำ และสิ่งใด ๆ ที่แปรสภาพมาจากข้าว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ซึ่งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามประกาศแต่งตั้งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์

2. พระราชบัญญัติกำหนดราคาสินค้าและป้องกันการผูกขาด พ.ศ. 2522 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติให้เป็นไปตามประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการส่วนจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเป็นเจ้าของเรื่อง)

3. พระราชบัญญัติมาตราชั่ง ตวง วัด พ.ศ. 2466 ตามกฎหมายว่าด้วยมาตราชั่ง ตวง วัด กำหนดให้เครื่องชั่ง เครื่องตวง เครื่องวัด ทั้งปวงที่บุคคลผู้ใดใช้หรือมีอยู่ในความครอบครองนั้น ต้องมีตราเครื่องหมายคำรับรองของสำนักงานกลาง หรือสำนักงานสาขาชั่ง ตวง วัด ของกระทรวงพาณิชย์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ใกล้ชิดประชาชนและเกษตรกร จึงควรสอดส่องดูแลเมื่อ พบว่าผู้ใดกระทำความผิดหรือมีเหตุสงสัยว่าได้กระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับมาตราชั่ง ตวง วัด ควรแจ้งอำเภอทราบเพื่อดำเนินการตามกฎหมาย

ด้านอุตสาหกรรม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1. พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ทำหน้าที่ในการช่วยสอดส่องดูแลโรงงาน อาคารสถานที่ หรือยานพาหนะ ที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่สองแรงม้าขึ้นไปหรือใช้คนงานตั้งแต่เจ็ดคนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม

2. พระราชบัญญัติน้ำมันเชื้อเพลิง พ.ศ. 2521 และพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาจได้รับมอบหมายจากนายอำเภอให้ช่วยดูแลเกี่ยวกับการค้าน้ำมันเชื้อเพลิงและการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งผู้ค้าน้ำมันโดยจัดตั้งเป็นสถานีบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิง รวมทั้งบรรดาสถานีที่รับอนุญาตให้เก็บน้ำมันเชื้อเพลิงต้องมีป้ายตามชนิดและขนาดซึ่งเจ้าพนักงานได้กำหนดให้แสดงไว้ ณ ที่ซึ่งเห็นได้ง่าย ป้ายนั้นให้มีคำว่า “สถานีที่รับอนุญาตเก็บน้ำมันเชื้อเพลิง ใบอนุญาตเลขที่.....” ใบอนุญาตมีกำหนด 1 ปีหมดอายุวันที่ 31 เดือนธันวาคม ของทุกปี

2.5.4 งานด้านการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2518 กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีหน้าที่สอดส่องดูแล และหากพบการกระทำอันใดจะทำให้คุณภาพสิ่งแวดล้อมมีผลเสียหาย ควรรายงานให้นายอำเภอ หรือสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาหาทางแก้ไข

2.5.5 งานที่เกี่ยวกับภาษีอากร กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 โดยกำหนดให้ กำหนดเป็นคณะกรรมการตีราคาปานกลางที่ดิน และผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าพนักงานสำรวจ ช่วยเหลือในการเร่งรัดจัดเก็บภาษีบำรุงท้องที่ค้างชำระ

(2) ประมวลรัษฎากร ประมวลรัษฎากรไม่ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไว้โดยตรง แต่พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2486 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้มีหน้าที่ควบคุมดูแลลูกบ้านให้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งจะต้องพึงกระทำตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ เช่น การตรวจและนำการเก็บภาษีอากรในตำบลให้อยู่ในหน้าที่ของกำนันผู้เป็นนายตำบล ผู้ใหญ่บ้านทั้งปวงในตำบลนั้นและแพทย์ประจำตำบลจะต้องช่วยกันเป็นธุระจัดการให้เรียบร้อยได้ตามสมควรแก่หน้าที่ ตามความในมาตรา 27 ข้อ 9 ประกอบมาตรา 34 และมาตรา 34 ทวิ

(3) พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)

(4) พระราชบัญญัติภาษีป้าย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2534

(5) กฎกระทรวง ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2512) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

(6) กฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

(7) กฎกระทรวง ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

(8) กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

(9) กฎกระทรวง ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510

(10) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องให้องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดเก็บภาษีป้าย

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ทำการสำรวจป้ายที่อยู่ในข่ายเสียภาษี ส่งให้เจ้าพนักงานเพื่อเพิ่มชื่อในทะเบียนและจัดเก็บภาษีต่อไป (ตามหนังสือที่ ทม 0409/ว 710 ลงวันที่ 7 มิถุนายน 2528)

(11) พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475 (แก้ไขเพิ่มเติมถึง ปัจจุบัน)

1. พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2475
 2. พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2485
 3. พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2534
- ผู้ใหญ่บ้านได้รับมอบหมายให้ช่วยเหลืออำเภอสำรวจโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนสิ่งปลูกสร้างนั้น ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบอันอยู่ในข่ายที่จะต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน (ตามหนังสือที่ ทม 0309/ว 698 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2521 รายละเอียดดูในหนังสือที่อ้าง หน้า 605) แจ้งประกาศอำเภอให้ผู้รับประเมินซึ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่จะต้องเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินไปรับแบบพิมพ์แสดงรายการแห่งทรัพย์สิน (ภ.ร.ด.2) ภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.5.6 ด้านการอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อม กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ. 2484

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 1 กันยายน 2525 มีอำนาจ หน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า และกระทำผิดต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติป่าไม้ภายในเขตท้องที่รับผิดชอบ

(2) พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 5 พฤษภาคม 2526 มีอำนาจ หน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่าในเขตป่าสงวน รวมทั้งมีอำนาจสั่งให้ผู้ใดออกจากเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรืองดเว้นการกระทำใด ๆ ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และมีอำนาจสั่งให้ผู้กระทำความผิดแก้ไข รื้อถอนสิ่งที่เป็นอันตรายต่อป่าหรือทำให้ป่าเสื่อมสภาพ

หากไม่ปฏิบัติตามก็หรือทำลายแก้ไขได้ทั้งนี้ให้มีอำนาจและหน้าที่ได้ภายในเขตท้องที่
ที่รับผิดชอบ

(3) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503

กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประกาศกระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ ลงวันที่ 5 กันยายน 2525 มีอำนาจ หน้าที่ในการป้องกันและ
ปราบปรามการกระทำผิดตามกฎหมายนี้ รวมทั้งตรวจสอบการอนุญาตต่าง ๆ ภายในเขต
ท้องที่ที่รับผิดชอบ ดังนี้

(3.1) ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าสงวน ครอบครองสัตว์ป่าสงวนหรือ
ซากของสัตว์ป่าสงวน

(3.2) ห้ามมิให้ผู้ใดล่าสัตว์ป่าคุ้มครอง ครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครอง
เกินปริมาณที่กำหนด หรือค้าสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

(3.3) ห้ามมิให้ผู้ใดค้า หรือมีซากสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่กำหนดไว้
ในกฎกระทรวง เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

2.5.7 ด้านการจดทะเบียนต่าง ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 และประกาศ
สำนักทะเบียนกลางเรื่องการแต่งตั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นนายทะเบียนผู้รับแจ้ง ลงวันที่
23 มีนาคม 2535 เป็นนายทะเบียนเป็นผู้รับแจ้งประจำตำบล หมู่บ้าน มีหน้าที่รับแจ้งการ
เกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน

(2) พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 และฉบับที่ 2
พ.ศ. 2542 เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตรตามด้านตรวจต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย
ทั้งนี้จะต้องมีคำสั่งให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ ณ ด้านตรวจนั้น ๆ

(3) คำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 674/2540 เรื่องแต่งตั้งเจ้าพนักงาน
ตรวจบัตร และพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงวันที่ 29 ธันวาคม 2540 และระเบียบกรมการ
ปกครองว่าด้วยการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2528

(3.1) เป็นบุคคลน่าเชื่อถือในการรับรองตัวบุคคลผู้ขอทำบัตร
โดยให้คำรับรองผู้ทำบัตรเฉพาะผู้ที่ตนรู้จักคุ้นเคย และยืนยันได้ว่าเป็นผู้มีสัญชาติไทย
และเป็นบุคคลเดียวกับที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ตามที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่จริง ในกรณี
ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ร้องขอ

(3.2) เป็นผู้มอบบัตรประจำตัวประชาชนให้กับราษฎรในตำบล หมู่บ้าน (เฉพาะบัตรที่ไม่ได้ออกด้วยระบบคอมพิวเตอร์)

(4) พระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ ถ้าท้องที่ใดผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

(5) ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2541 กำหนดเป็น พยานในกรณีคู่สมรสประสงค์จะขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจา หรือกรिया

(6) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482

ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจและหน้าที่ดังนี้

(1) เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ เมื่อเจ้าของสัตว์หรือตัวแทนนำสัตว์ไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่

(2) มีหน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินการเกี่ยวกับการทะเบียน สัตว์พาหนะ

(3) สำรองและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19)

(4) จัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข กำนันมีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

(1) รับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ กรณีผู้มิตัวรูปพรรณแต่ไม่มีตัวสัตว์ ในครอบครองเพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป

(2) รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของ สัตว์หรือตัวแทน

(3) รับมอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามคินมาไม่ได้

(4) รับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) จากผู้ใหญ่บ้านจำนวน 3 ฉบับ นำไปส่งนายทะเบียนเพื่อรับทราบ

และลงนาม และจัดเก็บบัญชี ดังกล่าวเพื่อเป็นหลักฐานตรวจสอบสิทธิ์และการจดทะเบียน
ทำตัวรูปพรรณ

(5) สำรวจและจัดทำบัญชีสัตว์ประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัว

รูปพรรณ (แบบ ส.พ.18) ส่งนายทะเบียนเป็นประจำทุกเดือน

(7) พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนวัตฤระเบิด ดอกไม้เพลิง
และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490

ผู้ใหญ่นบ้านเป็นผู้รับคำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐาน
ของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนอำเภอ ตามคำสั่ง
กระทรวงมหาดไทย ที่ มท 0313/ว 509 ลงวันที่ 16 พฤศจิกายน 2516

(8) พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ว่าด้วยการตั้งวัด พ.ศ. 2505

วัดมี 2 ประเภท คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา
และสำนักสงฆ์เกี่ยวกับการสร้างวัด ผู้ใดประสงค์จะสร้างวัดให้ผู้ใหญ่นบ้านแนะนำบุคคล
ดังกล่าวยื่นคำขออนุญาตต่อนายอำเภอท้องที่พร้อมเอกสาร ดังนี้

(1) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองที่ดินที่ยกให้
สร้างวัดและต้องมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 4 ไร่

(2) หนังสือแสดงความจำนงที่จะให้ที่ดินดังกล่าวเพื่อสร้างวัด
จำนวนและสัมภาระที่จะใช้ในระยะเวลาเริ่มแรกต้องมีราคารวมกันไม่น้อยกว่าห้าหมื่นบาท

(3) แผนที่แสดงเขตที่วัดและระยะทางระหว่างวัดที่จะสร้างใหม่
กับวัดอื่นโดยรอบ แผนที่แสดงสิ่งก่อสร้าง

(4) กำหนดระยะเวลาในการก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามผัง
การตั้งวัด การรวมวัด การย้ายวัด การยุบเลิกวัดและการขอรับ
พระราชทานวิสุงคามสีมา ให้เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอเห็นสมควร และให้คำปรึกษา
นายอำเภอ แล้วเสนอเรื่องและความเห็นไปยังเจ้าคณะจังหวัดต่อไป

(9) กฎเสนาบดีว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. 2463

ศาลเจ้ามี 2 ประเภท คือศาลเจ้าเอกชน และศาลเจ้าที่อยู่ในความ
ควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ในท้องที่ใดหากมีผู้ประสงค์ขอจัดตั้งศาลเจ้า หรือยกศาล
เจ้าให้อยู่ในความควบคุมของกระทรวงมหาดไทย ให้ผู้ใหญ่นบ้านแนะนำให้บุคคลดังกล่าว
ยื่นเรื่องราวเป็นหนังสือพร้อมด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดิน โฉนดที่ดิน การขอต่อ
นายอำเภอผู้ปกครองท้องที่พิจารณาเสนอจังหวัด เพื่อขออนุมัติต่อกระทรวงมหาดไทย

รับขึ้นทะเบียนเป็นศาลเจ้าในความปกครองดูแลของกระทรวงมหาดไทยต่อไป ส่วนการตั้งศาลเจ้าเอกชน (ศาลที่ตั้งในที่ดินเอกชน) ไม่ต้องขออนุมัติในการจัดตั้ง

(10) พระราชบัญญัติมัสยิด อิสลาม

หากมีผู้ประสงค์จะจัดตั้งมัสยิด เพื่อใช้ประกอบศาสนกิจ ของส่วนรวม ให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำบุคคลดังกล่าวยื่นเรื่องราวตามแบบที่กำหนดต่อ คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดแห่งท้องที่

(11) สุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2528

เป็นผู้อนุญาต แทนผู้ว่าราชการจังหวัด (กรณีผู้ว่าราชการจังหวัด มีคำสั่งมอบหมาย) ให้เก็บ ผัง หรือแผนผัง ในสถานที่อื่นนอกจากในสุสาน หรือฌาปนสถาน

2.5.8 งานด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522

ภารกิจ ได้แก่ การเตือนภัย จัดสถานที่หลบภัย อพยพประชากร ออกจากที่อันตราย ให้ความรู้แก่ประชาชน ป้องกันอัคคีภัย การติดต่อสื่อสาร การช่วยเหลือผู้ประสบภัย เจ้าหน้าที่ระวางภัย การรักษาความสงบเรียบร้อย การอนามัย และการรักษาพยาบาล การสวัสดิการยามฉุกเฉิน การวิศวกรรม การขนส่ง การพรางและควบคุมแสงไฟ การจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในระดับอำเภอ กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านต้องร่วมกับทางอำเภอรวบรวมกลุ่มประชาชนอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จัดตั้งและฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติของทางราชการ โดยอนุโลมใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521 ไปพลางก่อน

(2) พระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 สรุปได้ดังนี้คือ

(2.1) ในเดือน กันยายน ของทุกปี กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำ ประกาศของนายอำเภอแจ้งให้ชายไทย สัญชาติไทยที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 18 ไปลงบัญชีทหาร กองเกิน ณ ที่ว่าการอำเภอ (แผนกสัสดีอำเภอ)

(2.2) ในเดือน ตุลาคม ของทุกปี กำหนดผู้ใหญ่บ้าน ต้องนำประกาศ ของนายอำเภอแจ้งให้ทหารกองเกินที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 21 ใน พ.ศ. นั้น ไปแสดงตนเพื่อรับ หมายเรียก ณ ที่ว่าการอำเภอท้องที่ (แผนกสัสดีอำเภอ)

(2.3) ประมาณเดือน เมษายน-พฤษภาคม ของทุกปี นำราษฎรไป แสดงตนเพื่อคัดเลือกทหาร ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือสถานที่ที่อำเภอกำหนด

(2.4) แนะนำผู้ที่หลบหนีราชการทหารให้กลับกรมกอง

(2.5) จับทหารกองเกินที่ไม่มารับหมายเรียก หรือขาดการตรวจเลือกส่ง

อำเภอ

(2.6) ประกาศให้ทหารกองเกิน หรือกองหนุนในคราวระดมพล เพื่อฝึกวิชาทหารและทดลองความพร้อม

อนึ่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการเกณฑ์ช่วยราชการทหาร ทั้งในเวลาปกติ (เฉพาะการเกณฑ์เพื่อการฝึกราชการสนามที่จำเป็นต้องมีพลเรือนเข้าร่วม) การเกณฑ์ในเวลาไม่ปกติ กล่าวคือ ประเทศอยู่ในภาวะการณ์รบหรือการสงครามหรือที่มีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และในเขตที่ประกาศใช้กฎอัยการศึก

(3) พระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497, 2504

ตามพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน พ.ศ. 2497 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติกองอาสารักษาดินแดน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2504 กำหนดให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านดำรงตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อส. ตำบล มีหน้าที่สรุปดังนี้ (ม.16)

(3.1) บรรเทาภัยที่เกิดจากธรรมชาติและข้าศึก

(3.2) รักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องที่ร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ

(3.3) รักษาสถานที่สำคัญและเส้นทางคมนาคม

(3.4) ป้องกันการจารกรรม สดับรับฟัง และรายงานข่าว

(3.5) ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ฝ่ายทหารตามที่ทหารต้องการ

(3.6) เป็นกำลังสำรอง พร้อมทั้งจะเพิ่มเติมและสนับสนุนทหาร

(4) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยไทยอาสาป้องกันชาติ พ.ศ. 2521

2.5.9 งานด้านการป้องกันโรคติดต่อ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502

(2) พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484

(3) พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523

โรคติดต่ออันตรายตาม พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2523 คือ

(3.1) อหิวาตกโรค

(3.2) กาฬโรค

(3.3) ไข้ทรพิษ

(3.4) ไข้เหลือง

โรคติดต่อที่ต้องแจ้งความ คือ

(3.5) อหิวาตกโรค

(3.6) กาฬโรค

(3.7) ไข้ทรพิษ

(3.8) ไข้เหลือง

(3.9) คอตีบ

(3.10) โรคบาดทะยัก

(3.11) โปлио

(3.12) ไข้สมองอักเสบ

(3.13) โรคพิษสุนัขบ้า

(3.14) ไข้รากสาดใหญ่

(3.15) โรคแอนแทรกซ์

(3.16) โรคทริคิโนซิส

(3.17) ไข้กาฬหลังแอ่น

(3.18) โรคคหะราดระยะติดต่อ

กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และแพทย์ประจำตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการและ ป้องกันโรคติดต่อ หรือโรคระบาดที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน หากพบโรคติดต่อเกิดขึ้น หรือสงสัยว่าได้มีโรคติดต่อเกิดขึ้นในตำบล หมู่บ้านต้องรีบแจ้งให้ทางราชการทราบเพื่อดำเนินการป้องกันมิให้โรคระบาดดังกล่าวลุกลามต่อไป

(4) พระราชบัญญัติโรคระบาดปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2474

ถ้าสัตว์อันได้แก่ ช้าง ม้า โค กระบือ ลา ล่อ แพะ แกะ สุนัข แมว กระต่าย ลิง ชะนี และสัตว์ปีกจากพวก นก ไก่ เป็ด ห่าน ปวดยหรือตายโดยรู้หรือสงสัยว่าเป็นโรคระบาด ให้ผู้ใหญ่บ้านแนะนำเจ้าของสัตว์แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่อันได้แก่ ปศุสัตว์ สรรพัตร์ของกรมปศุสัตว์สัตวแพทย์ท้องที่ภายใน 24 ชั่วโมง และให้เจ้าของสัตว์ควบคุมสัตว์ป่วยทั้งหมดไว้ภายในบริเวณที่สัตว์นั้นอยู่ ถ้าสัตว์ตายห้ามมิให้มีการเคลื่อนย้าย ชำแหละ ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่อาจตรวจสัตว์ภายใน 48 ชั่วโมงนับแต่เวลาสัตว์ตาย ให้เจ้าของสัตว์ฝังซากนั้นใต้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ให้พุนดินกลบหลุมเหนือระดับผิวดิน ไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ด้วย

2.5.10 งานด้านการจัดระเบียบหมู่บ้าน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503
- (2) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน)
 - (2.1) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2525
 - (2.2) พระราชบัญญัติการผังเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
 การกำหนดการใช้ที่ดินในหมู่บ้าน ตำบลนั้น ผู้ใหญ่บ้านจะต้องคำนึงถึงลักษณะต่อไปนี้

1. การใช้ที่ดินนอกชุมชน หรือให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินสูงสุดทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม
2. การใช้ที่ดินในบริเวณชุมชน เพื่อให้สะดวกต่อการจัดบริเวณด้านสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ

ในส่วนของการวางผังหมู่บ้าน ตำบล กระทรวงมหาดไทย มีสำนักผังเมือง ซึ่งรับผิดชอบในการวางผังหมู่บ้าน ตำบล กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน สามารถรายงานเสนอนายอำเภอเพื่อดำเนินการให้ได้ เพื่อเตรียมวางแผนการใช้ที่ดินสอดคล้องกับความเจริญของหมู่บ้าน ตำบล ในอนาคต

- (3) พระราชบัญญัติสำหรับการกำจัดผักตบชวา พ.ศ. 2456
 - (3.1) ถ้าในที่ใดผักตบชวาเกิดขึ้น หรือมีอยู่ในท้องที่ใด ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้นั้นจะต้องทำลายผักตบชวา
 - (3.2) ถ้าผักตบชวามีในที่ใดมากมาเกินไปกำลังของผู้ผู้นั้นจะกำจัดได้ให้เจ้าพนักงานผู้ปกครองท้องที่ (กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน) เรียกกระตมราษฎรช่วยกันกำจัด ให้ถือว่าการกำจัดผักตบชวาเป็นสาธารณประโยชน์อย่างหนึ่ง

2.5.11 งานด้านคณะกรรมการหมู่บ้าน และสภาตำบล กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (1) ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2515 เรื่อง สภาตำบลได้กำหนดรูปแบบสภาตำบลไว้ดังนี้คือ
 - โครงสร้างสภาตำบล ประกอบด้วย
 - (1.1) กำหนดท้องที่เป็นประธานสภาตำบล

(1.2) ผู้ใหญ่บ้านในตำบล และแพทย์ประจำตำบล เป็นกรรมการสภาตำบลโดยตำแหน่ง

(1.3) กรรมการสภาตำบลผู้ทรงคุณวุฒิ หมู่บ้านละ 1 คน ซึ่งแต่งตั้งจากปลัดอำเภอ หรือพัฒนากรท้องที่และมีเลขานุการตำบล 1 คน ซึ่งแต่งตั้งจากครูประชาบาลในตำบลนั้น โดยนายอำเภอเป็นผู้คัดเลือกแล้วรายงานไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาแต่งตั้ง (ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ข้อ 10)

(1.4) ปัจจุบันสภาตำบลที่ยังไม่ได้ยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล มีจำนวน 216 แห่ง

(2) พระราชบัญญัติจัดระเบียบบริหารหมู่บ้าน อพป. พ.ศ. 2522

ในฐานะเป็นเจ้าพนักงานป้องกันภัย (มาตรา 33) และเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา 43) ในกรณีฉุกเฉินเมื่อมีสาธารณภัยภัยทางอากาศ หรือการก่อวินาศกรรมขึ้นและยังไม่มีการป้องกันหรือระงับได้ทันที่วงที่ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจเข้าจัดการใด ๆ และสั่งให้บุคคลใด ๆ เข้าช่วยเหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อขจัดภัยเช่นว่านั้นไปพลางก่อนได้ จนกว่าผู้อำนวยความสะดวกป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเขตท้องที่จะมาอำนวยความสะดวกแทน แต่ไม่ให้ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่และทรัพย์สินของทางราชการ

(3) ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยคณะกรรมการหมู่บ้าน

พ.ศ. 2506

2.5.12 งานด้านอื่น ๆ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

(1) พระราชบัญญัติทางหลวง (ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515)

ทางหลวงเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 295 ลงวันที่ 28 พฤศจิกายน 2515 แบ่งทางหลวงออกเป็น 7 ประเภทด้วยกันคือ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ทางหลวงชนบท ทางหลวงเทศบาล ทางหลวงสุขาภิบาล และทางหลวงสัมปทาน

นอกจากนี้ยังมีโครงการทางหลวงท้องถิ่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการรับผิดชอบและได้ลงทะเบียนไว้เป็นทางหลวงชนบท ซึ่งหมายถึงทางหรือถนนสำหรับใช้เป็นเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้านถึงหมู่บ้าน หมู่บ้านถึงอำเภอ และหมู่บ้านถึงทางหลวงแผ่นดิน หรือทางหลวงจังหวัด ซึ่งขั้นตอนการ

ขอโครงการทางหลวงท้องถิ่นให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำเรื่องเข้าที่ประชุมคณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล แล้วเสนออำเภอหรือกิ่งอำเภอเพื่อจัดทำโครงการบรรจุในแผนพัฒนาอำเภอ เมื่ออำเภอส่งโครงการให้จังหวัดและจะต้องนำเข้าพิจารณาในการประชุมสภาจังหวัด เพื่อคัดเลือกและจัดลำดับสายทางก่อนหลังของโครงการทั้งหมด แล้วบรรจุไว้เป็นแผนพัฒนาจังหวัด

(2) พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. 2518

ที่ราชพัสดุ หมายถึง อสังหาริมทรัพย์ได้แก่ ที่ดิน อาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างที่ติดที่ดินอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินทุกชนิด เนื่องจากที่ราชพัสดุเป็นที่ดินสงวนไว้เพื่อใช้ในราชการ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ในการดูแลบำรุงรักษาที่ราชพัสดุดังกล่าว

2.5.13 ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร และระเบียบสำนักงานกลางทะเบียนราษฎรรับเรื่องจากราษฎร

ผู้ใหญ่บ้านเป็นนายทะเบียนราษฎร กรณีมีคนตาย หรือย้ายที่อยู่ เมื่อรับเรื่องจากราษฎรแล้วต้องส่งต่อปลัดอำเภอผู้เป็นนายทะเบียนตำบล ณ สำนักงานทะเบียนอำเภอ (มักจะตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอ) ซึ่งมีรายการปฏิบัติดังนี้

(1) แจ้งเกิด แบ่งเป็นคนเกิดในบ้าน และคนเกิดนอกบ้าน คนเกิดในบ้านเจ้าของบ้านต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วัน คนเกิดนอกบ้าน เช่น เกิดในรถยนต์ เรือโดยสารหรือบนทางสาธารณะ เป็นต้น มารดาต้องแจ้งการเกิดภายใน 15 วัน หากจำเป็นไม่อาจแจ้งภายในกำหนดดังกล่าว ให้แจ้งภายใน 15 วันนับตั้งแต่วันที่สามารแจ้งได้ ให้ผู้ใหญ่บ้านออกใบการแจ้งเกิด (ท.ร.1) ตอนหน้าท่อนท้าย พร้อมสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.1,3) และเพิ่มรายการคนเกิดในสำเนาทะเบียนบ้านของผู้แจ้งกรณีมีถิ่นที่อยู่ในเขตสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

(2) แจ้งตาย แบ่งเป็นคนตายในบ้านและคนตายนอกบ้าน คนตายในบ้านเจ้าของบ้านหรือผู้พบศพคนตายหรือผู้ใดรับมอบหมายต้องแจ้งการต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาตายหรือเวลาที่พบศพ ส่วนคนตายนอกบ้าน ให้บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพ แจ้งต่อนายทะเบียน ผู้รับแจ้งท้องที่ตายหรือพบศพภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ตายหรือพบศพ หรือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่สะดวกกว่าก็ได้ รับแจ้งให้ออกใบรับแจ้งตาย (ท.ร.4,5) และแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) กรณีมีชื่ออยู่ในสำนักทะเบียนอำเภอนั้น

(3) การย้ายออกเจ้าของบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายให้แจ้งย้ายออก ต้องแจ้งบุคคลออกภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ย้ายออกเมื่อผู้ใหญ่บ้านในฐานะนายทะเบียนผู้รับแจ้งได้รับการย้ายออกให้กรอกใบรับแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร.6 ตอนหน้า) ส่งพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประชาชนของผู้แจ้ง ไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

(4) การย้ายเข้า เจ้าบ้านหรือผู้ได้รับมอบหมายให้แจ้งย้ายเข้าต้องแจ้งย้ายบุคคลออกภายใน 15 วัน นับตั้งแต่วันที่ย้ายเข้าโดยการนำใบแจ้งย้ายที่อยู่ (ท.ร.6) ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ไปแจ้งย้ายต่อนายทะเบียนให้ผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ช่วยพร้อมสำเนาทะเบียนบ้านไปดำเนินการต่อ ณ สำนักทะเบียนอำเภอ

(5) ให้ถ้อยคำรับรองบุคคล บุคคลใดขอเพิ่มชื่อในทะเบียนหรือขอแจ้งเกิดเกินกำหนดหรือขอแก้ไขรายการเอกสารทะเบียนราษฎร ให้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนอำเภอท้องที่ของตนมีชื่ออยู่ในปัจจุบันพร้อมทั้งสำเนาเอกสารไปแสดงประกอบการพิจารณาอนุญาตและนายทะเบียนอำเภอ อาจให้ผู้ใหญ่บ้านในท้องที่ที่ผู้ยื่นคำร้องมีถิ่นที่อยู่ให้ถ้อยคำเกี่ยวกับบุคคลดังกล่าวประกอบการอนุญาต

2.5.14 ตามกฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน

(1) แจ้งให้ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่มีอายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ ไปยื่นคำร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชน (ป.ป.1) ณ ที่ว่าการอำเภอภายใน 90 วัน นับตั้งแต่วันที่อายุครบ 15 ปีบริบูรณ์ โดยให้ผู้ยื่นคำขอทำบัตรนำหลักฐานสำเนาทะเบียนบ้าน (ท.ร.14) ฉบับเจ้าบ้านไปด้วย

(2) นำบัตรประจำตัวประชาชนจากอำเภอไปมอบให้ผู้ยื่นคำขอ

(3) เป็นเจ้าพนักงานตรวจบัตร เฉพาะด้านซึ่งปฏิบัติอยู่ตามด้านตรวจที่ตั้งขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมาย ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 2 มิถุนายน 2546 (ปกติปฏิบัติร่วมกับพนักงานฝ่ายปกครอง)

2.5.15 ตามกฎหมายว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว

(1) การจดทะเบียนครอบครัวมี 7 ประการ คือ

(1.1) ทะเบียนสมรส

(1.2) ทะเบียนหย่า

(1.3) ทะเบียนรับรองบุตร

(1.4) ทะเบียนรับบุตรบุญธรรม

(1.5) ทะเบียนเลิกบุตรบุญธรรม

(1.6) ทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ผู้ใหญ่บ้านอาจจะต้องเป็นพยานบุคคลรับรองบุคคลที่ประสงค์จะขอจดทะเบียนเหล่านี้โดยแนะนำให้นำไปติดต่อยังอำเภอผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่ในฐานะพยานกรณียื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่ถ้าท้องที่ได้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ยอมให้ยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อกำนันได้

(2) กำนันท้องที่ที่ชายหรือหญิงฝ่ายใดหรือทั้งสองฝ่ายมีถิ่นที่อยู่มีอำนาจหน้าที่รับจดทะเบียนสมรสแก่ชายหญิงนั้น ถ้าท้องที่ได้ผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นสมควรจะประกาศโดยอนุมัติของกระทรวงมหาดไทยโดยให้ชายหญิงยื่นคำร้องพร้อมพยาน 2 คน พยานคนหนึ่งต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งมีตำแหน่งตั้งแต่ นายร้อยตำรวจขึ้นไป หรือหัวหน้าสถานีตำรวจ หรือผู้แทนราษฎรเทศมนตรี สมาชิกสมาชิกสภาเทศบาล สมาชิกสภาจังหวัด หรือทนายความ

(3) กำนันมีอำนาจหน้าที่ในการรับคำร้องขอจดทะเบียนสมรสด้วยวาจาหรือว่าด้วยกิริยาจากหญิงชายที่ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตายซึ่งนายทะเบียนไม่สามารถจะจดทะเบียนสมรสให้ได้และผู้ใกล้ความตายจะทำคำร้องตามแบบก็ไม่ได้ ให้กำนันที่ได้รับคำร้องขอจดทะเบียนพร้อมด้วยชายหรือหญิงที่ยังมีชีวิตอยู่ถ้าหากมิได้ไปแสดงต่อนายทะเบียนโดยมิชักช้า เพื่อให้ถ้อยคำแสดงพฤติกรรมการร้องขอแล้วจดทะเบียนสมรส

2.5.16 ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

ตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ (พ.ร.บ. สัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 และระเบียบการสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482) ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ล่า เป็นสัตว์พาหนะซึ่งต้องจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ ภายใต้งี๋เงินไซต่อไปนี้

- (1) ช้างที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 8
- (2) สัตว์อื่นนอกจากโคตัวเมียที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 6
- (3) สัตว์ที่ใช้ขับขี ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว
- (4) สัตว์ที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 4 เมื่อนำออกนอกราชอาณาจักร
- (5) โคตัวเมียที่มีอายุย่างเข้าปีที่ 6 เมื่อทำการโอนกรรมสิทธิ์ เว้นแต่

ในกรณีรับมรดกทั้งนี้ เจ้าของตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานในกรณีที่ไม่ใช่

ผู้ใหญ่บ้านไปด้วยไม่ได้ มีหน้าที่ต้องนำสัตว์เหล่านี้ไปดำเนินการขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามกฎหมายเป็นกรณี ๆ ไป

การจดทะเบียนต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราที่กำหนด อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับสัตว์พาหนะตามกฎหมายนี้ มีดังนี้

1. ผู้ใหญ่บ้าน

1.1 เป็นพยานในการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตว์พาหนะ

เมื่อเจ้าของบัตรหรือตัวแทนนำสัตว์ไปจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ที่สัตว์นั้นอยู่หน้าที่ช่วยเหลือกำนันในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนสัตว์พาหนะ

1.2 สืบค้นและจัดทำบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ

ส.พ.19)

1.3 จัดทำทะเบียนประจำคอกซึ่งยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (ส.พ. 18)

และบัญชีสัตว์ที่ยังไม่ได้ทำตัวรูปพรรณ (แบบ ส.พ.19) และตรวจสอบแก้ไข

2. กำนัน

2.1 รับมอบตัวรูปพรรณกรณีผู้มีตัวรูปพรรณแต่ไม่มีสัตว์ใน

ครอบครองเพื่อส่งให้นายทะเบียนต่อไป

2.2 รับแจ้งความหรือรับมอบตัวรูปพรรณสัตว์ที่ตายจากเจ้าของ

สัตว์หรือตัวแทน

2.3 รับมอบตัวรูปพรรณกรณีสัตว์หายตามคืนมาไม่ได้

2.5.17 ตามที่กฎหมายว่าอาวุธปืน

ตามที่กฎหมายว่าอาวุธปืนเครื่องกระสุนปืนวัตถุระเบิดและสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 การทำ ชื่อ มีใช้ ส่งหรือนำเข้าซึ่งอาวุธปืนหรือเครื่องกระสุนปืน ต้องได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนอาวุธปืนท้องที่ และผู้ใหญ่บ้านอาจเป็นผู้ให้คำรับรองเกี่ยวกับความประพฤติและหลักฐานของผู้ขออนุญาตมีและใช้อาวุธปืนประกอบการพิจารณาของนายทะเบียนว่ามีคุณสมบัติและความจำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้หรือไม่ เช่น ไม่เป็นบุคคลซึ่งต้องโทษจคุกตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายว่าด้วยอาวุธปืน ในฐานะความผิดที่ระบุไว้ ไม่เป็นบุคคลซึ่งไม่บรรลุนิติภาวะไม่เป็นผู้ซึ่งไม่มีอาชีพและรายได้ ไม่เป็นผู้มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และเป็นผู้มีภูมิลำเนาและมีชื่อในทะเบียน

บ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในท้องที่ที่ขออนุญาตไม่น้อยกว่า 6 เดือน เป็นต้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2535 เป็นต้น ซึ่งสรุปแล้วอาจแบ่งอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

(1) อำนาจหน้าที่ปกครองดูแลทุกข์สุขของราษฎร โดยทั่วไป อำนาจนี้เป็นเรื่องที่กำหนดไว้อย่างกว้างขวางโดยกำหนดให้กำนันเป็นผู้ดูแลความเรียบร้อย ความสุขสบายของประชาชนในตำบลตลอดจนแนะนำตักเตือนให้ประชาชนในตำบลปฏิบัติตามกฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาล

(2) อำนาจหน้าที่ในทางอาญา แม้ว่าจะระเบียบปฏิบัติของส่วนกลางจะมอบหมายอำนาจการสืบสวนคดีอาญาให้เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของกรมปกครองรับผิดชอบ แต่กำนันก็ยังคงเกี่ยวข้องรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในตำบลอยู่เสมอ นอกจากนี้การสืบสวนคดีอาญาซึ่งเกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคจะไม่ได้ผล ถ้าขาดความร่วมมือจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

(3) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทะเบียนต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับทะเบียนราษฎรว่าด้วย คนเกิด คนตาย ย้ายตำบลหรือสถานที่อยู่ ทะเบียนสัตว์พาหนะต่าง ๆ

(4) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาและบำรุงรักษาลิงที่เป็นสาธารณประโยชน์ เช่น สะพาน ถนน แหล่งน้ำที่ใช้กันในตำบล

(5) อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร หน้าที่ส่วนใหญ่เป็นการช่วยเร่งรัดการเสียภาษีนอกจากนั้นในทางปฏิบัติยังทำหน้าที่เป็นผู้รับเงินภาษีจากราษฎรในตำบลหมู่บ้านมาเสียให้ที่ว่าการอำเภอแทนที่ราษฎรจะต้องเดินทางมาเสียภาษีเอง

(6) อำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน คือ กำนันจะต้องทำหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านที่ตนเป็นกำนันอยู่ด้วย

(7) อำนาจหน้าที่เป็นหัวหน้ารับผิดชอบดูแลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการตำบล ซึ่งกำนันนอกจากจะเป็นประธานกรรมการตำบลโดยตำแหน่งแล้วยังต้องทำหน้าที่เกี่ยวกับสภาตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537

ในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเท่าที่กฎหมาย ระบุไว้ ดังกล่าวข้างต้นนั้น ก็คือการบริหารภายในตำบลหรือปกครองตำบลให้เรียบร้อย บางเรื่องก็เป็นสิ่งที่กำนันจะต้องปฏิบัติด้วยตนเองหากไม่สามารถปฏิบัติได้ก็จะมอบหมาย ให้ผู้ใหญ่บ้านคนอื่น ๆ ทำการแทนหรือถ้าเป็นเรื่องสำคัญก็ต้องร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติ หลายฝ่ายเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่คนหมู่มาก กำนันก็สามารถจะทำการเรียกประชุม ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำหมู่บ้าน สารวัตรกำนัน ร่วมกันปรึกษาหารือแก้ไขปัญหานั้น ๆ ให้เรียบร้อย ถ้าจะมีเหตุการณ์ลุกลามออกไปอีกจนพ้นวิสัยที่กำนันจะแก้ไขปัญหาด้วย ตนเองได้ ก็ต้องรายงานให้นายอำเภอทราบ เพื่อแก้ไขต่อไปอีกชั้นอีกและโดยเหตุที่กำนัน มีงานดังกล่าวมากมายจึงจำเป็นต้องมีที่ปรึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการตำบล เพื่อขอคำปรึกษาหรือเสนอข้อคิดเห็นในการปกครองตำบลให้เรียบร้อยในทุก ๆ ด้าน ซึ่งเท่ากับเป็นหู เป็นตา ให้แก่อำนาจหน้าที่กำนันในการบริหารงานภายในตำบลนั่นเอง

บริบทอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

กุสุมาลย์ เป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดสกลนคร มีพื้นที่ 454 ตารางกิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 47,576 คน

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอกุสุมาลย์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขต การปกครองข้างเคียงดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอนาหว้าและอำเภอโพนสวรรค์ (จังหวัดนครพนม)

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอโพนสวรรค์ อำเภอเมืองนครพนม และอำเภอ ปลาปาก (จังหวัดนครพนม)

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอโพนนาแก้วและอำเภอเมืองสกลนคร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอเมืองสกลนคร และอำเภอนาหว้า (จังหวัด นครพนม)

ที่ตั้งและอาณาเขต

อำเภอกุสุมาลย์ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดสกลนคร อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 687 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดสกลนคร 42 กิโลเมตรใช้เวลาในการเดินทางจากอำเภอถึงจังหวัดสกลนคร ประมาณ 30 นาที มีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดอำเภอนาหว้า อำเภอโพนสวรรค์ อำเภอศรีสงคราม
จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันออก ติดอำเภอเมืองนครพนม อำเภอปลาปาก
จังหวัดนครพนม

ทิศตะวันตก ติดอำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
ทิศใต้ ติดอำเภอโพนนาแก้ว จังหวัดสกลนคร

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบ มีป่าโปร่งผสมทุ่งนาในบางพื้นที่มีลำห้วยไหลผ่าน
สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย อำเภอกุสุมาลย์ มีพื้นที่ประมาณ 283,750 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่
มากเป็นลำดับที่ 10 ของจังหวัดสกลนคร โดยแบ่งเป็น

พื้นที่ราบ	271,875 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 96	ของพื้นที่ทั้งหมด
พื้นน้ำ	11,875 ไร่	คิดเป็นร้อยละ 4	ของพื้นที่ทั้งหมด

การปกครอง

อำเภอกุสุมาลย์ แบ่งการปกครองตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่
พ.ศ. 2457 ออกเป็น 5 ตำบล 71 หมู่บ้าน ดังนี้

1. ตำบลกุสุมาลย์ มี 13 หมู่บ้าน
2. ตำบลนาโพธิ์ มี 12 หมู่บ้าน
3. ตำบลนาเพียง มี 12 หมู่บ้าน
4. ตำบลโพธิ์ไพศาล มี 17 หมู่บ้าน
5. ตำบลอุ่มจาน มี 17 หมู่บ้าน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง

การปกครองส่วนท้องถิ่น ท้องที่อำเภอกุสุมาลย์ประกอบด้วยองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น 6 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลกุสุมาลย์ ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลกุสุมาลย์
2. องค์การบริหารส่วนตำบลกุสุมาลย์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลกุสุมาลย์
(นอกเขตเทศบาลตำบลกุสุมาลย์)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาโพธิ์
ทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาเพียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลนาเพียง

ทั้งตำบล

5. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์โพศาล ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโพธิ์โพศาลทั้งตำบล

6. องค์การบริหารส่วนตำบลอุ่มจาน ครอบคลุมพื้นที่ตำบลอุ่มจานทั้งตำบล

ส่วนราชการสังกัดส่วนภูมิภาค 9 แห่ง

1. ที่ทำการปกครองอำเภอ
2. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ
3. สำนักงานที่ดินอำเภอ
4. สำนักงานเกษตรอำเภอ
5. สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ
6. สำนักงานสัสดีอำเภอ
7. สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอ
8. สำนักงานปศุสัตว์อำเภอ
9. สำนักงานท้องถิ่นอำเภอ

ส่วนราชการสังกัดส่วนกลาง 9 แห่ง

1. สถานีตำรวจภูธรกุสุมาลย์
2. ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. โรงพยาบาลกุสุมาลย์
4. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขากุสุมาลย์
5. โครงการอ่างเก็บน้ำห้วยหินชะแนนใหญ่
6. หมวดการทางกุสุมาลย์
7. โรงเรียนกุสุมาลย์วิทยาคม
8. โรงเรียนโพธิ์แสนวิทยา
9. ศูนย์อำนวยการเครือข่ายกุสุมาลย์ 1,2 (โรงเรียนสังกัดประถมศึกษา

รวม 26 แห่ง)

ด้านศาสนา

ราษฎรส่วนใหญ่ของอำเภอกุสุมาลย์ เป็นชนชาว “ไทโส้” และส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 93 มีวัด 43 แห่ง, สำนักสงฆ์ 7 แห่งและนับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 7

มีโบสถ์ 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีความเชื่อตามแบบพิธีกรรมสืบทอดกันมาจนเป็นลักษณะวัฒนธรรมประเพณี ในเรื่องความเชื่อในภูตผี เช่น พิธีเหย้าผีน้ำ เหย้าผีฟ้า เหย้าผีมูล เป็นต้น

การดำเนินการตามนโยบายรัฐบาลและนโยบายจังหวัดสกลนคร

ด้านยาเสพติด

ดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ดังนี้

1. ด้านป้องกัน มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อเอาชนะยาเสพติด หมู่บ้าน/ชุมชน (ศพส.ม.) ครอบคลุมหมู่บ้าน
2. ด้านการปราบปราม มีการตั้งจุดตรวจตามเส้นทางลำเลียงยาเสพติด ที่สำคัญสามารถจับกุมผู้ค้า ผู้เสพได้ทุกระยะ

ปัญหาอุปสรรค/แนวทางแก้ไข

1. อำเภอกุสุมาลย์เป็นพื้นที่ทางผ่านของยาเสพติดที่มีการลำเลียงยาเสพติดจากแนวชายแดนสู่พื้นที่ตอนใน ทำให้มีการจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างต่อเนื่อง
2. งบประมาณที่จะดำเนินการล่าช้า ไม่สามารถดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ได้อย่างเต็มที่ประสิทธิภาพ
3. ผู้เสพ/ผู้ติดยาเสพติด ส่วนใหญ่ไม่ให้ความร่วมมือในการเข้ารับการรักษา แนวทางแก้ไขคือ จัดชุดปฏิบัติการจิตวิทยาคำเนินการโน้มน้าวให้ผู้เสพ/ผู้ติดยา เข้าใจถึงขั้นตอนกระบวนการบำบัดรักษาและเข้ารับการรักษาโดยสมัครใจ

การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1. อำเภอกุสุมาลย์มีหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 18 หมู่บ้าน
2. ได้กำหนดให้บ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ 11 เป็น 1 อำเภอ 1 ศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดิน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.งานวิจัยในประเทศ

เกรียงศักดิ์ จอดนอก (2558) ได้ทำการศึกษา บทบาทในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้วางแผนโครงการ มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้กระตุ้น มีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้ให้ความรู้และชี้แนะแก้ไขปัญหา มีบทบาทอยู่ในระดับน้อย 2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล จำแนกตามคุณลักษณะด้านเพศ และด้านเขตพื้นที่อยู่อาศัย พบว่าความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน จำแนกตามคุณลักษณะด้านอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และด้านระยะเวลาที่อยู่อาศัย พบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุลศักดิ์ บุญแดง (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เพื่อศึกษาอุปสรรคและแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ถัดไป คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอันดับสุดท้ายคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติด ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิงห์ ปานะชา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-

พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพปัญหาของเส้นทาง
 ลาดเลียงและลักลอบค้ายาเสพติดในพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี
 (2) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด
 ขององค์การบริหารส่วนตำบล (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม
 ภายในองค์การ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ ปัจจัยพื้นฐานในการระดมการ
 มีส่วนร่วมของประชาชนและการมีส่วนร่วมของประชาชน และ (4) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อ
 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ใช้ระเบียบแบบแผน
 วิธีวิจัยเชิงผสมผสานโดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 ได้แก่ (1) ประชากรที่เป็นผู้บริหารและสมาชิกขององค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน
 90 คน และ (2) ประชากรที่เป็นประชาชน จำนวน 380 คน จำนวน 4 ตำบล ประกอบด้วย
 ตำบลสวนผึ้ง ตำบลป่าหวาย ตำบลท่าเคย และตำบลตะนาวศรีจากผลการศึกษา พบว่า
 (1) สภาพปัญหาของเส้นทางลาดเลียงและลักลอบค้ายาเสพติดในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-
 พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ไม่ปรากฏว่ามีการลาดเลียงและลักลอบค้ายาเสพติด
 จากประเทศพม่าเข้าสู่ประเทศไทยในบริเวณแถบนี้ (2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
 ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมมีระดับ
 การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก โดยตัวชี้วัดที่ได้รับคะแนนมากที่สุด คือ การให้ข้อมูล
 ข่าวสารแก่ประชาชน (To inform) รองลงมา ได้แก่ การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม
 (To collaborate) การรับฟังความคิดเห็น (To consult) การให้ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับ
 ในการวางแผนและตัดสินใจ (To involve) และการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน
 (To empower) (3) ปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล และ (4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อ
 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหาร
 ส่วนตำบลในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05 มี 5 ตัวชี้วัด ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การ โครงสร้างองค์การ ภาวะผู้นำ
 ของผู้บริหารองค์การ สภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ และปัจจัยพื้นฐานในการระดม
 การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลหรือไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม
 ของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
 พื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี มี 2 ตัวชี้วัด ได้แก่ นโยบาย

ขององค์การและการบริหารองค์การ

สมบูรณ์ ศักดาพิภพ (2560) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ การค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ รวมทั้งแนวทางในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษา พบว่า

1) คุณลักษณะภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของ กำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนที่มีมากที่สุด ก็คือ การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ยินยอมต่อสู้เพื่อความถูกต้อง เนื่องจากกำนันผู้ใหญ่บ้านถือเป็นผู้นำชุมชนที่เป็นแกนนำ ในการยึดถือและปฏิบัติตามหน้าที่และความถูกต้อง โดยผ่านการน้อมนาแนวพระราชดำริ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ในการปฏิบัติงานตามหน้าที่บนพื้นฐาน ของความถูกต้อง และมีความซื่อสัตย์ และในส่วนที่มีน้อยที่สุดของระดับคุณลักษณะภาวะ ผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั่นก็คือ การมีความทะเยอทะยาน ชอบมีอำนาจและต้องการความสำเร็จ เนื่องจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมาจากการเลือกตั้ง ดังนั้นกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงผ่านการคัดเลือกของประชาชน มาแล้ว 2) ระดับภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ในส่วนที่มีมากที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติงาน ด้านการรักษาสาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน เนื่องด้วยการรักษาสาธารณสุขสมบัติของแผ่นดิน นั้น เป็นการดำเนินการซึ่งมาจากความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การทำด้วยใจและภายใต้จิตสำนึกที่ดี โดยการปฏิบัติงานด้านนี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึง ความมีระบบการจัดการความคิดที่ดี ตลอดจนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนในชุมชนของตน ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวก็เป็นหน้าที่หลักตามกฎหมายด้วยเช่นกัน และในส่วนที่มีน้อยที่สุด ของภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสนทราย จังหวัด เชียงใหม่ ก็คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติงานในการช่วยเหลือตรวจสอบและนำเก็บ ภาษี เนื่องจากกฎหมายภาษีอากรเป็นกฎหมายเฉพาะที่จำเป็นต้องผ่านการเรียนรู้

และการฝึกอบรมเฉพาะด้าน แต่การเข้าถึงแหล่งความรู้เหล่านี้ยังไม่ทั่วถึงส่งผลกระทบต่อให้
 กำนันและผู้ใหญ่บ้านยังขาดความเข้าใจในด้านนี้โดยตรง ประกอบกับบางพื้นที่เป็นพื้นที่
 การทำเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่จึงอาจส่งผลให้การนำเก็บภาษีไม่ได้มากเท่าที่ควร

3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ตลอดจนแนวทางในการเสริมสร้างประสิทธิภาพ
 ในการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวม
 ยังขาดความรู้เฉพาะด้าน ขาดประสบการณ์ด้านการบริหารงานปกครอง โดยมี
 ข้อเสนอแนะและแนวทางการเสริมสร้างการปฏิบัติงาน อาทิเช่น ควรฝึกอบรม
 และให้ความรู้เรื่องของการบริหารจัดการ ด้านกฎหมายต่าง ๆ ระเบียบของทางราชการ
 การทำงานกันเป็นทีม การสื่อสารกับองค์กรอื่น ๆ ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของกำนัน
 และผู้ใหญ่บ้าน ตลอดจนควรฝึกทักษะการอบรมให้ความรู้ดังกล่าวแก่กำนันผู้ใหญ่บ้าน
 อย่างต่อเนื่อง

อติพงษ์ ตันศิริ (2560) ได้ทำการศึกษา: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
 ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง การวิจัยครั้งนี้
 มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไข
 ปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอแกลง จังหวัดระยอง และ (2) เปรียบเทียบระดับการมีส่วน
 ร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอแกลงจังหวัด
 ระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานะใน
 ครอบครัว ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแกลง มีส่วนร่วมในการป้องกัน
 และแก้ไขปัญหายาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชั้นตอน พบว่า
 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นอันดับ 1 อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ
 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ตามลำดับ และลำดับ
 สุดท้าย อยู่ในระดับน้อยคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนผลการเปรียบเทียบระดับ
 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตอำเภอแกลง
 จังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานะ
 ในครอบครัว พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน
 และสถานะในครอบครัว ต่างกัน มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กิตติพงษ์ แพงพา (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจ
 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือ ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.48$) 2) ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.19$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) 3) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ในภาพรวมเมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน 4) ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (ค่าเบต้า=.416) ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ (ค่าเบต้า=.369) ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร (ค่าเบต้า=.169) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (ค่าเบต้า=.119) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ได้ร้อยละ 56.90

พงษ์ศักดิ์ มุกดาม่วง (2563) ได้ทำการศึกษาบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านและประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม จำนวน 224 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีบทบาทในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการป้องกัน ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการปราบปราม ($\bar{X} = 3.96$) และด้านการบำบัดรักษา ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิภาพในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมภาคประชาชน ($\bar{X} = 3.99$) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 3.92$) ด้านการแก้ไขปัญหายุติเสพผู้ติดยาเสพติด ($\bar{X} = 3.89$) และด้านการสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีให้สังคม ($\bar{X} = 3.84$) ตามลำดับ 3) ผลการเปรียบเทียบประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และที่ตั้งของหมู่บ้าน พบว่า ประสิทธิภาพตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม โดยภาพรวม ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านตำแหน่ง พบว่า ประสิทธิภาพตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม โดยภาพรวม มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พหุคูณ = .646 ซึ่งบทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้าน สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม ได้ร้อยละ 64.60

ศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนกับประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเขตอำเภอธาตุพนม 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการ

มีส่วนร่วมของประชาชนต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอ
 ธาตุพนม 4) เพื่อศึกษาแนวทางการในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
 ปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
 ($\bar{X}=4.30$) ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$) 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบ
 ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม
 ตามคุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และแหล่งที่อยู่อาศัย
 พบว่า ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอ
 ธาตุพนม ทั้งในภาพรวม และรายด้าน ทุกด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน 3) การมีส่วนร่วม
 ของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
 และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่
 ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอ
 ธาตุพนม ได้ร้อยละ 49.00 ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในการ
 ดำเนินงานไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอ
 ธาตุพนม 4) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 เขตอำเภอธาตุพนม ได้แก่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และที่ทำการปกครอง
 อำเภอ ควรจะมีการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
 อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และควรจัดสรรทรัพยากร
 เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เพียงพอ กำนันผู้ใหญ่บ้านต้องเป็น
 ผู้นำในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการดำเนินชีวิตตามแนวคิด
 เศรษฐกิจพอเพียง และควรให้ความสำคัญกับการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อยกระดับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยให้มีกลุ่มองค์กร
 ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น โดยต้องรับฟัง
 ความคิดเห็นของประชาชน

อัมรินทร์ พานัด (2563) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของภาวะผู้นำ
 เชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอ
 โพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำ

เชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม

2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม

4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะทางสังคม ($\bar{X} = 4.45$) รองลงมาคือ ด้านภูมิหลังทางสังคม ($\bar{X} = 4.43$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.33$)

2) ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมาคือ ด้านงานทะเบียน ($\bar{X} = 4.42$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้อำนาจหน้าที่ปกครองราษฎร ($\bar{X} = 3.85$)

3) ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านสติปัญญา ด้านภูมิหลังทางสังคม และด้านคุณลักษณะทางสังคม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 45.80 ส่วนด้านลักษณะทางกาย ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับงาน ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม 4) แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารมย์ จังหวัดนครพนม ได้แก่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และที่ทำการปกครองอำเภอ ควรจะมีการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และควรจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เพียงพอ

ปภินวิช ศรีกุล (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัด

อุดรธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม และการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง

2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบ้านดุง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.17$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ($\bar{X} = 4.01$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ ($\bar{X} = 3.25$) มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ย น้อยที่สุด คือ ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม ($\bar{X} = 2.25$) มีภาวะผู้นำในระดับน้อย

2) การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการนำข้อราชการไปประกาศแก่ราษฎร ($\bar{X} = 4.65$) มีการปฏิบัติงานในระดับ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านกิจการสาธารณประโยชน์ ($\bar{X} = 4.54$) มีการปฏิบัติงาน ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดหมู่บ้านให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.22$) มีการปฏิบัติงานในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าเบต้า=.639) และด้านภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม (ค่าเบต้า=.278) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบ้านดุงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีค่า สัมประสิทธิ์พหุคูณ=.398 ส่วนภาวะผู้นำแบบเผด็จการ ไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง ซึ่งภาวะผู้นำแบบ ประชาธิปไตย และภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง ได้ร้อยละ 38.90

สรายุทธ์ หอมจันทร์ (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี 2) ระดับการ บริหารราชการส่วนท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี และ 3) ภาวะผู้นำ ของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวม

อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านมีแรงขับสูง ด้านมีแรงจูงใจสูง ด้านมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านมีความซื่อสัตย์ ด้านมีความรู้ในด้านบริหารงานท้องถิ่น 2) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด ได้แก่ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านการทะเบียนต่าง ๆ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ 3) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้อ้อยละ 75.90 4) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านมีแรงขับสูง ด้านมีแรงจูงใจสูง ด้านมีความซื่อสัตย์ ด้านมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านมีความรู้ในด้านบริหารงาน มีอิทธิพลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

โสฬส บุญโส และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษา ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อเทียบภาวะ ความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ พบว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขต ตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยรวมทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ไพโรจน์ ภาษา (2565) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 2) เพื่อศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร 4) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผลสัมฤทธิ์การ

ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$) 2) ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) 3) การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.217$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\beta=.211$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.175$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\beta=.166$) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 33.90 ($R^{2Ad}=.339$) 4). แนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนและผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ได้แก่ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และที่ทำการปกครองอำเภอ ควรที่จะส่งเสริมและกระตุ้นให้ประชาชนในระดับชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น ซึ่งให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ ควรจะมีการพัฒนาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ และควรจัดสรรทรัพยากร เพื่อสนับสนุน การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เพียงพอ

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อู๋ทอง ประศาสน์วิจิตร (2551) ผู้แปลงานวิเคราะห์ของ แอนดรู ทอร์ตัน (Andrew Turton) โดยสรุปไว้ดังนี้ ตำแหน่งกำนัน เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ “เป็นหูเป็นตา” ให้กับทางอำเภอ ผู้ที่ถือครองตำแหน่งนี้จะเป็นที่สนใจของกลุ่มผลประโยชน์ภายนอกทุกกลุ่มที่ต้องการเข้ามามีบทบาทในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการตักตวงทรัพยากรธรรมชาติ ผลประโยชน์ทางการค้า งานก่อสร้าง โครงการพัฒนา กิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกฎหมาย ความเป็นระเบียบ หรือความมั่นคง หรือการรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนั้น กำนัน ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับกลุ่มบริวารของเจ้าหน้าที่ระดับล่างในท้องถิ่น หรือชาวบ้านที่ร่ำรวย ประการสำคัญ กำนัน มีโอกาสที่จะหารายได้โดยวิธีที่ผิดกฎหมายแต่หากำไรมหาศาล ในขณะที่เดียวกันกำนัน

ก็มีโอกาสที่จะสร้างสมอิทธิพลและชื่อเสียงอย่างถูกกฎหมายและเป็นที่ยอมรับมากมาย นอกจากกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีการปรับตัวเข้าเป็นส่วนหนึ่งกับการเมืองท้องถิ่นและการเมืองระดับชาติได้อย่างกลมกลืนแล้ว ยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางกลุ่มที่ไม่ปรับตัวเข้าสู่ระบบการเมืองจึงทำให้เกิดความขัดแย้งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีงานศึกษาวิจัยบางส่วนที่ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการกระจายอำนาจต่อกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

Griffin (1999) ทำการวิจัยเพื่อตรวจสอบและประเมินผลโครงการป้องกันปัญหาเสพติด โดยศึกษาถึงกระบวนการประเมินผล ในช่วงระยะเวลา 18 เดือน ผลการวิจัย พบว่า ได้มีการกำหนดเป้าหมายเพื่อการประเมินผลอย่างชัดเจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการและได้เพิ่มปัจจัยการมีส่วนร่วมของครอบครัว และความร่วมมือเพื่อการป้องกันปัญหาเสพติดในกระบวนการประเมินผลด้วย ในด้านประเมินผล พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและระยะเวลาในการประเมินผลรวมถึงศักยภาพของทีมประเมินผล เป็นปัจจัยสำคัญ

Ruth Mcvey (2000) ในหนังสือชื่อ Money and Power in Provincial Thailand ได้กล่าวถึงกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีบทบาท มีอิทธิพล มีอำนาจ เป็นเจ้าพ่อในสังคมท้องถิ่น โดยอาจมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่ผิดกฎหมาย และสิ่งที่ถูกกฎหมาย ทั้งนี้ในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเศรษฐกิจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับ กลุ่มข้าราชการ นักการเมือง และพ่อค้านักธุรกิจ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้ จำเป็นต้องอาศัยกำนันผู้ใหญ่บ้านตลอดจนผู้นำชุมชนเพราะอยู่ใกล้ชิดประชาชนภายในชุมชนของตนเองและสามารถรับรู้พฤติกรรมของลูกบ้านของตนเองได้ กำนันผู้ใหญ่บ้าน จึงมีหน้าที่ดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาลโดยเน้นความสมานฉันท์เพื่อให้เกิดความสงบสุขในชุมชน มีหน้าที่คอยติดตาม สอดส่องความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์เสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าการอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข

ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของทุกส่วนราชการ รวมทั้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นสิ่งแรกๆ ที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วนในสังคมไทยและต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ทางวิชาการสนับสนุนการดำเนินงาน นอกจากนี้ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการท้องถิ่นหรือในชุมชนของตนเอง และยังเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในชุมชนต่อการโน้มน้าวชักจูงประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง และยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการระดมชักจูงประชาชนได้มากที่สุด กำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มียุทธศาสตร์สำคัญต่อสังคมและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของสังคม ดังนั้น การชี้แนะและการตัดสินใจของบุคคลเหล่านี้มักจะได้รับ ความเชื่อถือจากประชาชน โดยการชักนำประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและช่วยเหลือประชาชน สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นนโยบายของรัฐบาล แต่เชื่อว่าความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือตำบลนั้น ๆ เท่ากันตลอด ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้านในการปกครองชุมชนอย่างไรให้อยู่เย็นเป็นสุข

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหาอาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยกำหนด รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร (Population)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 47,576 คน (ข้อมูลจากทะเบียนราษฎรอำเภอกุสุมาลย์)

2. กลุ่มตัวอย่าง (Sample)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 397 คน การหาขนาดของกลุ่ม ตัวอย่างใช้วิธีการคำนวณจากสูตรของ Yamane (1973, p.127 อ้างถึงใน นพพร ณะชัยพันธ์, 2555) โดยมีวิธีการคำนวณจากสูตร ดังต่อไปนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

แทนค่า N = จำนวนประชากรทั้งหมดที่ศึกษา

e = ค่าความคาดเคลื่อนของตัวอย่างไม่เกินร้อยละ .05

n = จำนวนขนาดตัวอย่างที่กำหนดได้

จะได้

$$n = \frac{47,576}{1+47,576(0.05)^2}$$

$$n = 396.66$$

ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณและตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 397 คน การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากขึ้นตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละตำบล แล้วทำการจับสลากรายชื่อ ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่จนครบจำนวนตามที่กำหนด ผู้วิจัยสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ตำบล	จำนวน (คน)	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1. ตำบลกุสุมาลย์	10,669	89
2. ตำบลนาโพธิ์	7,545	63
3. ตำบลนาเพียง	9,548	80
4. ตำบลโพธิ์ไพศาล	9,856	82
5. ตำบลอู่เมจาน	9,958	83
รวม	47,576	397

ที่มา : สำนักงานท้องถิ่นอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร (2563)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) สำหรับประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก
- 3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาภิรุตย์, 2553, หน้า 197) คือ

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก
- ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
- ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย
- ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระบุระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, 2553, หน้า 197) คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยในระดับมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยในระดับปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของ Likert scale ดังนี้

(บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ, 2553, หน้า 197) คือ

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถาม
มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Form)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร นิยามศัพท์เฉพาะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระเบียบวิธีวิจัย เพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบ และข้อคำถาม

2. สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำ 1) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร
1) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมากำหนดเป็นตัวแปรอิสระ และนำประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร มากำหนดเป็นตัวแปรตาม

3. กำหนดองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของข้อคำถามโดยการสังเคราะห์

3.1 ทฤษฎีลักษณะเด่นของผู้นำ (Leadership Trait Theory) กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมผู้นำ (Behavioral Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำตามสถานการณ์ (Situation Leadership Theory) กลุ่มทฤษฎีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformation Approach Theory) (นพลักษณ์ หนักแน่น, 2555, หน้า 50-54) ตลอดจนกรอบแนวคิดของการวิจัยจากงานวิจัยของ ร้อยตำรวจเอกกิตติพงษ์ แพงพา (2563) ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1980) ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

3.3 แนวทางการแก้ไขปัญหาเสพติดตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565 (2563, หน้า 1-28) ยกเว้นมาตรการความร่วมมือระหว่างประเทศ ออกมาเป็นข้อคำถามวัดระดับเกี่ยวกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจแก้ไขเนื้อหา และความถูกต้อง

5. การหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือ กระทำโดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำมาหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, หน้า 253-254)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item congruency)

R หมายถึง ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ ค่า +1 หมายถึงข้อคำถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน, ค่า 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้ และค่า -1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

N หมายถึง จำนวนทรงคุณวุฒิ

โดยเลือกข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ส่วนข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 ผู้วิจัยนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้น ข้อคำถามทุกข้อ จึงผ่านความเห็นชอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านที่ได้ตรวจสอบและเห็นว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้านและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยแล้ว ดังมีรายชื่อต่อไปนี้

โดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

5.1 รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล ตำแหน่ง กรรมการบริหาร
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น กรรมการบริหารหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย สมปอง อาจารย์ประจำคณะวิทยาการ
จัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5.4 จำเอนเกรียงคักดี จอดนอก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัตสกลนคร

5.5 นายสุนทร บุญจงรักษ์ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัตสกลนคร

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจำนวน 30 ชุด คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอโพธินาแก้ว จังหวัตสกลนคร

7. นำข้อคำถามที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination Power) โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Item Total Correlation) คัดข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.361 ขึ้นไป ค่าวิกฤตของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 จากสูตรต่อไปนี้ (ทรงคักดี ภูลี้ออน, 2551)

$$p = \frac{R_U + R_L}{2f}$$

$$r = \frac{R_U - R_L}{f}$$

เมื่อ p หมายถึง ค่าความยากง่าย

r หมายถึง ค่าอำนาจจำแนก

R_U หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบในกลุ่มสูง

R_L หมายถึง จำนวนผู้ที่ตอบในกลุ่มต่ำ

f หมายถึง จำนวนผู้ที่เข้าสอบในกลุ่มสูง

โดยได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ อยู่ระหว่าง 0.363-0.721

2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัตสกลนคร อยู่ระหว่าง 0.365-0.721

3) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด อยู่ระหว่าง 0.363-0.649

4) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัด สกลนคร อยู่ระหว่าง 0.376–0.627

8. นำข้อคำถามจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ถึง ตอนที่ 4 มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ด้วยวิธีการของ Cronbach ทั้งนี้ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่าแบบสอบถามนั้นใช้ได้ โดยมีสูตร ดังนี้ (Alpha Coefficient Method อ้างใน นพพร ณะชัยพันธ์, 2550, หน้า 19)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{s^2} \right)$$

เมื่อ α แทน ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

k แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum s_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนแต่ละข้อของแบบสอบถาม

s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมของผู้ตอบแต่ละคน

$$s^2 = \frac{n(\sum X^2) - (\sum X)^2}{n(n-1)}$$

โดยได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

1) แบบสอบถามภาพรวมทั้งฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น .879

2) แบบสอบถามภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ค่าความเชื่อมั่น .922

3) แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด ได้ค่าความเชื่อมั่น .742

4) แบบสอบถามประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ได้ค่าความเชื่อมั่น .844

9. นำแบบสอบถามดังกล่าว ที่ผ่านการทดลองใช้ และหาค่าความเชื่อมั่น มาทำการปรับปรุงเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงกำนันทุกตำบล ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จำนวน 397 คน
2. ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ที่เกี่ยวข้องพร้อมชี้แจงรายละเอียดความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถามนี้ เพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในการตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และการลงพื้นที่จริง เพื่อนำแบบสอบถามไปแจกแก่กลุ่มตัวอย่าง ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียด ความมุ่งหมายของการออกแบบสอบถาม
4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำแบบสอบถามไปประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนแล้ว นำมาลงรหัสเลข (Code) ตามเกณฑ์ของเครื่องมือแต่ละส่วน
2. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว มาบันทึกลงในโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผลข้อมูลที่ได้จัดเก็บและคำนวณหาค่าทางสถิติแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยนำเสนอผลในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและนำผลการศึกษาที่วิเคราะห์ได้มาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และเขียนข้อเสนอแนะ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่

1.1 การแจกแจงความถี่ (Frequencies) และค่าร้อยละ (Percentage)

บรรยายคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วิเคราะห์ระดับ 2) ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร
2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และ
3) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่

เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1 ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่าตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการตัวแปรได้โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) โดยมีสูตร ดังนี้ (ภัทรพร เกษสังข์, 2549, หน้า 168)

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - \sum x \sum y}{\sqrt{(N \sum x^2 - (\sum x)^2)(N \sum y^2 - (\sum y)^2)}}$$

เมื่อ	r_{xy}	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
	N	แทน จำนวนข้อมูลของชุดที่ 1 หรือ 2
	$\sum x$	แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 1
	$\sum y$	แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 2
	$\sum xy$	แทน ผลรวมของผลคูณของคะแนนแต่ละคู่ของชุดที่ 1 และ
2		
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนน
ชุดที่ 1		
	$\sum y^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสองของคะแนน
ชุดที่ 2		
	$(\sum x)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 1 ยกกำลังสอง
	$(\sum y)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนชุดที่ 2 ยกกำลังสอง

โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะมีค่าระหว่าง -1.00 ถึง $+1.00$ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ค่า r เป็นลบ แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม คือ ถ้า X เพิ่ม Y จะลด แต่ถ้า X ลด Y จะเพิ่ม
2. ค่า r เป็นบวก แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน คือ ถ้า X เพิ่ม Y จะเพิ่ม แต่ถ้า X ลด Y จะลดด้วย
3. ค่า r มีค่าเข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์กันมาก
4. ค่า r เข้าใกล้ 1 หมายถึง X และ Y มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามมีความสัมพันธ์กันมาก
5. ถ้า r เท่ากับ 0 แสดงว่า X และ Y ไม่มีความสัมพันธ์กัน
6. ถ้า r มีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่า X และ Y มีความสัมพันธ์กันน้อย

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่า Sig. (2-tailed) หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กัน ในทางตรงกันข้าม หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หลังจากนั้นจึงจะทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (อโนทัย ตรีวานิช, 2552)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91–1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71–0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31–0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01–0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

2.2 การศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปร ตัวแปรหนึ่งเรียกว่าตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ (Independent variable) แทนด้วย X อีกตัวแปรหนึ่งเรียกว่าตัวแปรตาม (Dependent variable) แทนด้วย Y เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ว่าถ้า ตัวแปรอิสระเปลี่ยนแปลงไปแล้วตัวแปรตามเปลี่ยนแปลงด้วยหรือไม่ ซึ่งสองตัวแปรนั้นจะต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ การวิเคราะห์การถดถอยสามารถเขียนรูปแบบความสัมพันธ์ของสองตัวแปรได้ในรูปของสมการการถดถอยซึ่งสามารถพยากรณ์ค่าได้ในอนาคตหรือสามารถดูแนวโน้มของตัวแปรตามได้เมื่อเราทราบค่าตัวแปรอิสระ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2557)

วิธีการคัดเลือกตัวแปรเข้าสมการ เพื่อให้สมการสามารถพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้สูงสุด ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Selection) วิธีการนี้จะเป็นการเลือกตัวแปรพยากรณ์เข้าสมการด้วยการวิเคราะห์เพียงขั้นตอนเดียว ซึ่งเป็น การคัดเลือกโดยใช้วิจารณ์ญาณของผู้วิจัยเองว่า จะคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์ใดบ้างเข้าสมการ เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกตัวแปรพยากรณ์มาศึกษา เมื่อคัดเลือกและเก็บข้อมูลแล้วทำการวิเคราะห์สถิติพื้นฐานและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ก่อนและใช้สถิติพื้นฐานโดยเฉพาะค่าความแปรปรวนหรือส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกับค่าทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์

และระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันในการคัดเลือกควรคัดเลือกตัวแปรที่มีความแปรปรวนมาก ๆ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกณฑ์กับตัวแปรพยากรณ์มีค่าสูง ๆ และมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกันมีค่าน้อยและไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อคัดเลือกแล้วจะใช้ตัวแปรพยากรณ์ทุกตัวที่เลือกวิเคราะห์พร้อม ๆ กัน ทุกตัวแปรเข้าสมการหมด (วาโร เฟิงส์วัตดี, 2550, หน้า 268-269) ดังนี้

การวิเคราะห์การถดถอยเมื่อมีตัวแปรอิสระหนึ่งตัวแปรและตัวแปรตามหนึ่งตัวแปร แต่ถ้าหากตัวแปรตามหนึ่งตัวแปรกับตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัวแปร จะเรียกว่าการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย เขียนความสัมพันธ์แสดงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

$$Y_i = \beta_0 + \beta X_i + \varepsilon_i$$

เมื่อ β_0 แทนระยะตัดแกน y (y-intercept)

β แทนความชันของเส้นถดถอย (slope)

$$\hat{Y}_i = \hat{\beta}_0 + \hat{\beta} x_i \quad \text{หรือจะได้ว่า}$$

$$\hat{Y}_i = b_0 + bX_i$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ผู้วิจัยได้อันดับการวิเคราะห์ข้อมูล ไว้ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อความเข้าใจที่ตรงกันในการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
r	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
$R^{2Adj.}$	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว
b	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานของตัวพยากรณ์
TLS	แทน ผลรวมของภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
LS ₁	แทน ภาวะผู้นำด้านความรู้และประสบการณ์
LS ₂	แทน ภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ
LS ₃	แทน ภาวะผู้นำด้านทักษะในการจัดการ
LS ₄	แทน ภาวะผู้นำด้านคุณธรรมและจริยธรรม

TPP	แทน ผลรวมของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
PP ₁	แทน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
PP ₂	แทน การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ
PP ₃	แทน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
PP ₄	แทน การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
TEF	แทน ผลรวมของประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
EF ₁	แทน ด้านการป้องกัน
EF ₂	แทน ด้านการบำบัดรักษา
EF ₃	แทน ด้านการปราบปราม
EF ₄	แทน ด้านการบูรณาการ
P-Value	แทน ค่านัยสำคัญทางสถิติ/ค่าความน่าจะเป็น
Sig	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน แยกออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สำหรับรายละเอียดในแต่ละตอน มีดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอสุเมธาลัย จังหวัดสกลนคร อันประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และตำบลที่อาศัยอยู่ รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล

(n=397)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
1. เพศ		
-ชาย	218	54.91
-หญิง	179	45.09
2. อายุ		
-ไม่เกิน 30 ปี	40	10.07
-31-45 ปี	147	37.03
-46-60 ปี	174	43.83
-มากกว่า 60 ปี	36	9.07
3. ระดับการศึกษา		
-ต่ำกว่าปริญญาตรี	352	88.66
-ปริญญาตรี	33	8.31
-สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.03
4. อาชีพ		
-เกษตรกร	228	57.43
-ค้าขาย	58	14.61
-รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ	61	15.37
-รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน	14	3.53
-อาชีพอื่น ๆ	36	9.07

ตาราง 2 (ต่อ)

(n=397)

คุณลักษณะส่วนบุคคล	จำนวนคน	ร้อยละ
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
-ไม่เกิน 10,000 บาท	265	66.75
-10,001-15,000 บาท	87	21.91
-15,001-25,000 บาท	21	5.29
-มากกว่า 25,000 บาท	24	6.05
6. ตำบลที่อาศัยอยู่		
-ตำบลกุสุมาลย์	89	22.42
-ตำบลนาโพธิ์	63	15.87
-ตำบลนาเพียง	80	20.15
-ตำบลโพธิ์ไพศาล	82	20.65
-ตำบลอุ่มจาน	83	20.91
รวม	397	100.00

จากตาราง 2 พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีจำนวนทั้งสิ้น 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.91 มีอายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 43.71 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 88.66 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.74 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 และอาศัยอยู่ในตำบลกุสุมาลย์ มากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.42

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่
อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร รายละเอียดดังตาราง 3-7

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

(n=397)

ด้านที่	ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ความรู้และประสบการณ์	3.97	0.39	มาก
2	มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ	3.79	0.48	มาก
3	ทักษะในการจัดการ	3.81	0.43	มาก
4	คุณธรรมและจริยธรรม	3.48	0.66	ปานกลาง
	รวม	3.77	0.32	มาก

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า
ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.97$) มีภาวะผู้นำในระดับ
มาก รองลงมาคือ ด้านทักษะในการจัดการ ($\bar{X} = 3.81$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก
ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.79$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ส่วนด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.48$) มีภาวะผู้นำในระดับ
ปานกลาง

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้และประสบการณ์ รายข้อ
(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	3.98	0.75	มาก
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	3.94	0.77	มาก
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ	3.85	0.79	มาก
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่	4.06	0.77	มาก
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ความสามารถในงานด้านวิชาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	3.89	0.80	มาก
6	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	4.09	0.79	มาก
รวม		3.97	0.39	มาก

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านความรู้และประสบการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X}=4.06$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ ($\bar{X}=3.85$)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ
รายชื่อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความสามารถ ในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกัน	3.92	0.96	มาก
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถประสานงานกับ หน่วยงานราชการต่าง ๆ	3.70	0.82	มาก
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีกิริยามารยาทดี สุภาพ อ่อนโยน	3.71	0.73	มาก
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้วาจาและวางตัวเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่และกาลเทศะ	3.78	0.84	มาก
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และเป็นมิตร	3.82	0.83	มาก
รวม		3.79	0.48	มาก

จากตาราง 5 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X}=3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มี
ความสามารถในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกัน ($\bar{X}=3.92$) รองลงมาคือ
กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตร ($\bar{X}=3.82$) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ
($\bar{X}=3.70$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านทักษะในการจัดการ รายชื่อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ การบริหารงานในหมู่บ้าน	3.79	0.80	มาก
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการจัดเก็บระบบงานและ การบริหารจัดการข้อมูลของหมู่บ้าน	3.75	0.71	มาก
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการบริหาร จัดการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน	4.03	0.79	มาก
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านนำวิสัยทัศน์ นโยบายและ ยุทธศาสตร์ของที่ว่ากำรอำเภอ มาใช้ในการ บริหารงานการจัดการ	3.71	0.75	มาก
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ ความสามารถและทักษะในการบริหารการ จัดการมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	3.78	0.80	มาก
รวม		3.81	0.43	มาก

จากตาราง 6 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร ด้านทักษะในการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$)
เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถ
ในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X}=4.03$) รองลงมาคือ กำนัน
ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถการบริหารงานในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.79$) ส่วนข้อที่มี
ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านนำวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์
ของที่ว่ากำรอำเภอมาใช้ในการบริหารงานการจัดการ ($\bar{X}=3.71$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน
ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต และ ประพฤติดี	3.41	0.94	ปานกลาง
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ประกาศความ ยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยความเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและประเพณี	3.51	0.92	มาก
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรม จริยธรรม	3.60	0.96	มาก
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดหลักธรรมาภิบาล ความ ถูกต้องดีงาม	3.65	0.85	มาก
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใด โดยมิชอบ	3.25	1.07	ปานกลาง
	รวม	3.48	0.66	ปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง
($\bar{X}=3.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านยึด
หลักธรรมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม ($\bar{X}=3.65$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ
กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X}=3.60$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก
ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ
($\bar{X}=3.25$) มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด รายละเอียดดังตาราง 8-12

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยรวมและรายด้าน

(n=397)

ด้านที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.48	0.74	ปานกลาง
2	การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	3.07	1.01	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.60	0.66	มาก
4	การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.08	0.85	ปานกลาง
รวม		3.29	0.55	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.60$) มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.08$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจ รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ ของปัญหายาเสพติดในชุมชน	3.39	1.25	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและ ช่วยเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหายาเสพติด ในชุมชน	3.60	1.03	มาก
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามา ดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชน	3.51	0.90	มาก
4	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ของโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ควร ดำเนินการในชุมชน	3.41	1.07	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครผู้ ประสานงานในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไข ปัญหายาเสพติด	3.47	1.08	ปานกลาง
รวม		3.48	0.74	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วม
ในการตัดสินใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า
ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและช่วยเสนอแนะ
แนวทางในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.60$) มีส่วนร่วมในระดับมาก
รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามาดำเนินการในการแก้ไขปัญหายา
เสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.51$) มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ
ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุของปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.39$)

มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ดำเนินการ รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.01	1.16	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.09	1.05	ปานกลาง
3	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	3.06	1.29	ปานกลาง
4	ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.91	1.14	ปานกลาง
5	ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ	3.28	1.12	ปานกลาง
รวม		3.07	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ ($\bar{X} = 3.28$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 2.91$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วม
ในผลประโยชน์ รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน	3.37	1.04	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น	3.75	0.96	มาก
3	ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในการป้องกันและรักษาทรัพย์สิน	3.71	0.95	มาก
4	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในการให้ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน	3.59	0.95	มาก
รวม		3.60	0.66	มาก

จากตาราง 11 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.75$) มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในการป้องกันและรักษาทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.71$) มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.37$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน	3.17	1.13	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานความคิดเห็นในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหน่วยงานราชการ	3.17	1.12	ปานกลาง
3	การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด	3.13	1.10	ปานกลาง
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด	2.92	1.10	ปานกลาง
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข	3.03	1.23	ปานกลาง
รวม		3.08	0.85	ปานกลาง

จากตาราง 12 พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานความคิดเห็นในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหน่วยงานราชการ ($\bar{X} = 3.17$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X} = 2.92$)

**ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**

ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร รายละเอียดดัง
ตาราง 13-17

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้าน

(n=397)

ด้านที่	ประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	ด้านการป้องกัน	4.09	0.64	มาก
2	ด้านการบำบัดรักษา	3.89	0.69	มาก
3	ด้านการปราบปราม	3.97	0.70	มาก
4	ด้านการบูรณาการ	4.04	0.56	มาก
	รวม	4.01	0.46	มาก

จากตาราง 13 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =4.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ
ด้านการป้องกัน (\bar{X} =4.09) รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการ (\bar{X} =4.04)
ด้านการปราบปราม (\bar{X} =3.97) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบำบัดรักษา
(\bar{X} =3.89)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร ด้านการป้องกัน รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบ นโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา เสพติด จากจังหวัด/อำเภอ	4.26	0.75	มาก
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ารับการฝึกอบรมด้านการ ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.12	0.76	มาก
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการจัดเวที ประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบผู้ที่มี พฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	3.98	0.79	มาก
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนำแผนงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดไปแจ้งให้ชาวบ้านในพื้นที่ ได้รับทราบ	4.15	0.79	มาก
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีการ ต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ประชุมชี้แจง	4.29	0.74	มาก
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกำหนด กฎ กติกา มาตรการ ทางสังคมเพื่อนำมาใช้กับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับ กับยาเสพติด	3.97	0.75	มาก
7	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการ ป้องกันปัญหายาเสพติด	3.89	0.80	มาก
รวม		4.09	0.64	มาก

จากตาราง 14 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายา
เสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการป้องกัน
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย

สูงที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เลียงตามสาย ประชุมชี้แจง ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ ($\bar{X}=4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติด ($\bar{X}=3.89$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบำบัดรักษา รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติด ที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่	4.01	0.77	มาก
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการติดตามผู้ติดยาเสพติด หลังการบำบัดและอยู่ระหว่างการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่	3.89	0.78	มาก
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเน้นบทบาทในการปลูกจิตสำนึกคนในหมู่บ้านเพื่อให้ภัยกับผู้กระทำ ความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี	4.11	0.76	มาก
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน	3.51	0.91	มาก
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา	3.94	0.94	มาก
รวม		3.89	0.69	มาก

จากตาราง 15 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบำบัดรักษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเน้นบทบาทในการปลูกจิตสำนึกคนในหมู่บ้าน เพื่อให้ภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.51$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการปราบปราม รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการแสวงหา ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ	3.91	0.79	มาก
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันและ แก้ไขแหล่งมั่วสุ่มในหมู่บ้าน	4.10	0.77	มาก
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการหา หลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด	3.82	0.79	มาก
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วน ราชการในการปราบปรามยาเสพติด	4.21	0.81	มาก
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่	3.89	0.84	มาก
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการค้นหา ผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน	3.91	0.85	มาก
	รวม	3.97	0.70	มาก

จากตาราง 16 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการปราบปราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการปราบปรามยาเสพติด ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขแหล่งมั่วสุ่มในหมู่บ้าน ($\bar{X}=4.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ($\bar{X}=3.82$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบูรณาการ รายข้อ

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติงานมีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นจัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่	4.02	0.80	มาก
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการบูรณาการแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่น ๆ	4.06	0.77	มาก
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, กิจกรรมทางศาสนา	4.09	0.80	มาก
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.07	0.74	มาก
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด	4.02	0.79	มาก
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานราชการในการป้องกันยาเสพติด	4.08	0.72	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

(n=397)

ข้อที่	ข้อคำถาม	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
7	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการประสาน/ แสวงหางบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด	3.82	0.87	มาก
8	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	4.18	0.71	มาก
รวม		4.04	0.56	มาก

จากตาราง 17 พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านการบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, กิจกรรมทางศาสนา ($\bar{X}=4.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการประสาน/แสวงหางบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X}=3.82$)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย จำนวน 2 สมมติฐาน ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร รายละเอียดดังตาราง 18-20

ในเบื้องต้นจะทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในตัวแบบที่ใช้ในการศึกษา เพื่อป้องกันการเกิด Multicollinearity คือ การมีสหสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ ซึ่งการที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่สูงมาก อาจส่งผลให้สมการตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปรตามมีความคลาดเคลื่อน ดังนั้น จึงต้องตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระเพื่อให้แน่ใจว่า ตัวแปรอิสระสามารถคงอยู่ในสมการตัวแบบได้ โดยกำหนด ระดับนัยสำคัญที่ 0.05

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์จะพิจารณาจากค่า Sig. (2-tailed) หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวมีความสัมพันธ์กัน ในทางตรงกันข้าม หากค่า Sig. (2-tailed) มีค่ามากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรสองตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน หลังจากนั้นจึงจะทำการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามเกณฑ์ต่อไปนี้ (อโนทัย ตรีวานิช, 2552)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.91-1.00 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.71 – 0.90 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.31 – 0.70 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.01 – 0.30 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

ยาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร รายละเอียด
ดังตาราง 18

ตาราง 18 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ระหว่างปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตัวแปร	LS ₁	LS ₂	LS ₃	LS ₄	TLS	PP ₁	PP ₂	PP ₃	PP ₄	TPP	EF ₁	EF ₂	EF ₃	EF ₄	TEF
Mean	3.97	3.79	3.81	3.48	3.77	3.48	3.07	3.60	3.08	3.29	4.09	3.89	3.97	4.04	4.01
LS ₁	1	.232**	.281**	.145**	.540**	.197**	.110**	.174**	.134	.198	.504**	.423**	.490**	.739**	.754**
LS ₂		1	.449**	.278**	.718**	.113**	.123**	.178**	.162	.100*	.324**	.363**	.157**	.167**	.342**
LS ₃			1	.235**	.692**	.112**	.102**	.280**	.217**	.199**	.280**	.144**	.165**	.268**	.268**
LS ₄				1	.683**	.188**	.117**	.246**	.154**	.185**	.141**	.181**	.108**	.126**	.129**
TLS					1	.203**	.113**	.334**	.179**	.224**	.359**	.411**	.250**	.387**	.483**
PP ₁						1	.281**	.496**	.199**	.703**	.187**	.145**	.108**	.191**	.105**
PP ₂							1	.176**	.169**	.703**	.163**	.188**	.183**	.190**	.111**
PP ₃								1	.206**	.603**	.161**	.226**	.157**	.162**	.204**
PP ₄									1	.615**	.153**	.146**	.162**	.150**	.173**
TPP										1	.120	.148**	.155**	.110**	.105**
EF ₁											1	.362**	.290**	.473**	.753**
EF ₂												1	.271**	.466**	.688**
EF ₃													1	.320**	.654**
EF ₄														1	.792**
TEF															1

จากตาราง 18 พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวม (TLS) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.483$) ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวม (TPP) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.105$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) กับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้และประสบการณ์ (LS_1) มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.754$)
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (LS_2) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.342$)
3. ด้านทักษะในการจัดการ (LS_3) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.268$)
4. ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (LS_4) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.129$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) กับการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (PP_1) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.105$)
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (PP_2) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.111$)

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (PP₃) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.204$)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (PP₄) มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.173$)

จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยภาพรวม (TLS) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.483$) ส่วนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยภาพรวม (TPP) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม (TEF) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ และมีความสัมพันธ์ทางบวก ($r=.105$) ซึ่งตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่อยู่ในเกณฑ์ข้อจำกัดหรือต่ำกว่า 0.80 (Stevens, 2002, p. 189) ไม่ทำให้เกิดปัญหาภาวะพหุสัมพันธ์ร่วม (Multicollinearity) ซึ่งไม่ส่งผลกระทบต่อผลของการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ และไม่ส่งผลให้สมการตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ตัวแปร ขณะเดียวกันตัวแปรอิสระไม่เกิดปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เนื่องจากค่า VIF (Variance inflation fEFtor) ไม่เกิน 10 และค่า Tolerance เข้าใกล้ 1

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร แสดงรายละเอียดดังตาราง 19

ตาราง 19 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std.error	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	.086	.189		.454	.650		
ความรู้และประสบการณ์ (LS ₁)	.852	.040	.714	21.289	.000**	.905	1.105
มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (LS ₂)	.187	.035	.195	5.300	.000**	.754	1.327
ทักษะในการจัดการ (LS ₃)	.007	.040	.007	.180	.857	.751	1.331
คุณธรรมและจริยธรรม (LS ₄)	.039	.023	.055	1.651	.099	.905	1.105

R=776, R²=.601, R²Adj=.597, F=147.916, Sig.=.000**

จากตาราง 19 พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้
และประสบการณ์ (LS₁) ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (LS₂) ($\beta=.195$)
มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนัน
ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา
ยาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.70
(R²Adj=.597) โดยสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = .086 + .852^{**}(LS_1) + .187^{**}(LS_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = .714^{**}(LS_1) + .195^{**}(LS_2)$$

ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านทักษะในการจัดการ (LS₃)
และด้านคุณธรรมและจริยธรรม (LS₄) ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกัน
และแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร แสดงรายละเอียดดังตาราง 20

ตาราง 20 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณอิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Std.error	(β)	t	P-value	Collinearity	
						Tolerance	VIF
(Constant)	3.712	.148		25.128	.000		
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (PP ₁)	.035	.036	.056	.975	.330	.710	1.408
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (PP ₂)	.068	.023	.148	2.907	.004**	.907	1.103
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (PP ₃)	.156	.039	.224	3.974	.000**	.742	1.348
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (PP ₄)	.058	.028	.105	2.096	.037*	.932	1.073

R=275, R²= .376, R²Adj= .366, F=8.027, Sig.=.000**

จากตาราง 20 พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (PP₃) (β =.224) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (PP₂) (β =.148) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (PP₄) (β =.105) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน

ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$) โดยสามารถสร้างสมการในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐาน ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 3.712 + 0.068^{**}(PP_2) + 0.156^{**}(PP_3) + 0.058^{*}(PP_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = 0.148^{**}(PP_2) + 0.224^{**}(PP_3) + 0.105^{*}(PP_4)$$

ส่วน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (PP_1) ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐาน ดังตาราง 21

ตาราง 21 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้าน <u>ความรู้และประสบการณ์</u> มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ยอมรับ
ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้าน <u>มนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ</u> มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร	ยอมรับ
ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้าน <u>ทักษะในการจัดการ</u> มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ปฏิเสธ
ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้าน <u>คุณธรรมและจริยธรรม</u> มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ปฏิเสธ

ตาราง 21 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ปฏิเสธ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ยอมรับ
การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ยอมรับ
การมีส่วนร่วมในการประเมินผลมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	ยอมรับ

จากตาราง 21 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

1. ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จึงยอมรับสมมติฐาน

ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านทักษะในการจัดการ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จึงปฏิเสธสมมติฐาน

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จึงยอมรับสมมติฐาน

ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล
ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอ
กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร จึงปฏิเสธสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ผลสรุป
ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนา
อยู่ในเขตอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีจำนวนทั้งสิ้น 397 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย
จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 54.91 มีอายุระหว่าง 46-60 ปี จำนวน 174 คน คิดเป็น
ร้อยละ 43.71 มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 88.66
ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.74 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน
ไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 66.75 และอาศัยอยู่ในตำบล
กุสุมาลย์ มากที่สุด จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 22.42

2. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง
ที่สุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.97$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ
ด้านทักษะในการจัดการ ($\bar{X} = 3.81$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ด้านมนุษยสัมพันธ์
และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.79$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.48$) มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง โดยสรุปผล
ในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านความรู้และประสบการณ์ มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการ

นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.85$)

2.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้มีความสามารถในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกัน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมาคือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตร ($\bar{X} = 3.82$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านสามารถประสานงาน กับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.70$)

2.3 ด้านทักษะในการจัดการ มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.81$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน มีความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมา คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถการบริหารงานในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.79$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านนำวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์ ของที่ว่าการอำเภอ มาใช้ในการบริหารงานการจัดการ ($\bar{X} = 3.71$)

2.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีภาวะผู้นำโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 3.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำหนด ผู้ใหญ่บ้านยึดหลักธรรมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม ($\bar{X} = 3.65$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.60$) มีภาวะผู้นำ ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำหนดผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใด โดยมิชอบ ($\bar{X} = 3.25$) มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง

3. ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วม ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วม ในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.60$) มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.08$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วม ในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยสรุปผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

3.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.48$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและช่วยเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ($\bar{X}=3.60$) มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามาดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X}=3.51$) มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุของปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X}=3.39$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

3.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ ($\bar{X}=3.28$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X}=3.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X}=2.91$)

3.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ มีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น ($\bar{X}=3.75$) มีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในการป้องกันและรักษาทรัพย์สิน ($\bar{X}=3.71$) มีส่วนร่วมในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ($\bar{X}=3.37$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

3.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.08$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานความคิดเห็นในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหน่วยงานราชการ ($\bar{X}=3.17$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ($\bar{X}=3.17$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด ($\bar{X}=2.92$)

4. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกัน ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการ ($\bar{X}=4.04$) ด้านการปราบปราม ($\bar{X}=3.97$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบำบัดรักษา ($\bar{X}=3.89$) โดยสรุปผลในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

4.1 ด้านการป้องกัน มีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เสี่ยงตามสาย ประชุมชี้แจง ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ ($\bar{X}=4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติด ($\bar{X}=3.89$)

4.2 ด้านการบำบัดรักษา มีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.89$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เน้นบทบาทในการปลูกจิตสำนึกคนในหมู่บ้านเพื่อให้ภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี ($\bar{X}=4.11$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติด ที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X}=4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.51$)

4.3 ด้านการปราบปราม มีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.97$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการปราบปรามยาเสพติด ($\bar{X}=4.21$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขแหล่งมั่วสุมในหมู่บ้าน ($\bar{X}=4.10$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการหาหลักฐาน และพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ($\bar{X}=3.82$)

4.4 ด้านการบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ กำนัน

ผู้ใหญ่วัยมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, กิจกรรมทางศาสนา ($\bar{X} = 4.09$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการประสาน/แสวงหางบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 3.82$)

5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta = .714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta = .195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.70 ($R^{2Adj} = .597$) ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านทักษะในการจัดการ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

6. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta = .224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta = .148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta = .105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj} = .366$) ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยจากการศึกษาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\bar{X} = 3.97$) มีภาวะผู้นำในระดับ มาก รองลงมาคือ ด้านทักษะในการจัดการ ($\bar{X} = 3.81$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 3.79$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ($\bar{X} = 3.48$) มีภาวะผู้นำในระดับ ปานกลาง

โดยด้านความรู้และประสบการณ์ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ ($\bar{X} = 4.06$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับ ต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.85$) ส่วนด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดหลักธรรมมา ภิบาล ความถูกต้องดีงาม ($\bar{X} = 3.65$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{X} = 3.60$) มีภาวะผู้นำในระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ ($\bar{X} = 3.25$) มีภาวะผู้นำในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสฬส บุญโส และคณะ (2564) ได้ทำการศึกษา ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอ เมืองเลย จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำกำนันผู้ใหญ่บ้าน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ หอมจันทร์ (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัด สุพรรณบุรี ผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสุพรรณบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรินทร์ พานัด (2563) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผล การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัย

พบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภินวิช ศรีกุล (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอบ้านดุง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ คักดาพิภพ (2560) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำกับการปฏิบัติงานของ กำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พบว่า ประชาชนในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.60$) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.48$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.08$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

โดยการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น ($\bar{X} = 3.75$) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดในการป้องกันและรักษาทรัพย์สิน ($\bar{X} = 3.71$) มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน ($\bar{X} = 3.37$) มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ ($\bar{X} = 3.28$) รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 3.09$) ส่วนข้อที่มี

ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงาน
ที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 2.91$)

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ แพงพา (2563)
ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัด
สกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$)
โดย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.35$) รองลงมาคือ
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.19$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\bar{X} = 3.07$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุลศักดิ์ บุญแดง
(2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพ
ติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมี
ส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับปานกลาง
เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
เป็นอันดับ 1 รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ถัดไป คือ ด้านการ
มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการ
ประเมินผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ใกล้เคียงกับงานวิจัยของศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563)
ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม
จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่
ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$)
ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม โดยภาพรวม
อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) ใกล้เคียงกับงานวิจัยของ อธิพงษ์ ต้นศิริ (2560)
ได้ทำการศึกษา: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ศึกษากรณี อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอแก่ง
มีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เป็นอันดับ 1
อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการ
ปฏิบัติการ ตามลำดับ และลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับน้อยคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

และใกล้เคียงกับงานวิจัยของ สิงห์ ปานะชา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิจัยจากการศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการป้องกัน ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมาคือ ด้านการบูรณาการ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านการปราบปราม ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนด้าน

ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบำบัดรักษา ($\bar{X} = 3.89$)

โดยด้านการป้องกัน ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ประชุมชี้แจง ($\bar{X} = 4.29$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ ($\bar{X} = 4.26$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติด ($\bar{X} = 3.89$) ส่วนด้านการบำบัดรักษา ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเน้นบทบาทในการปลูกจิตสำนึกคนในหมู่บ้าน เพื่อให้ภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมาคือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.01$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.51$)

ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ เป็นเพราะว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ต่างก็เป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่และเล็งเห็นความสำคัญของบทบาทหน้าที่ของตนเอง ซึ่งรัฐบาล กำหนดให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นกลไกการขับเคลื่อนงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ในพื้นที่เพื่อให้สอดคล้อง

ตามนโยบายแนวทางยุทธศาสตร์ ที่กำหนดและสอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ และมีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการบริหารจัดการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชนกลไก การปฏิบัติการ การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดการแก้ไขปัญหายา ผู้เสพผู้ติดยาเสพติด การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีสู่สังคมการสร้าง สภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหายาเสพติดการมีส่วนร่วมภาคประชาชนและการพัฒนา กลไกเฝ้าระวังในระดับพื้นที่ ซึ่งตามพระราชบัญญัติ การปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2457 กำหนดให้ผู้ใหญ่บ้านมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ ในการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อยให้แก่ราษฎรในเขตหมู่บ้านที่รับผิดชอบ ตลอดจนการป้องกันและปราบปรามเหตุร้าย และสิ่งผิดกฎหมายในพื้นที่ โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดตามนโยบายของรัฐบาลในระดับหมู่บ้านผู้ใหญ่บ้านจึงต้องมี ภารกิจและบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากรู้ปัญหา รู้ข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้งมีความใกล้ชิดและได้รับความศรัทธาจากประชาชนในหมู่บ้าน พร้อมมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย แต่ในปัจจุบันได้มีรูปแบบการปกครองที่ใกล้ชิด ประชาชนในระดับหมู่บ้าน ชุมชน เช่นเดียวกัน คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีภารกิจ และบทบาทที่ใกล้เคียงกับผู้ใหญ่บ้านมาก จึงอาจส่งผลกระทบต่อบทบาทอำนาจหน้าที่ ของผู้ใหญ่บ้าน

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ มุกตาม่วง (2563) ได้ทำการศึกษายาเสพติดที่หมู่บ้านที่มีต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563) ที่ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอ ธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอธาตุพนม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรินทร์ พานัด (2563) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม และใกล้เคียงกับงานวิจัยของ เกรียงศักดิ์ จอดนอก (2558) ได้ทำการศึกษา บทบาท

ในการสร้างหมู่บ้านปลอดภัยเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในการสร้างหมู่บ้านปลอดภัยเสพติดในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ ($\beta=.714$) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ($\beta=.195$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 59.70 ($R^{2Adj}=.597$)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ภาวะความเป็นผู้นำและคุณสมบัติของผู้นำ เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดสำหรับการเป็นผู้นำชุมชน ซึ่งกำนันผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดก็เป็นบทบาทหน้าที่หลักสำคัญอย่างหนึ่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะลำพังหน่วยงานราชการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฝ่ายปกครองอย่างเดียวคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเสพติดได้ กำนันผู้ใหญ่บ้านจึงมีหน้าที่ติดตาม สอดส่อง ความเคลื่อนไหว คอยรายงานปัญหาสถานการณ์เสพติดในหมู่บ้านให้กับหน่วยงานต้นสังกัดที่ว่าการอำเภอได้รับทราบ เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไข ซึ่งเมื่อกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเข้มแข็งย่อมจะส่งผลให้การดำเนินงานตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ประสบผลสำเร็จ มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดประโยชน์ต่อองค์กรและประชาชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาระบบการบริหารจัดการในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดให้มีความเหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือการทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ ตามเป้าหมายขององค์กร ภาวะผู้นำจึงเป็นเรื่องสำคัญมากในการบริหาร การพยายามพัฒนาผู้นำที่ดีนั้นเป็นพื้นฐานของการสร้างผลผลิตหรือบริการ องค์กรจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำในองค์กรนั้น

เป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ : หรือการบริหารงานภายในตำบล และหมู่บ้าน ให้เกิดความสงบเรียบร้อย กำหนดผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพ และพฤติกรรมในฐานะ “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อความสำเร็จ ขององค์การ ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญส่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน นั่นก็คือภาวะผู้นำ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพราะภาวะผู้นำถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารเป็นการนำหรือ การทำให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติตามที่ประสงค์ ตามเป้าหมายขององค์การ ภาวะผู้นำจึงเป็น เรื่องสำคัญมากในการบริหาร การพยายามพัฒนาผู้นำที่ดั้นนั้นเป็นพื้นฐานของการสร้าง ผลผลิตหรือบริการ องค์การจะสำเร็จหรือล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของผู้นำ ในองค์การนั้นเป็นอย่างมาก ดังนั้นการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ : หรือการบริหารงาน ภายในตำบลและหมู่บ้าน ให้เกิดความสงบเรียบร้อย กำหนดผู้ใหญ่บ้าน จึงจำเป็นต้องมี บุคลิกภาพและพฤติกรรมในฐานะ “ผู้นำ” (Leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่ : และความรับผิดชอบโดยตรง ที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะ ของความเป็นผู้นำในการบริหารจัดการท้องถิ่นหรือในชุมชนของตนเอง และยังเป็นบุคคล ที่มีอิทธิพลเป็นอย่างมากในชุมชนต่อการโน้มน้าวชักจูงประชาชนให้มีส่วนร่วมทางการเมือง และยังเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการระดมชักจูงประชาชนได้มากที่สุด กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อสังคมและได้รับการยกย่องให้เป็นผู้นำของสังคม ดังนั้น การชี้แนะ และการตัดสินใจของบุคคลเหล่านี้มักจะได้รับ ความเชื่อถือจากประชาชน โดยการชักนำ ประชาชนให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและช่วยเหลือประชาชน สนับสนุนให้ประชาชน ในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นแนวนโยบายของรัฐบาล แต่ใช้ว่า ความเป็นผู้นำของกำนันและผู้ใหญ่บ้านจะได้รับการยอมรับจากชุมชนหรือตำบลนั้น ๆ เท่ากันตลอด ภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อบทบาทของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน ในการปกครองชุมชนอย่างไรให้อยู่เย็นเป็นสุข

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรินทร์ พานัด (2563)

ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านสติปัญญา ด้านภูมิหลังทางสังคม และด้านคุณลักษณะทางสังคม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอโพธารวรรค์ จังหวัดนครพนม ได้ร้อยละ 45.80 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภินวิช ศรีกุล (2563) ได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย (ค่าเบต้า=.639) และด้านภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม (ค่าเบต้า=.278) ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุงมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .00 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์=.398 ส่วนภาวะผู้นำแบบเผด็จการ ไม่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง ซึ่งภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย และภาวะผู้นำแบบเสรีนิยม สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง ได้ร้อยละ 38.90 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรายุทธ์ หอมจันทร์ (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านด้านมีแรงขับสูง ด้านมีแรงจูงใจสูง ด้านมีความซื่อสัตย์ ด้านมีความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านมีความรู้ในด้านการบริหารงาน มีอิทธิพลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จังหวัดสุพรรณบุรี ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติพงษ์ แพงพา (2563) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรเจริญศิลป์ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม (ค่าเบต้า=.416) ด้านความรู้ และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ (ค่าเบต้า=.369) ด้านความรู้และทักษะในการบริหาร (ค่าเบต้า=.169) และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ (ค่าเบต้า=.119) มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานี

ตำราวจุทธเจริญศิลป์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนาย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานี ตำราวจุทธเจริญศิลป์ ได้ร้อยละ 56.90

ส่วนปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านทักษะในการจัดการ และ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด สกลนคร ไม่มีความรู้และทักษะในการบริการจัดการมากนัก ไม่มีการนำวิสัยทัศน์ นโยบาย และยุทธศาสตร์ของที่ว่า การอำเภอ มาใช้ในการบริหารงาน การจัดการ และ ไม่มีการจัดเก็บ ระบบงานและการบริหารจัดการข้อมูลของหมู่บ้านที่ตึก รวมทั้งประชาชนในพื้นที่อำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เห็นว่ากำนันผู้ใหญ่บ้านบางส่วนไม่ค่อยมีความซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติดี จึงส่งผลให้ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านทักษะในการจัดการ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกัน และแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

5. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมี ส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\beta=.224$) และการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.148$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.105$) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน ป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัด สกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับ ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 36.60 ($R^{2Adj}=.366$)

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนจะเป็น พลังขับเคลื่อนให้การพัฒนาเป็นไปตามความต้องการของชุมชน รวมทั้งประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้วย ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด

ของทุกส่วนราชการ รวมทั้งของกำนันผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเพราะมาตรการสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นสิ่งแรก ที่ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ บทบาทของสถาบันทางสังคมไทยในระดับรากหญ้า ซึ่งประกอบด้วยสถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน สถาบันโรงเรียน และสถาบันศาสนา เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้เกิดประสิทธิผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วนในสังคมไทยและต้องมียุทธศาสตร์ความรู้ทางวิชาการสนับสนุน การดำเนินงาน การเอาชนะยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน/ชุมชนจะต้องสลายโครงสร้างปัญหา ด้วยการลดและขจัดอิทธิพลของกลุ่มการค้ายาเสพติด เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้อง มีผลประโยชน์ให้ประชาชนในพื้นที่มั่นใจที่จะเข้าร่วมการแก้ไขปัญหายาเป็นลำดับแรก แล้วดำเนินมาตรการทุกด้าน ทั้งการป้องกัน บำบัดรักษา ปราบปรามและพัฒนาเพื่อลดเงื่อนไข อย่างสอดคล้องประสานกันด้วยกลไกและกระบวนการ “ประชารัฐ” โดยหน่วยงานภาครัฐที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ควบคู่กับกำลังภาคประชาชนที่จะรักษาพื้นที่ต่อเนื่องในระยะต่อไป ด้วยหลักการ เข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา ผู้ผลิตผู้ค้ายาเสพติดจะต้องถูกดำเนินการ ตามกฎหมายอย่างจริงจัง และเปิดโอกาสให้บุคคลที่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการยาเสพติด ทั้งจากเงื่อนไขทางเศรษฐกิจสังคมและผลประโยชน์ชักนำให้ละเลิกพฤติกรรม ด้วยการปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560, หน้า 3)

ผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพโรจน์ ภาษา (2565) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตาม บทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ($\beta=.217$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\beta=.211$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\beta=.175$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\beta=.166$) มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัด สกลนคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายระดับ ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ได้ร้อยละ 33.90 ($R^{2Ad}=.339$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิสรา ธารประเสริฐ (2563) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน

ในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตอำเภอธาตุพนม ได้ร้อยละ 49.00 สอดคล้องกับ

ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ไม่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการ ปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าลักษณะพื้นที่ในเขตพื้นที่อำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นสังคมชนบท ประชาชนส่วนใหญ่จะเอาเวลาไปทำมาหากิน เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้องมากกว่า ทำให้ไม่มีโอกาสเข้าร่วมประชุมหรือร่วมดำเนินงานป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดของที่ทำกรปกครองอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร อย่างสม่ำเสมอ อีกทั้ง ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นหน้าที่ของผู้นำหมู่บ้าน หน่วยงานรัฐ หรือหน่วยงานราชการ นอกจากนี้ อาจเนื่องมาจากประชาชนไม่กล้าที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับยาเสพติดเพราะกลัวจะเกิดอันตรายกับตนเองและครอบครัวและไม่เห็นถึงประโยชน์ ที่ตนเองจะได้รับโดยตรง จึงไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหายาเสพติด และอีกประการหนึ่งอาจจะเกิดจากการประสานงานและการสื่อสารจากหน่วยงานภาครัฐ ที่ไม่ชัดเจนและให้ความเชื่อมั่นกับประชาชนว่าการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหายาเสพติดจะไม่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรเสริมสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร ด้านคุณธรรมและจริยธรรม โดยควรบัญญัติบทลงโทษ ผู้กระทำความผิด และออกกฎข้อบังคับ รวมทั้งส่งเสริมและปลูกฝัง เพื่อให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน ไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติดี และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ โดยการปลูกฝังให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีกิริยามารยาท

ดี สุภาพอ่อนโยน และพัฒนาความรู้ความสามารถของกำนันผู้ใหญ่บ้านให้มีความสามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ให้มากขึ้น

1.2 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชน ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วม การรณรงค์ ส่งเสริมและเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ ให้คำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด และร่วมในการดำเนินการ แก้ไขปัญหายาเสพติด และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยการรณรงค์ส่งเสริม และเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไข ปัญหายาเสพติด รวมทั้งร่วมในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข ให้มากขึ้น

1.3 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร ด้านการบำบัดรักษาโดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถให้กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน และรู้จักวิธีการติดตามผู้ติดยาเสพติด หลังการบำบัดและอยู่ระหว่างการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่ และด้านการปราบปราม โดยการส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านรู้จักให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยาน เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่

1.4 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ด้านความรู้และประสบการณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดสกลนคร โดยการฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ความรู้ความสามารถให้กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่ มีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ และมีความสามารถในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกัน

1.5 กรมการปกครอง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ เนื่องจากเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอ กุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร โดยการให้ความรู้และรณรงค์ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าร่วมใน โครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ และชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบอิทธิพลของปัจจัยด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภออื่น ๆ ของ จังหวัดสกลนคร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เช่น บทบาทของผู้นำชุมชน ภาวะผู้นำของนายอำเภอ เป็นต้น โดยอาจใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติขั้นสูงขึ้นไป เช่น การวิเคราะห์ถดถอยโลลิสติก การวิเคราะห์ องค์ประกอบ (Factor Analysis)

2.3 ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัย ด้านภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร เป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. (2555). *คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
 อสารรักษาดินแดน.
- กฤษฎา นาคประสิทธิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเขตเทศบาลเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี*. รายงานการค้นคว้าอิสระ
 รป.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2557). *การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและการวิจัย*
 (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ภาควิชาสถิติ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล. (2557). *จริยธรรมทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- กิตติพงษ์ แพงพา. (2563). *ภาวะผู้นำของข้าราชการตำรวจที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
 ของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของสถานี
 ตำรวจภูธรเจริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
 มหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เกรียงศักดิ์ จอดนอก. (2558). *บทบาทในการสร้างหมู่บ้านปลอดยาเสพติด ของกำนัน
 ผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์
 รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จินตวีร์ เกษมศุข. (2554). *การสื่อสารกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม*. กรุงเทพฯ:
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). *หลักการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ:
 สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุลศักดิ์ บุญแดง. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ในเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี*.
 งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เฉลิมศักดิ์ แห่งมงาม. (2535). *ปัญหาแรงงานต่างชาติ : ศึกษากรณีกะเหรี่ยงหลบหนี
 เข้าเมือง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก*. การค้นคว้าอิสระ รศ.ม. เชียงใหม่:
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชาญชัย อาจินสมอาจารย์. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์การ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

ชาติชาย ณ เชียงใหม่ (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนและการสนับสนุนการพัฒนาขององค์กรประชาชน*. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน*. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า.

ถวิลวดี บุรีกุล. (2551). *การมีส่วนร่วม: แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า. เอกสารประกอบการศึกษาดูงานของคณะกรรมการพัฒนาการเมืองและการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา.

ทวีศักดิ์ ปักษา. (2550). *ความคิดเห็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ธงชัย สันติวงศ์. (2551). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

นพพร ธนะชัยพันธ์. (2555). *สถิติเบื้องต้นสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒนา.

นพลักษณ์ หนักแน่น. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของนิสิตนักศึกษาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาโทบัณฑิต ระหว่าง พ.ศ.2555 - 2564*. วิทยานิพนธ์. ค.ศ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บงกชมาศ เอกเอี่ยม. (2557). *กำนัน-ผู้ใหญ่บ้าน: บทบาทและภาวะความเป็นผู้นำกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อผู้นำชุมชนท้องถิ่นในจังหวัดเชียงใหม่*. รายงานการวิจัย. เชียงใหม่: วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). *สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.

บุญเลิศ แซ่ใจ้ว. (2544). *ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปภินวิษ ศรีกุล. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- พงษ์ศักดิ์ มุกตาม่วง. (2563). *บทบาทกำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีต่อประสิทธิผลตามนโยบายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ropic. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิชาภพ พันธุ์แพ. (2554). *ผู้นำกับการจัดการการเปลี่ยนแปลง*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิเชษฐ วงศ์เกียรติขจร. (2553). *ผู้นำการบริหารยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- พีรพัฒน์ แสนสุข. (2561). *บทบาทผู้นำชุมชนในการแก้ไขป้องกันปัญหายาเสพติดในเขตตำบลบึงสามพัน อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเพชรบูรณ์*. การศึกษาอิสระ. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพโรจน์ ภาษา. (2565). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ropic. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- ภรณ์ มหานนท์. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ภัทราพร เกษสังข์. (2549). *การวิจัยทางการศึกษา*. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ภานุศักดิ์ คำแพง. (2550). *ตัวส่วนตัวภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- ภานุพงษ์ อนุสาร. (2555). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 สุโขทัย-ตาก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก:มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ภูสิทธิ์ ชันติกุล. (2553). *การมีส่วนร่วมของกรรมการชุมชนกับการพัฒนาชุมชนเขตคูสิต* กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มนตรี บุญนาค. (2542.) *สาเหตุการกระทำผิดซ้ำในคดีเสพยาบ้า: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม. นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วชิรวัชร งามละม่อม. (2552). *ทฤษฎีการมีส่วนร่วม*. ปทุมธานี: สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ.

- วรรณนิมล อัมรินทร์นุเคราะห์. (2553). *การจัดการการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์การ*.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วรวิมล พลบุตร, (2548). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.)
ในการแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุจราจรทางถนน ศึกษากรณีในเขตจังหวัดอุบลราชธานี*.
ภาคินพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วาโร เฟ็งสวัสดิ์. (2550). *การวิจัยทางการศึกษา*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- วิชัย ฎิโยธิน และ จำเนียร พะคังคิ. (2554). *การปกครองท้องถิ่นของไทย ม.4 – ม.6*.
กรุงเทพฯ: บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- วิชัย ฎิโยธิน. (2554). *การปกครองท้องถิ่นของไทย ม.4 – ม.6*. กรุงเทพฯ: บริษัท
อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2553). *การจัดการและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ:
ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- ศุภกานดา สุขศรีวงษ์. (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด
ให้โทษของเด็กและเยาวชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต.
นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศุภิสรา ธารประเสริฐ. (2563). *ประสิทธิผลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต
อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ รป.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสกลนคร.
- ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2564). *แผนยุทธศาสตร์ด้านการ
บำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2566*.
กรุงเทพฯ: ศูนย์อำนวยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สมชาย หิรัญกิตติ. (2552). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ฉบับสมบูรณ์*. กรุงเทพฯ:
ธีระฟิล์มและโซเท็กซ์.
- สมมาตร สุรโรคา. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร
การศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- สมบูรณ์ เตชะวงศ์. (2545). *การกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารงานยุติธรรม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบูรณ์ ศักดาพิภพ. (2560). *ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอสังขละบุรี จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ. (2547). *การพัฒนาารูปแบบ การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของคณะบดี*. วิทยานิพนธ์ ค.ต. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรายุทธ์ หอมจันทร์. (2563). *ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านที่ส่งผลต่อการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ต. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- สิงห์ ปานะชา. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่ชายแดนไทย-พม่า อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ ปร.ต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ กรุงเทพฯ: วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). *ภาวะความเป็นผู้นำ*. พิมพ์ครั้งที่ 10 กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- สุภัทรา นุชสาย. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุนันทา เลานันทน์. (2556). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ธนการพิมพ์.
- โสฬส บุญโส และคณะ. (2564). *ภาวะความเป็นผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลชัยพฤกษ์ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). *แผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- สำนักงานท้องถิ่นอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. (2563). *รายงานประจำปี 2563*. สกลนคร: สำนักงานท้องถิ่นอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร.

- สำนักทะเบียนราษฎร ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร. (2565).
รายงานประจำปี 2564. สกลนคร: ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์
 จังหวัดสกลนคร.
- สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2563).
แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2563-2565.
 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 กระทรวงยุติธรรม.
- อติพงษ์ ตันศิริ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหา
 ยาเสพติด ศึกษากรณี อำเภอแกลง จังหวัดระยอง*. งานนิพนธ์
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อโนทัย ตริวานิช. (2552). *สถิติธุรกิจ*. ขอนแก่น: สำนักพิมพ์ ขอนแก่นการพิมพ์.
- อมรรัตน์ เทพพิทักษ์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงกับแรง
 จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเจ้าหน้าที่กรมการค้าภายในกระทรวงพาณิชย์*. ปริญญา
 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย. กรุงเทพฯ:
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อรทัย กัทผล และฉัตรระวี กิติโยดม. (2555). *บทวิเคราะห์ร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ
 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*.
 กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- อรพินท์ สพิโชคชัย. (2550). *การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน*.
 กรุงเทพฯ: มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- อัมรินทร์ พานัด. (2563). *อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิผล
 การปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอำเภอโพนสวรรค์ จังหวัดนครพนม*.
 วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สกลนคร: มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏสกลนคร.
- อิสระ บุญญะฤทธิ. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ สมรรถนะ
 บรรยากาศองค์การและประสิทธิผลของหัวหน้างานระดับต้น*. วิทยานิพนธ์
 วท.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- คู่มือของ ปรชชสทศนวิริยจฉัย. (2551). *ซ่อนไว้ในลิ้ม ก-อ ในชีวิตอีसान = Hidden treasures.*
 กรุงเทพฯ: โฟกัสอิมเมจพริ้นดั่งกู๊ป.
- Achua, Christopher F. and Lussier, Robert N. (2010). *Effective Leadership.* (4th ed.)
 Canada: Nelson Education,Ltd.
- Arnstein, Sherry R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American
 Planning Association, 35,* (4), pp. 216–224.
- Armstrong. (2012). *Principles of Marketing.* Bangkok: Pearson Education.
- Bedeian and Zammuto. (1991). *Organizations Theory and Design.* Florida: The Dryden
 Press.
- Bratton, J. Grint, K. and Nelson, D.L. (2005). *Organizational Leadership.* Ohio: South-
 Western.
- Cherrington, J. D. (1994). *Organization Behavior: The Management of Individual and
 Organization Performance.* Boston: Allyn and Bacon Inc.
- Cohen, S.L. (1996). Mobilizing Communities for Participation and Empowerment.
 In Servaes, J., Jacobson, T.L., & White, S.A. (eds.), *Participatory
 Communication for Social Change.* New Delhi: Sage.
- Cohen, John M and Norman T Uphoff. (1980). “Participation’s Place in Rural Develop:
 Seeking clarity Through Specificity”. *World Development.* 1980.
- Davis, Keith. (1981). *Human Behavior at Work: Organizational Behavior.* New York:
 McGraw – Hill Book Company.
- DuBrin, A. J.. (1998). *Leadership: Research findings, practice and skills.* 2nd ed. Boston:
 Houghton.
- DuBrin, A. J.. (2007). *Leadership: Research findings, practice and skills.* Boston:
 Houghton.
- Frigon, N.L and Jackson, H.K.. (1996). *The Leader.* New York: Amecom.
- Gardner J.W. (1990). *On Leadership.* New York: Free press.
- Gary Dessler. (2002). *Management: Principles and Practices for Tomorrow’s Leaders.*
 New Jersey: Pearson Education.
- Griffin, R.W. (1999). *Management 6th ed.* U.S.A.: Houghton Mifflin Company.

- International Association of Participation–IAP2. (2006). *Planing for Effective Public Participation*. The International Association for Public Participation. A Module in IAP2's Certificate Program for Public Participation. Student book.
- Koontz, Harold and Wehrich, Heinz. (1994). *Essentials of management*. 4th ed. Singapore: Mc Graw– Hill.
- Lewin, K., Lippitt, R., White, R. K. (1939). Patters of aggressive behavior in experimentally created social climate. *Journal of Social Psychology*. 10(1): 271 –299.
- Mondy, R. W. and Mondy, J. B. (2014). *Human Resource Management*. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Education.
- Moorhead, G. and R. W. Griffin. (2001). *Organizational Behavior: Managing People and Organizations*. 7th ed. Boston: Houghton Mifflin.
- Mosley, D. C. (1996). *Management concept and practice*. New York: Harper–Collins.
- Northouse, P. G. (2007). *Leadership: Theory and Practice*. (2nd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Ruth Mcvey. (2000). *Money and Power in Provincial Thailand*. Chiangmai: Silkworm. Books.
- Singhal, A. (2001). *Facilitating Community Participation through Communication*. New York: UNICEF.
- Stogdill, R. M. (1981). *Handbook of Leadership*. New York: The Free.
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.
- Yukl, Gary. (2006). *Leadership in Organization*. New Jersey, Prentice Hall International, Inc.,
- Zanger and Folkman. (2002). *The Extraordinary Leader*. New York:McGraw–hill Company.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๔๗ ๐๒๒๔

โทรสาร ๐ ๔๒๔๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๘๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น

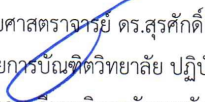
- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อให้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนวิสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๙๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย สมปอง

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๙๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน จำเอกเกรียงศักดิ์ จอดนอก

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๙๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๑๑๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

เรียน นายสุนทร บุญจรงค์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. กรอบแนวคิดการวิจัย และนิยามศัพท์เฉพาะ
๒. เครื่องมือการวิจัย
๓. แบบประเมินเครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย เพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ที่นักศึกษาได้จัดทำขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๙๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/๒๐๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถ.นิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน นายอำเภอโพนนาแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๔๒๖๔๒๓๑๓๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ทั้งนี้ นักศึกษามีความประสงค์ขอทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย เพื่อหาความเชื่อมั่นในการศึกษาวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์ท่านอนุญาตให้นักศึกษาทำการทดลองใช้เครื่องมือวิจัยดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนทวีสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๔๘๑ ๐๔๓๖

ที่ อว ๐๖๒๑.๑๒/ว ๓๙๕

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
๖๘๐ ถนนิตโย ต.ธาตุเชิงชุม
อ.เมือง จ.สกลนคร ๔๗๐๐๐

๑๒ มีนาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายอำเภอกุสุมาลย์

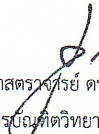
สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือการวิจัย

ด้วย นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ รหัสประจำตัวนักศึกษา ๖๓๕๒๖๕๒๓๑๑๓ ซึ่งเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสถียรของก้านผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต (ร.ป.ม.) โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาติชัย อุดมกิจมงคล เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สามารถ อัยกร เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ให้นักศึกษารายดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ประกอบการศึกษาวิทยานิพนธ์ และขอขอบคุณในความอนุเคราะห์มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ แสนวิสุข)
ผู้อำนวยการบัณฑิตวิทยาลัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๔๒๙๗ ๐๒๒๙

โทรสาร ๐ ๔๒๙๗ ๐๐๓๒

ผู้ประสานงาน นายกิตติพันธ์ นาพงษ์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ ๐๘ ๘๙๘๑ ๐๔๓๖

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติ กิตติเลิศไพศาล ตำแหน่ง รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ละมัย ร่มเย็น กรรมการบริหารหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เด่นชัย สมปอง อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
4. จำเอกเกรียงศักดิ์ จอดนอก ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร
5. นายสุนทร บุญจงรักษ์ ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองชำนาญการ) ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ภาคผนวก ค
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร” คำตอบจากแบบสอบถามฉบับนี้จะเก็บเป็นความลับ ซึ่งไม่มีผลกระทบท่อท่านแต่ประการใด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงมากที่สุด

2. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นายกิตติพันธ์ นาพงษ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ รุ่นที่ 13

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือข้อความลงในช่องว่าง ตามความเป็นจริง

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. ไม่เกิน 30 ปี

2. 31 – 45 ปี

3. 46 – 60 ปี

4. มากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี

2. ปริญญาตรี

3. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

1. เกษตรกร

2. ค้าขาย

3. รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ/พนักงานของรัฐ

4. รับจ้าง/พนักงานบริษัทเอกชน

5. อาชีพอื่น ๆ (โปรดระบุ

5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

1. ไม่เกิน 10,000 บาท

2. 10,001 – 15,000 บาท

3. 15,001 – 25,000 บาท

4. มากกว่า 25,000 บาท

6. ตำบลที่อาศัยอยู่

1. ตำบลกุสุมาลย์

2. ตำบลนาโพธิ์

3. ตำบลนาเพียง

4. ตำบลโพธิ์ไพศาล

5. ตำบลอู่มวน

**ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์
จังหวัดสกลนคร**

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ว่ามีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็น ดังนี้

เห็นด้วยกับข้อคำถามมากที่สุด	=	5 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามมาก	=	4 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามปานกลาง	=	3 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อย	=	2 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ประเด็น/ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความรู้และประสบการณ์					
1 กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน					
2 กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานมีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่					
3 กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบประกาศ คำแนะนำ และข้อบังคับต่าง ๆ					
4 กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่					

ประเด็น/ข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านความรู้และประสบการณ์ในวิชาชีพตำรวจ (ต่อ)					
5 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ความสามารถ ในงานด้านวิชาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การปฏิบัติงาน					
6 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการ ปฏิบัติหน้าที่					
ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ					
1 กำหนดผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความสามารถ ในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชน ด้วยกัน					
2 กำหนดผู้ใหญ่บ้านสามารถประสานงานกับ หน่วยงานราชการต่าง ๆ					
3 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีกิจกรรมรยาที่ดี สุภาพ อ่อนโยน					
4 กำหนดผู้ใหญ่บ้านใช้วาจาและวางตัวเหมาะสม กับตำแหน่งหน้าที่และกาลเทศะ					
5 กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้ม แย้มแจ่มใส และเป็นมิตร					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านทักษะในการจัดการ						
1	กำหนดผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถการบริหารงานในหมู่บ้าน					
2	กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการจัดเก็บระบบงานและการบริหารจัดการข้อมูลของหมู่บ้าน					
3	กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน					
4	กำหนดผู้ใหญ่บ้านนำวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์ของที่ว่ากำรอำเภอ มาใช้ในการบริหารงานการจัดการ					
5	กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารการจัดการมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่					
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม						
1	กำหนดผู้ใหญ่บ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติดี					
2	กำหนดผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ประสาคความยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยความเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและประเพณี					
3	กำหนดผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม					
4	กำหนดผู้ใหญ่บ้านยึดหลักธรรมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม					
5	กำหนดผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ					

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข ปัญหายาเสพติด

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของท่านในการปฏิบัติงาน
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กับผู้นำหมู่บ้าน หน่วยงานราชการต่าง ๆ ว่ามีส่วนร่วม
อยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็น
ของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนดระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

เห็นด้วยกับข้อคำถามมากที่สุด	=	5 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามมาก	=	4 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามปานกลาง	=	3 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อย	=	2 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ						
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุ ของปัญหายาเสพติดในชุมชน					
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและ ช่วยเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ยาเสพติดในชุมชน					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามา ดำเนินการในการแก้ไขปัญหายาเสพติด ในชุมชน					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญ ของโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดที่ควร ดำเนินการในชุมชน					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ต่อ)						
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครผู้ประสานงานในการดำเนินกิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติด					
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ						
1.	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด					
2	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือ ข้อเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด					
5	ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ					
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์						
1	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน					
2	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น					

ประเด็น/ข้อคำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ต่อ)					
3	ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไข ปัญหาเสพติดในการป้องกันและรักษา ทรัพย์สิน				
4	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไข ปัญหาเสพติดในการให้ความร่วมมือของ ประชาชนในชุมชน				
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนิน กิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหาเสพติดใน ชุมชน				
2	ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานความคิดเห็น ในมาตรการแก้ไขปัญหาเสพติดให้กับ หน่วยงานราชการ				
3	การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการ ดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหาเสพ ติด				
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสีย ในมาตรการแก้ไขปัญหาเสพติด				
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทาง ปรับปรุงการแก้ไขปัญหาเสพติด โดยนำ ผลจากการจัดกิจกรรม/ โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข				

**ตอนที่ 4 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร**

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและ
แก้ไขปัญหาเสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร ว่ามี
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด
โดยให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ซึ่งกำหนด
ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ดังนี้

เห็นด้วยกับข้อคำถามมากที่สุด	=	5 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามมาก	=	4 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามปานกลาง	=	3 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อย	=	2 คะแนน
เห็นด้วยกับข้อคำถามน้อยที่สุด	=	1 คะแนน

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
ด้านการป้องกัน						
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อ รับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ					
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ารับการฝึกอบรมด้าน การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด					
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการจัดเวที ประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบผู้ที่มี พฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนำแผนงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติดไปแจ้งให้ชาวบ้านใน พื้นที่ได้รับทราบ					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มาก ที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปาน กลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อย ที่สุด)
5	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธเผยแพร่วิวาทสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เลียงตามสาย ประชุมชี้แจง					
6	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านกำหนด กฎ กติกา มาตรการทางสังคมเพื่อนำมาใช้กับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด					
7	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการป้องกันปัญหาเสพติด					
ด้านการบำบัดรักษา						
1	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่					
2	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านในการติดตามผู้ติดยาเสพติดหลังการบำบัดและอยู่ระหว่างการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่					
3	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านเน้นบทบาทในการปลุกจิตสำนึกคนในหมู่บ้านเพื่อให้อภัยกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี					
4	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน					
5	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านการปราบปราม						
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ					
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขแหล่งมั่วสุ่มในหมู่บ้าน					
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด					
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการปราบปรามยาเสพติด					
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่					
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน					
ด้านการบูรณาการ						
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติงานมีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่น จัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่					
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการบูรณาการแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่น ๆ					

ประเด็น/ข้อคำถาม		ระดับความคิดเห็น				
		5 (มากที่สุด)	4 (มาก)	3 (ปานกลาง)	2 (น้อย)	1 (น้อยที่สุด)
ด้านการบูรณาการ (ต่อ)						
3	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, กิจกรรมทางศาสนา					
4	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
5	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด					
6	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานราชการในการป้องกันยาเสพติด					
7	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการประสาน/แสวงหางบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด					
8	กำหนด ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม อย่างไรบ้าง โปรดระบุ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง

ค่าความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เรื่อง

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร**

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น	แปลผล
1. ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร	.922	ใช้ได้
1.1 ด้านความรู้และประสบการณ์	.860	ใช้ได้
1.2 ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ	.976	ใช้ได้
1.3 ด้านทักษะในการจัดการ	.764	ใช้ได้
1.4 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม	.664	ใช้ได้
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาเสพติด	.742	ใช้ได้
2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.722	ใช้ได้
2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ	.710	ใช้ได้
2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.841	ใช้ได้
2.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	.860	ใช้ได้
3 ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหา เสพติดของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัด สกลนคร	.844	ใช้ได้
3.1 ด้านการป้องกัน	.877	ใช้ได้
3.2 ด้านการบำบัดรักษา	.848	ใช้ได้
3.3 ด้านการปราบปราม	.799	ใช้ได้
3.4 ด้านการบูรณาการ	.930	ใช้ได้
ภาพรวมทั้งหมด	.879	ใช้ได้

ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์

จังหวัดสกลนคร

ด้านความรู้และประสบการณ์		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	.388
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีการนำความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	.616
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบ ประกาศ คำแนะนำ และ ข้อบังคับต่าง ๆ	.442
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการปฏิบัติงานในหน้าที่	.629
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความรู้ความสามารถในงานด้านวิชาการด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน	.721
6	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	.706
ด้านมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพ		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความสามารถ ในการประสานงานกับผู้นำหมู่บ้าน/ชุมชนด้วยกัน	.644
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านสามารถประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ	.684
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีกิจกรรมรยาทดี สุภาพอ่อนโยน	.644
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านใช้วาจาและวางตัวเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่และ กาลเทศะ	.609
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีอัธยาศัยที่ดี สุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และเป็นมิตร	.714

ด้านทักษะในการจัดการ		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถการบริหารงานในหมู่บ้าน	.408
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการจัดเก็บระบบงานและการบริหารจัดการข้อมูลของหมู่บ้าน	.365
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสามารถในการบริหารจัดการเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน	.408
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านนำวิสัยทัศน์ นโยบายและยุทธศาสตร์ของที่ว่ากล่าวการอำเภอ มาใช้ในการบริหารงานการจัดการ	.362
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีการนำความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหารการจัดการมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่	.420
ด้านคุณธรรมและจริยธรรม		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนันผู้ใหญ่บ้านมีความซื่อสัตย์สุจริต และประพฤติดี	.394
2	กำนันผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่ประกาศความยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยความเที่ยงธรรม ถูกต้องตามกฎหมายและประเพณี	.461
3	กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดมั่นในระบบคุณธรรมจริยธรรม	.412
4	กำนันผู้ใหญ่บ้านยึดหลักธรรมาภิบาล ความถูกต้องดีงาม	.402
5	กำนันผู้ใหญ่บ้านไม่แสวงหาผลประโยชน์อื่นใดโดยมิชอบ	.373

**ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไข
ปัญหายาเสพติด**

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ		ค่าอำนาจจำแนก
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/สาเหตุของปัญหายาเสพติด ในชุมชน	.431
2	ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและช่วยเสนอแนะแนวทาง ในการแก้ปัญหายาเสพติดในชุมชน	.402
3	ท่านมีส่วนร่วมในการสรรหาบุคลากรเข้ามาดำเนินการในการแก้ไข ปัญหายาเสพติดในชุมชน	.444
4	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของโครงการแก้ไข ปัญหายาเสพติดที่ควรดำเนินการในชุมชน	.400
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครผู้ประสานงานในการดำเนิน กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติด	.381
การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ		ค่าอำนาจจำแนก
1	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติด	.446
2	ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในแนวทางการดำเนินการแก้ไข ปัญหายาเสพติด	.436
3	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือการฝึกอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับยาเสพติด	.373
4	ท่านมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา หรือขอเสนอแนะแก่หน่วยงานที่ ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหายาเสพติด	.363
5	ท่านได้เข้าร่วมในโครงการ/ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหายา เสพติดในพื้นที่ด้วยความสมัครใจ	.390

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์		ค่าอำนาจจำแนก
1	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อลดการแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน	.454
2	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเรื่องคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่ดีขึ้น	.411
3	ท่านมีส่วนได้รับผลประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในการป้องกันและรักษาทรัพย์สิน	.369
4	ท่านมีส่วนได้รับประโยชน์จากการแก้ไขปัญหายาเสพติดในการให้ความร่วมมือของประชาชนในชุมชน	.649
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล		ค่าอำนาจจำแนก
1	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ผลการดำเนินกิจกรรม/โครงการแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน	.603
2	ท่านมีส่วนร่วมในการรายงานความคิดเห็นในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้กับหน่วยงานราชการ	.490
3	การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานตามโครงการแก้ไขปัญหายาเสพติด	.463
4	ท่านมีส่วนร่วมในการพิจารณาถึงผลดีผลเสียในมาตรการแก้ไขปัญหายาเสพติด	.490
5	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทางปรับปรุงการแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยนำผลจากการจัดกิจกรรม/โครงการต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข	.473

**ตอนที่ 4 ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อำเภอกุสุมาลย์จังหวัดสกลนคร**

ด้านการป้องกัน		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าร่วมประชุมเพื่อรับทราบนโยบายรัฐบาลในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด จากจังหวัด/อำเภอ	.450
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้ารับการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	.603
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นแกนนำในการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อสำรวจตรวจสอบผู้ที่มีพฤติกรรมเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด	.491
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านนำแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไปแจ้งให้ชาวบ้านในพื้นที่ได้รับทราบ	.483
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร/ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย ประชุมชี้แจง	.476
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านกำหนด กฎ กติกา มาตรการทางสังคมเพื่อนำมาใช้กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด	.382
7	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ริเริ่มในการดำเนินการป้องกันปัญหายาเสพติด	.519
ด้านการบำบัดรักษา		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการติดตามผู้ติดยาเสพติดที่อยู่ระหว่างการบำบัดฟื้นฟูและการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่	.627
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในการติดตามผู้ติดยาเสพติดหลังการบำบัดและอยู่ระหว่างการคุมประพฤติของเจ้าหน้าที่	.495
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเน้นบทบาทในการปลุกจิตสำนึกคนในหมู่บ้านเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้กระทำความผิดที่กลับตัวเป็นคนดี	.389
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการส่งเสริมอาชีพให้กับผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน	.406
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการนำผู้เสพเข้ารับการบำบัดรักษา	.437

ด้านการปราบปราม		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับผู้ค้าและผู้เสพ	.432
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขแหล่งมั่วสุมในหมู่บ้าน	.446
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือในการหาหลักฐานและพยานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด	.406
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการปราบปรามยาเสพติด	.389
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านแจ้งเบาะแสผู้ค้ายาเสพติดต่อเจ้าหน้าที่	.454
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการค้นหาผู้ติดยาเสพติดในหมู่บ้าน	.377
ด้านการบูรณาการ		ค่าอำนาจจำแนก
1	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการปฏิบัติงานมีการบูรณาการกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นจัดการฝึกอบรมด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่	.376
2	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการบูรณาการแผนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ร่วมกับหน่วยงานราชการหรือองค์กรอื่นๆ	.412
3	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติด เช่น การแข่งกีฬา, กิจกรรมทางศาสนา	.454
4	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านร่วมวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	.407
5	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการแสวงหาความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติด	.427
6	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานราชการในการป้องกันยาเสพติด	.442
7	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนร่วมในการประสาน/แสวงหางบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมในการป้องกันยาเสพติด	.424
8	กำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือกับส่วนราชการในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด	.398

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายกิตติพันธ์ นาพงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	24 กรกฎาคม 2524
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	475/1 หมู่ที่ 1 ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 47210 โทรศัพท์ 088-981-0436
ตำแหน่งปัจจุบัน	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ)
สถานที่ทำงาน	ที่ทำการปกครองอำเภอกุสุมาลย์ ฝ่ายความมั่นคง ที่ว่าการอำเภอกุสุมาลย์ ชั้น 2 ตำบลกุสุมาลย์ อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดสกลนคร 47210
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร
พ.ศ. 2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2549 - 2562	พนักงานราชการ กรมการปกครอง
พ.ศ. 2563	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ) ที่ทำการ ปกครองอำเภอต่างอย
พ.ศ. 2564 ถึงปัจจุบัน	ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครองปฏิบัติการ) ที่ทำการ ปกครองอำเภอกุสุมาลย์